

GEMEENTE GRAAFSTROOM

Bestemmingsplan Buitengebied

Toelichting

1. INLEIDING	5
1.1 Een nieuw Bestemmingsplan Buitengebied	5
1.2 Plangebied	5
1.3 Doel van het bestemmingsplan	6
1.4 Planproces	7
1.5 Nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening	7
1.6 Opbouw van de toelichting / leeswijzer	7
2. BELEIDSKADER	9
2.1 Beleidslijnen Rijksniveau	9
2.2 Regionale en provinciale beleidslijnen	10
3. LIGGING EN KARAKTERISTIEK PLANGEBIED	12
3.1 Ruimtelijke structuur	12
3.2 Geomorfologie en bodemopbouw	13
3.3 Waterhuishouding	14
3.4 Cultuurhistorie en landschap	16
3.5 Natuurwaarden	21
3.6 Landbouw	24
3.7 Recreatieve structuur	28
3.8 Overige functies	33
3.8.1 Bedrijven	33
3.8.2 Burgerwoningen	33
3.8.3 Infrastructuur	33
4. HOOFDLIJNEN GEMEENTELIJK BELEID	34
4.1 Uitgangspunten	34
4.2 Integraal streefbeeld	36
4.3 Bestemmingen op gebiedsniveau	40
5. UITWERKING VAN HET BELEID	42
5.1 Cultuurhistorie en archeologie	42
5.1.1 Panden en objecten	42
5.1.2 Structuren	43
5.1.3 Topgebieden/ Belvederegebieden	44
5.1.4 Molenbiiotoop	44
5.2 Natuur en landschap	48
5.2.1 Natuur	48
5.2.2 Landschap	51
5.3 Landbouw	52
5.3.1 Definiëring agrarische bedrijvigheid	52
5.3.2 Agrarische bouwblokken	53
5.3.3 Uitbreiding agrarisch bouwblok	54
5.3.4 Nieuwvestiging van agrarische bedrijven	55
5.3.5 Omschakeling van agrarische bedrijven	56
5.3.6 Agrarische bedrijfswoning	56
5.3.7 Maïsteelt	56
5.4 Plattelandsvernieuwing	57

5.4.1	Nevenactiviteiten	58
5.4.2	Hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing	59
5.5	Recreatie.....	63
5.5.1	Dagrecreatie	63
5.5.2	Verblijfsrecreatie.....	64
5.6	Wonen.....	65
5.7	Bedrijven	66
5.8	Infrastructuur	68
5.8.1	Straalpad	69
5.9	Maatschappelijke doeleinden	69
5.10	Aanlegvergunningen	69
5.11	Milieuzoneringen.....	74
5.11.1	Geluid	74
5.11.2	Luchtkwaliteit.....	75
5.11.3	Bodem	76
5.11.4	Externe veiligheid (bedrijven)	77
5.11.5	Aardgastransportleidingen	79
5.11.6	Hoogspanningsleidingen	80
5.11.7	Vervoer gevaarlijke stoffen wegen	81
5.11.8	Overige leidingen	83
5.11.9	Vervoer gevaarlijke stoffen Betuwespoorlijn	83
5.11.10	Wet geurhinder en veehouderij	83
5.11.11	Duurzame energie.....	86
5.12	(Mantel)zorgvoorzieningen	86

6. HET BESTEMMINGSPLAN EN WATERBEHEER.....89

6.1	Huidige situatie	89
6.2	Waterrelevant beleid	93
6.3	Gewenste ontwikkelingen watersysteem/-beheer	99
6.4	Afstemming beleid waterschap.....	100
6.5	Bestemmingen	101

7. JURIDISCHE TOELICHTING103

7.1	Plankaart/ verbeelding	103
7.2	Regels.....	103

8. FINANCIËLE UITVOERBAARHEID108

BIJLAGE 1 BELEIDSKADER.....109

Europees beleid en richtlijnen	109
Rijksbeleid	110
Provinciaal en regionaal beleid	113

BIJLAGE 2 WEIDEGANG132

BIJLAGE 3 ACHTERGRONDEN M.B.T. MOLENBIOTOPEN133

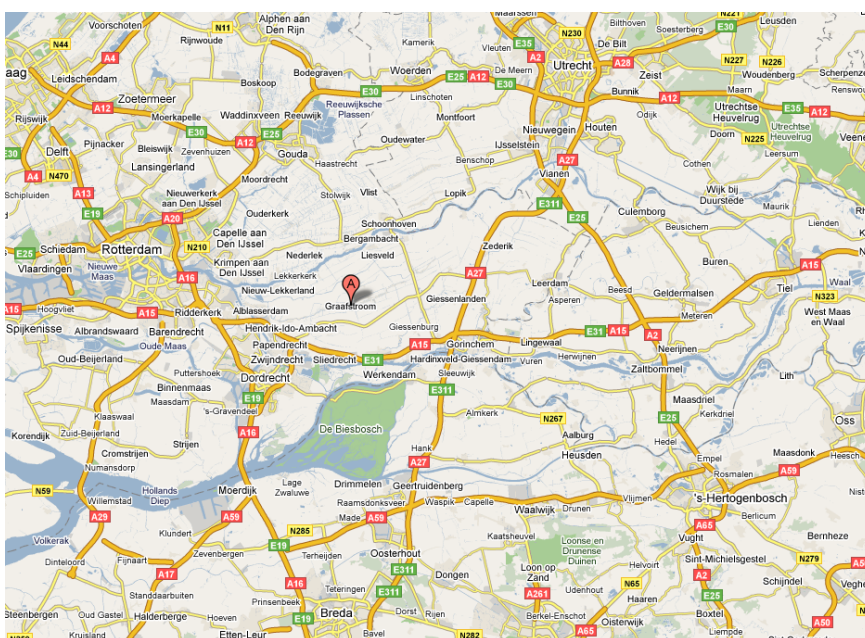
BIJLAGE 4 LEDEN VAN DE KLANKBORDGROEP135

1. INLEIDING

1.1 Een nieuw Bestemmingsplan Buitengebied

Een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied van de gemeente Graafstroom is nodig omdat het bestemmingsplan "Buitengebied" uit 1992 niet meer voldeed aan de huidige eisen en planologische inzichten. Aan een aantal onderdelen van het bestemmingsplan Buitengebied, 1^e herziening (1998) is goedkeuring onthouden, waardoor deze dienden te worden herzien. Aan het bestemmingsplan Buitengebied 2^e herziening is in zijn geheel goedkeuring onthouden in verband met een procedurefout. Besloten is om een geheel nieuw integraal bestemmingsplan buitengebied op te stellen in plaats van een nieuwe partiële herziening te maken.

1.2 Plangebied

De gemeente Graafstroom ligt in het Groene Hart en is een voornamelijk agrarische gemeente. Graafstroom is ontstaan per 1 januari 1986 door samenvoeging van de zeven dorpen Bleskensgraaf c.a., Brandwijk, Goudriaan, Molenaarsgraaf, Ottoland, Oud-Alblas en Wijngaarden. De gemeente strekt zich uit over een oppervlakte van 6933 hectare (figuur 1). Op 30 juni 2008 telde de gemeente 9821 inwoners.

1.4 Planproces

Een goed overleg met betrokken partijen is belangrijk om te komen tot een bestemmingsplan met draagvlak. Van belang is het daarom om diverse belangenpartijen bij de bestemmingsplanopstelling te betrekken. Hiertoe heeft al in een vroeg stadium een overleg plaatsgevonden met de klankbordgroep. Deze klankbordgroep bestaat uit een brede vertegenwoordiging van leden van maatschappelijke groeperingen en deskundige organisaties.

De klankbordgroep is bij elkaar geweest om de beleidsuitgangspunten te bespreken. Ook het concept voorontwerp is aan deze klankbordgroep voorgelegd. Leden van de klankbordgroep staan vermeld in bijlage 4 Leden van de klankbordgroep.

1.5 Nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening

Per 1 juli 2008 is de nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening (nWro) in werking getreden. De wet heeft een aantal gevolgen voor de inhoud en procedure van (nieuwe) bestemmingsplannen:

- De procedure is korter dan voorheen, omdat de goedkeuringsprocedure bij Gedeputeerde Staten (GS) is vervallen. GS krijgen wel de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen op een bestemmingsplan, tot het geven van een reactieve aanwijzing (c.q. incidentele onthouding van goedkeuring) én de bevoegdheid om zelf een bestemmingsplan (c.q. inpassingplan op te stellen;
- De (binnenplanse) vrijstellingsmogelijkheid is gewijzigd in een ontheffingsmogelijkheid;
- De mogelijkheden voor het opnemen van wijzigingsbevoegdheden en aanlegvergunningenstelsels zijn gebleven; een nieuw instrument is de sloopvergunning;
- De mogelijkheid van een Beschrijving in Hoofdpijnen is vervallen
- Voorschriften heten voortaan 'regels';
- Alle nieuwe bestemmingsplannen voldoen aan de (vorm)eisen uit de Wro, het Bro en de Ministeriële regeling;
- Per 1 juli 2009 moeten alle nieuwe bestemmingsplan digitaal gemaakt en raadpleegbaar zijn

Het plan is gemaakt volgens de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (hierna SVBP2008). Deze standaard maakt het mogelijk bestemmingsplannen te maken die op vergelijkbare wijze digitaal zijn opgebouwd en op een zelfde manier worden verbeeld. Vergelijkbare bestemmingsplannen leiden tot een betere dienstverlening en tot een effectievere en efficiëntere overheid.

1.6 Opbouw van de toelichting / leeswijzer

Het bestemmingsplan buitengebied bestaat uit een tweetal plankaarten met bijbehorende regels. Deze worden vergezeld van een voorliggende toelichting.

De toelichting bestaat uit de volgende hoofdstukken:

- In hoofdstuk 2 zijn de beleidslijnen van Rijk, Provincie en regio, welke in Bijlage 1 Beleidskader zijn opgenomen, samengevat;

- In hoofdstuk 3 wordt een karakteristiek van het gebied gegeven, waarin kort de aanwezige waarden en belangen worden beschreven;
- Hoofdstuk 4 geeft de hoofdlijnen van het gemeentelijk beleid weer. Eerst worden algemene doelstellingen voor het beleid weergegeven. Vervolgens wordt aangegeven welke gebiedsbestemmingen waar gelden. Daarbij wordt een terugkoppeling gemaakt naar het beleid van Rijk en provincie en naar de in hoofdstuk 3 beschreven waarden;
- In hoofdstuk 5 wordt het gemeentelijk beleid verder uitgewerkt. Het betreft de sectorale gemeentelijke uitgangspunten;
- Het waterrelevante beleid komt ter sprake in hoofdstuk 6. Dit hoofdstuk geeft aan hoe de wateraspecten zijn verwerkt in het bestemmingsplan;
- De juridische toelichting, hoofdstuk 7, geeft inzicht in de juridische opzet van het plan.

2. BELEIDSKADER

In dit hoofdstuk worden de hoofdlijnen van het beleid op rijks- en provinciaal niveau beknopt weergegeven.

Voor een uitgebreidere beschrijving van relevante aspecten wordt verwezen naar Bijlage 1 Beleidskader. Het beleid met betrekking tot wateraspecten is weergegeven in hoofdstuk 6, “Het bestemmingsplan en waterbeheer”.

2.1 Beleidslijnen Rijksniveau

In de Nota Ruimte is het ruimtelijk rijksbeleid weergegeven. De Nota Ruimte bevat een visie op hoofdlijnen voor de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland op lange termijn en de bijbehorende doelstellingen. Kerndoel is het creëren van ruimte voor de verschillende ruimtevragende functies op het beperkte beschikbare oppervlak in Nederland. Daarbij worden de volgende algemene doelstellingen in onderlinge samenhang nagestreefd:

- versterking van de Nederlandse economie en concurrentiepositie;
- bevordering van krachtige steden en een vitaal platteland;
- waarborging en ontwikkeling van belangrijke (inter-) nationale ruimtelijke waarden;
- waarborging van de veiligheid

Het kabinet streeft daarbij naar meer ruimte voor ontwikkeling onder het motto: “Decentraal wat kan, centraal wat moet”. In de Nota ruimte wordt de zogenaamde Ruimtelijke Hoofdstructuur onderscheiden.

In juni 2008 heeft het kabinet de *Realisatieparagraaf Nationaal ruimtelijk beleid* vastgesteld. Deze paragraaf geeft inzicht in welke nationale belangen het kabinet heeft gedefinieerd en op welke wijze het rijk deze wil verwezenlijken. In de realisatieparagraaf benoemt het kabinet ruim 30 nationale ruimtelijke belangen en de instrumenten om die uit te voeren. Daarvan komt een aantal in de algemene maatregel van bestuur, de AMvB Ruimte. Relevant zijn de nationale ruimtelijke belangen Ecologische Hoofdstructuur, Nationaal Landschap en Borging van milieukwaliteit en externe veiligheid. De realisatieparagraaf krijgt de status van structuurvisie. Hij wordt toegevoegd aan de Nota Ruimte en overige planologische kernbeslissingen (PKB's).

De Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur geeft de gebieden en netwerken aan die voor de ruimtelijke structuur en het functioneren van Nederland van grote betekenis zijn. Er spelen opgaven die rijksbemoeienis noodzakelijk maken. Het gaat om de realisering van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) binnen het gebied en de aanwijzing van het gebied als Nationaal Landschap (Groene Hart). Voor het laatste geldt een restrictief beleid met betrekking tot wonen en werken. Uitgangspunt voor de ontwikkeling van het Groene Hart als geheel is de invulling en uitwerking van een kwaliteitszoning. Dit houdt in dat verschillende zones elk met eigen richting en snelheid ontwikkeld kunnen worden. In Graafstroom wordt vooral een groen/blauwe ontwikkeling voorgestaan.

Enkele natuurgebieden binnen de EHS hebben een internationale bescherming volgens de Vogel- en Habitatrichtlijn en/of Natuurbeschermingswet. Het natuurgebied Donkse Laagten is in

procedure om aangewezen te worden als Natura 2000 gebied. Natura 2000 is het netwerk van natuurgebieden van de Europese Unie, die worden beschermd op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Als voorgestelde beleidsstrategieën worden provincies en gemeenten gevraagd het Belvédèrebeleid door te laten werken in streek- en bestemmingsplannen. Daarnaast wordt voorgesteld om aansluiting te zoeken bij bestaande (particuliere) initiatieven.

2.2 Regionale en provinciale beleidslijnen

In Bijlage 1 Beleidskader is het beleid van de provincie Zuid-Holland weergegeven.

Als gevolg van de invoering van de nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening (nWro) is de naam 'streekplan' vervangen door 'structuurvisie'. In deze toelichting wordt, wanneer het beleid uit het Streekplan Zuid-Holland Oost aan de orde is, gesproken over '(voormalig) streekplan'.

Verder is ingegaan op het Landschapsplan en het Convenant Alblasserwaard / Vijfheerenlanden en de Visie Landelijke Gebied. Dit vormen de belangrijkste beleidslijnen voor de gemeente Graafstroom op regionaal en provinciaal niveau. Op gemeentelijk niveau vormt ook de gemeentelijke structuurvisie en de welstandsnota een belangrijk uitgangspunt. Daarnaast is de 2^e herziening van het bestemmingsplan relatief recent. Zaken in deze herziening waarover consensus bestaat zijn overgenomen in dit nieuwe bestemmingsplan.

Voor het landelijke gebied komen de beleidsuitgangspunten grotendeels overeen: in het gehele gebied wordt gestreefd naar het behoud van de grondgebonden veehouderij als drager van het landschap, met behoud van aanwezige waarden. De aanwezigheid van beschermingswaardige cultuurhistorische, natuurlijke en landschappelijke elementen en structuren wordt algemeen erkend. Zo is bijvoorbeeld vrijwel het gehele gebied in het (voormalige) streekplan Zuid-Holland aangewezen als "Topgebied behoud cultureel erfgoed". Nieuwvestiging en uitbreiding van agrarische bedrijven is toegestaan, evenals het selectief aanbrengen van voorzieningen in recreatiegebieden. Voor het gehele veengebied wordt gestreefd naar een waterpeil van 60 cm onder het maaiveld. Een groot deel van het landelijke gebied van de gemeente betreft veengrond. In het noorden van de gemeente is dit een maximale norm, terwijl de norm in de overige veengronden als richtwaarde wordt aangehouden.

Ecologisch gezien is het van belang om verbindingzones te realiseren, waar mogelijk in combinatie met routestructuren. De provinciaal ecologische verbindingzones vormen in feite een onderdeel van het beleidskader. Omdat de provinciaal ecologische verbindingzones voor een aanzienlijk deel al gerealiseerd zijn, of in ontwikkeling zijn, wordt hierop uitvoeriger ingegaan in hoofdstuk 3, het hoofdstuk waarin de bestaande karakteristiek van de gemeente wordt beschreven.

Voor het zuidwestelijke deel van de gemeente, nabij Papendrecht komen de verschillende nota's niet overeen (zie ook Bijlage 1 Beleidskader). Het *Landschapsplan Alblasserwaard-Vijfheerenlanden* spreekt over geplande boselementen als veelzijdige groengebieden. Het (voormalige) *streekplan* daarentegen, spreekt in zijn geheel niet over geplande boselementen. Wel noemt het (voormalige) *streekplan* het Alblasserbos-oost als regionaal knooppunt, waar versterking van voorzieningen ten behoeve van de routegebonden recreatie gewenst is.

Met name op regionaal niveau wordt ernaar gestreefd het zuidwesten van de gemeente als recreatief uitloopgebied voor de zuidelijk stedenzone verder te ontwikkelen.

De *regionale structuurvisie Alblasserwaard-Vijfheerenlanden* geeft ontwikkeling of uitbreiding van het sportgebied nabij het Alblasserbos-west aan in het ruimtelijk ontwikkelingsbeeld. Verder voorziet de regionale structuurvisie in uitbouw van de recreatieve knooppunten Alblasserbos-west en Alblasserbos-oost. Dit betekent dat beplanting landschappelijk wordt ingepast of uitgebreid.

In de *Transformatievisie Merwedezone* moeten het Alblasserbos-west en het Alblasserbos -oost een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de woonomgeving.

Op gemeentelijk niveau wordt echter gevreesd dat de karakteristieke openheid door dergelijke ontwikkelingen (verder) zal worden aangetast

3. LIGGING EN KARAKTERISTIEK PLANGEBIED

Slagenlandschap

3.1 Ruimtelijke structuur

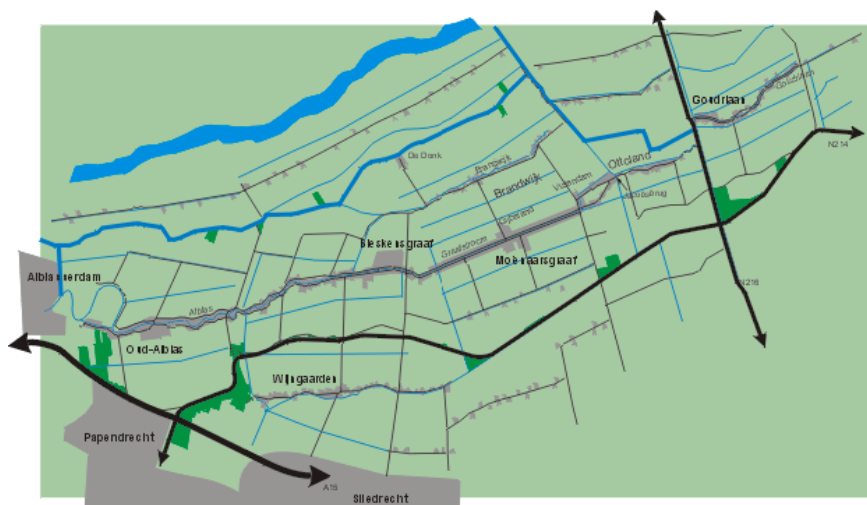
Het buitengebied van Graafstroom maakt deel uit van het Zuid-Hollandse slagenlandschap met karakteristieke slagenverkaveling (zie voor een schematische weergave figuur 7) en vormt een van de best bewaard gebleven delen van dit landschapstype. Het ritme, de richtingen en evenwijdigheid, de grote lengte en de breedte van de kavelsloten met haaks daarop gelegen dorpslinten, randwegen en kaden bepalen voor een belangrijk deel de identiteit van het slagenlandschap.

Zowel de ruimtelijke opbouw als het grondgebruik zijn sterk gerelateerd aan de bodemopbouw. Wegen en bebouwing zijn gelegen op de hoger gelegen oeverwallen van de veenstromen of op de rivierduinen, terwijl de lage vochtige polders doorsneden worden door een groot aantal sloten en in gebruik zijn als grasland.

Kenmerkend voor de ruimtelijke opbouw zijn de contrasten tussen het open poldergebied en de besloten lijnvormige elementen (figuur 2). Parallel aan het centrale dorpslint loopt een tweetal zones met elk hun eigen landschappelijke karakteristieken. Deze zones zijn de polders, de overgangszones en de dorpslinten. Op de overgang van de polders naar de dorpslinten liggen de overgangszones, welke aan de polderzijde op de meeste plaatsen worden begrensd door de achterweteringen.

In de polders ligt het accent nog altijd op de pure melkveehouderij, op de hogere gronden (overgangszones) wordt echter ook maïs geteeld. Deze overgangszones worden gekenmerkt door rijen knotwilgen langs de kavelsloten, loodrecht op de dorpslinten (met name het lint bij Oud-Alblas en het lint bij Goudriaan).

In het plangebied komt een drietal dorpslinten voor. De inrichting van deze zones is zeer afwisselend. De bebouwing staat op wisselende afstanden van het water en van elkaar en bestaat uit zowel oude als nieuwe elementen. Daarnaast is er sprake van een zeer diverse begroeiing.

Figuur 2 Ruimtelijke Structuur. Bron: Welstandsnota Graafstroom

Ontstaansgeschiedenis

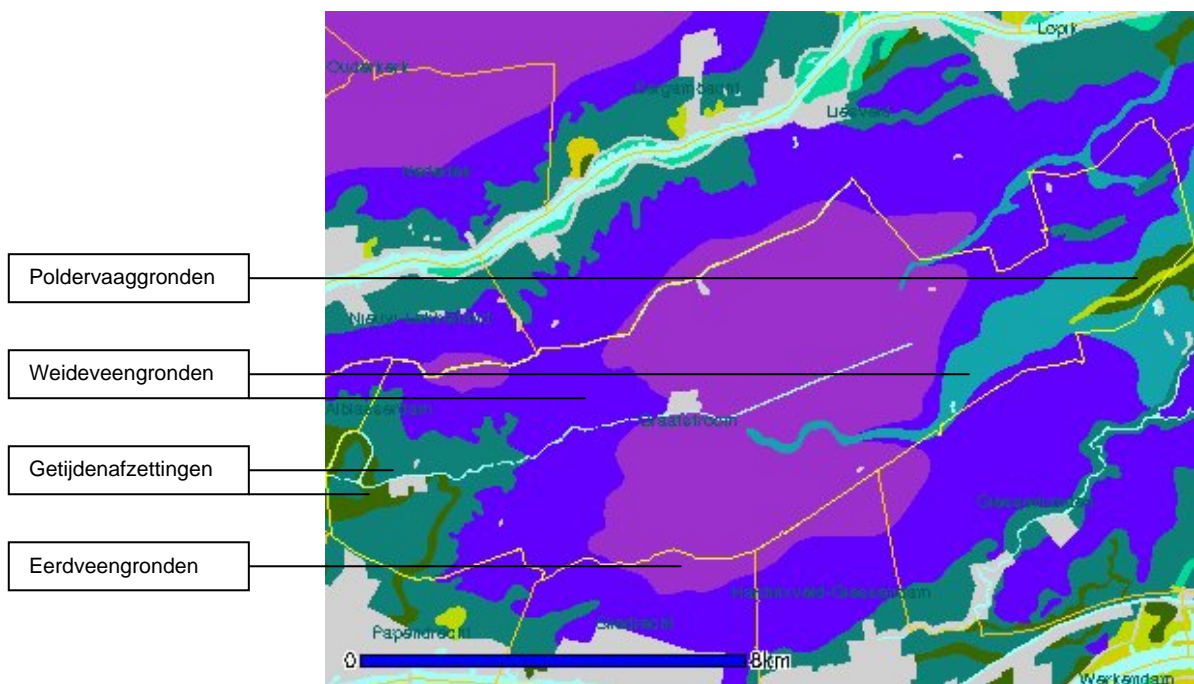

Figuur 3 Donken.
Bewerking naar: Landschapspun

3.2 Geomorfologie en bodemopbouw

Meer dan 10.000 jaar geleden, tijdens de IJstijden, en tot aan de bedijking in de 13^e eeuw, worden door voorlopers van de Rijn en de Maas grote hoeveelheden grind en zand afgezet in een riviervlakte met vlechtende rivieren en rivierduinen. Zand wordt door de wind uitgestoven en weer afgezet in hoge, overwegend oost-west gerichte, zandruggen. Alleen de hoogste toppen blijven als zandopduikingen (donken) boven het veen uitsteken, de rest wordt door latere kleiafzettingen en veenvorming afgedekt. Deze donken zijn nu nog aan de oppervlakte aanwezig en zichtbaar in het landschap (figuur 3).

Zo'n vierduizend jaar geleden sloot de kustlijn zich. De rivierafvoeren werden minder onstuimig en de rivieren kregen een meanderend verloop. Het westelijk deel van Nederland, tussen de oostelijke zandgronden en de duinkust, verandert in een uitgestrekt moerasgebied waarin op grote schaal veenvorming plaatsvindt. Onder invloed van de rivieren met hun voedselrijke, slibrijke water ontstaan binnen de gemeente Graafstroom moerasbossen waarin bosveen wordt gevormd. Tijdens deze veenvorming overspoelen de rivieren regelmatig het veenpakket, waarbij zij op het veen dunne lagen klei afzetten. Hierdoor bevat het bosveen wisselende hoeveelheden rivierklei.

Figuur 4 Bodemkaart. Bron: www.bodemdata.nl

De getijdenafzettingen bestaan binnen 80 cm voor tenminste de helft uit zavel of klei die onder invloed van de getijdenbewegingen is afgezet (figuur 4). De grondwatertrap is II.

Voor alle veengronden geldt dat deze minimaal 40 cm moerig materiaal bevatten binnen de bovenste 80 cm. Van de weideveengronden op bosveen of zavel/ klei is de grondwatertrap II. Deze gronden hebben eveneens een zavel- of kleidek.

De gronden die bestaan uit een gerijpte veengrond (bosveen) met een goed veraarde moerige eerdlaag zijn de zogenaamde eerdveengronden met grondwatertrap II.

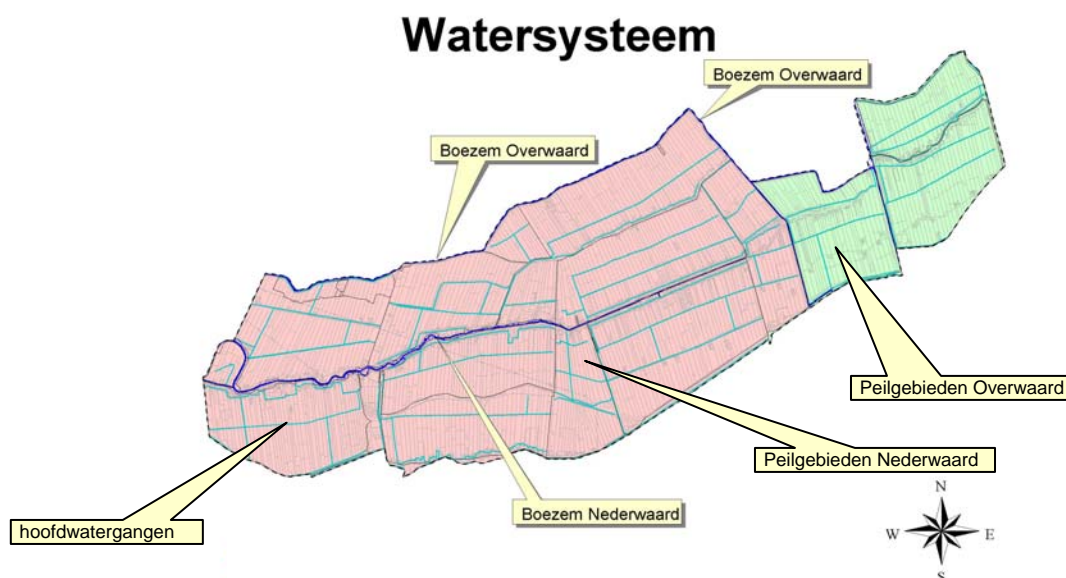
In het oosten liggen poldervaaggronden: kleigronden met grondwatertrap III (zware klei) en VI (lichte klei). De zware klei is weergegeven met een geel/groene kleur.

3.3 Waterhuishouding

Deze paragraaf geeft inzicht in het functioneren van het watersysteem. In hoofdstuk 6 wordt verder ingegaan op water in, en waterrelevant beleid voor de gemeente.

Oppervlaktewater

De gemeente ligt in een waterrijk landschap; rivieren omzomen de Alblasserwaard/ Vijfheerenlanden. Maar ook binnen de gemeente bepaalt het water het landschapsbeeld. Het riviertje de Alblas vindt zijn oorsprong in een oude veenstroom. Bovendien is er een hiërarchisch systeem van gegraven watergangen: kanalen, boezems, vlieten, weteringen en kavelsloten. In onderstaande afbeelding zijn de boezems donkerblauw ingetekend, hoofdwatgangen met lichtblauw (figuur 5). Overige watergangen zijn niet ingekleurd. De waterkeringen langs de boezemwateren voorkomen dat een overstroming plaats kan vinden uit de boezemwateren.

Figuur 5 Watersysteem. Bron: Waterschap Rivierenland

De Alblasserwaard vormt waterhuishoudkundig een aparte eenheid bestaande uit de Nederwaard en de Overwaard. Deze gebieden hebben een eigen waterbeheersingssysteem en boezemsysteem. Per bemalingsgebied is eenemaal aanwezig dat het water uitslaat op de boezem. Vanaf de boezems van de Nederwaard en de Overwaard slaan gemalen het water uit op de Lek te Kinderdijk.

Grondwater

De regio staat onder invloed van kwel. In het centrale deel van de Alblasserwaard is de kwel plaatselijk brak tot zout, afkomstig van het

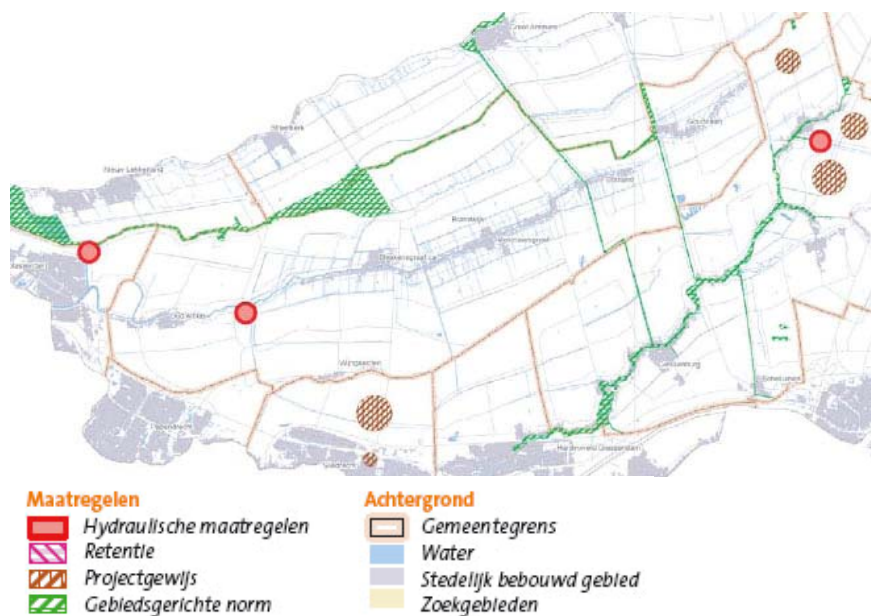
zoute diepe grondwater. Verder is de kwel zoet en afkomstig van het plaatselijk zeer diepe regionale Waalsysteem.

Waterkwaliteit

De kwaliteit van het oppervlaktewater in de regio wordt mede bepaald door de kwaliteit van het ingelaten rivierwater, de kwel en de belasting in het plangebied zelf (veenoxidatie, verontreiniging vanuit de landbouw, het stedelijk gebied en de riolering/ zuivering). Hoewel de kwaliteit de laatste jaren is verbeterd, voldoet de regio nog niet overal aan de norm voor biologisch gezond water. De waterkwaliteit in de Donkse Laagten is goed. In de kernen langs de Graafstroom is de kwaliteit slecht door de beperkte doorstromingsmogelijkheden.

Waterkwantiteit

In het kader van het Nationaal bestuursakkoord Water (NBW) heeft het Waterschap Rivierenland de taak gekregen om voor haar gehele beheersgebied het regionale watersysteem te toetsen aan de normen voor wateroverlast uit het NBW. Het waterschap heeft in de normenstudie de exacte wateropgave (m³) en vertaalt deze naar maatregelen (in ha). De normenstudies geven een goed beeld van de wateroverlast in het landelijk gebied. Voor het deelgebied Alblasserwaard en Vijfheerenlanden is eveneens een normenstudie uitgevoerd (figuur 6) en vastgesteld. Uit de normenstudie is gebleken dat er sprake is van een wateropgave, maar dat deze aanzienlijk kleiner is dan eerder was bepaald¹. De knelpunten liggen verspreid over het gebied en hangen samen met een geringe drooglegging. De knelpunten in natuurgebied de Donkse Laagten worden toelaatbaar geacht. Voor de overige knelpunten worden in het kader van de normenstudie maatregelen bepaald in overleg met de gemeente en overige partijen uit de streek. De wateropgave zal zo veel mogelijk worden opgelost door win-win projecten, bijvoorbeeld door natuurontwikkeling in samenwerking met waterberging.

Figuur 6: normenstudie Alblasserwaard-Vijfheerenlanden

¹ Zie waterstructuurplan Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (2002) (Bijlage 1)

3.4 Cultuurhistorie en landschap

De gemeente heeft bijzondere geomorfologische waarden zoals het voorkomen van donken. Het bodemarchief is rijk en uitstekend geconserveerd. Op tal van plaatsen zijn unieke archeologische vondsten gedaan. Zo treft men op de flanken van de donken resten aan van de verschillende culturen die elkaar vanaf de Midden-Steentijd (8000 jaar geleden) tot aan het eind van de verving 300 jaar geleden, hebben opgevolgd.

De kaart Cultuurhistorische Hoofdstructuur (Archeologie), zoals weergegeven in figuur 7, geeft het complexe patroon weer van de (verwachte) archeologische waarden.

Monumenten met de volgende waardering zijn opgenomen:

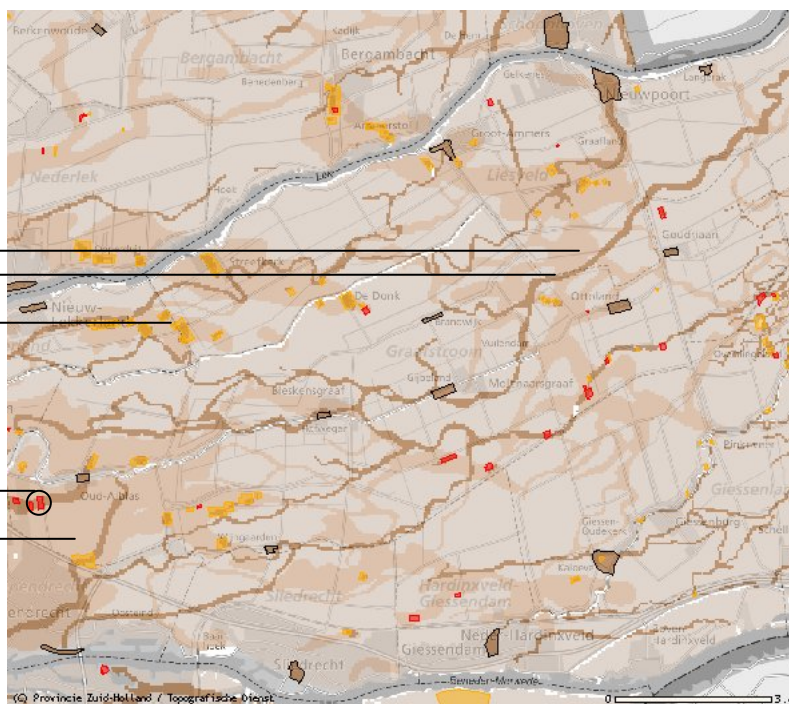
- terrein van zeer hoge archeologische waarde (rood)
- terrein van hoge archeologische waarde (geel)
- stads- of dorpskern met hoge archeologische verwachting (bruin met zwart omkaderd)

De overige bruine gebieden geven de archeologische verwachtingswaarde voor het landelijk gebied aan (hoe donkerder hoe groter de kans).

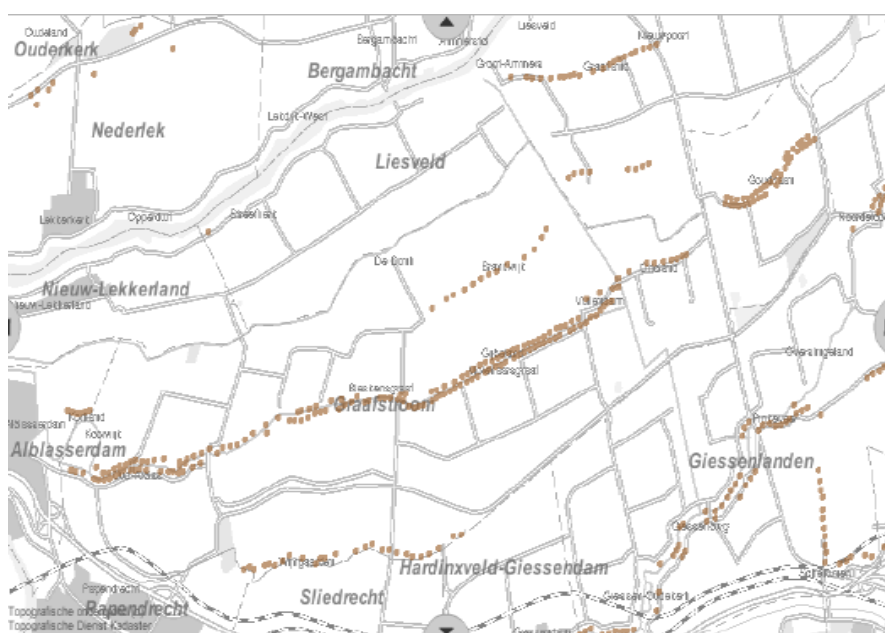
Foto 1 Boerderij op woonheuvel/ huisterp langs de Alblas, bij Oud-Alblas.

- Redelijke tot zeer grote kans op archeologische sporen
- Terrein van hoge archeologische waarde
- Terrein van zeer hoge archeologische waarde
- Grote archeologische verwachtingswaarde

Figuur 7 Archeologie. Bron: Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland.

Woonheuvels hebben een zeer grote kans op het aantreffen van archeologische sporen. Hier is vaak eeuwenlang op eenzelfde plek gewoond en gewerkt. De woonheuvels zijn vooral gelegen langs de ontginningsas. De woonheuvels zijn veelal natuurlijke verhogingen in het landschap (oeverwallen en donken). Slechts een klein aantal verhogingen zijn opgeworpen (de zogenaamde huisterpen).

Figuur 7a Woonheuvels Bron: Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland.

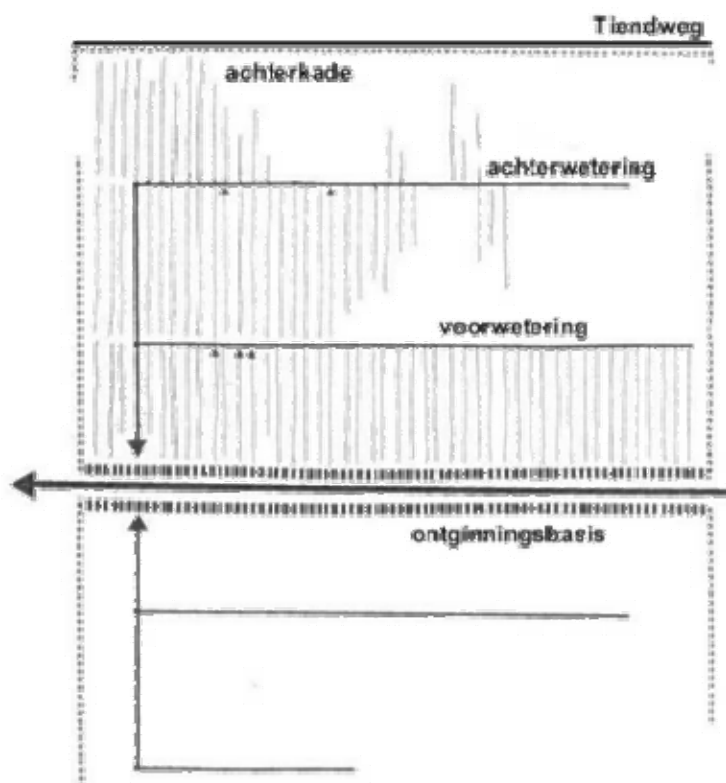
Ontginningsgeschiedenis

De bodemopbouw vormt de basis van de fysiek-ruimtelijke structuur. De opbouw van de bodem bepaalt voor een belangrijk deel de wijze waarop de regio is ingericht, hoe deze ruimtelijk is georganiseerd. Want de bodem bepaalde vroeger waar bewoning mogelijk was en waar landbouw en natuur zich het beste konden ontwikkelen. Tegenwoordig fungeert de bodemgesteldheid door huidige technieken veelal niet meer als een ordenend principe. Toch is de ontstaansgeschiedenis van de gemeente nog goed herkenbaar gebleven in de bodemopbouw. De hoofdlijnen van het landschap zijn rechtstreeks te herleiden naar de middeleeuwse ontginning.

Verkavelingspatroon

De oeverwallen en stroomruggen vormden de eerste ontginningsbases van het gebied toen het veenmoeras in de Middeleeuwen planmatig werd ontgonnen. Vervolgens zijn dorpen gesticht langs de stroompjes in het veengebied.

De Alblas is ontwikkeld tot ontginningsbasis. De veenstromen Achtergraafstroom in het noorden en de Achterwetering in het zuiden zijn ontwikkeld tot achterweteringen (figuur 8). In de dertiende eeuw is de Graafstroom gegraven. Deze wetering vormt de kortsluiting tussen de veenriviertjes Alblas en Goudriaan. Een fijnmazig evenwijdig slotenpatroon is gegraven ter ontwatering van het gebied. Dit alles heeft geleid tot een kenmerkende landschapstructuur waarbij de grootschalige openheid van het landschap van de Alblasserwaard zich vooral in oost-westrichting manifesteert, evenwijdig aan de besloten lintdorpen. Deze langgerekte oost-westgerichte structuur is in sterke mate bepalend geweest voor de ontwikkeling van het bebouwingspatroon.

Figuur 8 Verkavelingspatroon. Bron: Welstandsnota

Langs de Alblas, de Graafstroom en de Goudriaan liggen tussen de wegen en het water legio kleine onbebouwde percelen in gebruik als wei, boomgaard, moestuin, bosje e.d. In het bijzondere landschap van de oude veenstromen spelen deze gronden een cruciale rol.

Aanvankelijk is het gebied ontgonnen ten behoeve van de akkerbouw. Door de ontwatering klonk en klinkt nu nog steeds het veen steeds verder in, waardoor het gebied steeds dichterbij het grondwater komt te liggen. Daarom is men in het verleden overgeschakeld op veeteelt en hennepeteelt, waarvan de eerste nu nog steeds het bodemgebruik bepaalt.

Op de voorste delen van de kavels, waar het grondgebruik het meest intensief was, werd met bagger vermengde mest op de landen opgebracht. Met name aan de voorzijde van de kavels, langs de eerste honderden meters van de kavelgrens, staan knotwilgen. De achterste delen van de kavels werden gebruikt als hooiland en hier kwam verspreid geriefhout voor.

Tegenwoordig is hier en daar slechts sprake van biezenland, zoals bij Zijdebrug en Kinderdijk. Het is niet meer het hooiland of schraalland van zo'n honderd jaar geleden. Toen bestond circa 2/3 van de polder uit hooiland. Vanwege de slechte peilbeheersing was het midden van de polder natter. Omdat hier ook niet werd bemest ontstonden echte hooilanden.

Ook veel geriefbosjes, grienden en houtsingels zijn verdwenen nadat zij hun economisch nut verloren hebben. Het aantal knotbomen is afgenomen. Karakteristieke hoogstamboomgaarden zijn vervangen door

laagstamboomgaarden. De schaal van het landschap is wat groter geworden, maar de structuur van het landschap is nagenoeg onaangetast; de kavelstructuur is nauwelijks veranderd en slootdempingen heeft beperkt plaatsgevonden.

De huidige cultuurhistorisch belangrijke landschapselementen en –structuren in samenhang met de ontginningsgeschiedenis zijn woonheuvels, tiendwegen, knotwilgen, hennepakkers met bijbehorende rootsloten, achterkaden en dijken, havelingen, eendenkooien, wielen en kleiputten.

Eendenkooi

Bij een functionerende eendenkooi geldt het afpalingsrecht, kortweg het verbod om binnen de gestelde afpalingskring activiteiten te ontplooiën die de eenden kunnen verstoren. Waar het recht van afpaling nog van kracht is, hebben eendenkooien door de aanwezigheid van zo'n omvangrijk rustgebied nog steeds een bijzondere waarde. Onder de huidige wetgeving is het afpalingsrecht alleen gewaarborgd wanneer er tenminste één vangpijp gebruiksklaar is en de kooiplas een diepte heeft van minimaal 1 meter.

Oude Hollandse Waterlinie

De (Oude) Hollandse Waterlinie ligt deels binnen Graafstroom. Deze militaire verdedigingslinie ligt tussen de voormalige Zuiderzee en de Biesbosch. De waterlinie bestaat uit een serie defensieve werken met daartussen geïndegebieden. Een deel van de Alblasserwaard, waarin ook Graafstroom gedeeltelijk is gelegen, viel onder het inundatiegebied van de waterlinie (figuur 9).

Figuur 9: Inundatiekommen van de Oude Hollandse Waterlinie geprojecteerd op een moderne kaart. Graafstroom valt deels binnen het inundatiegebied van de tweede kom.

Historische gebouwen

Naast deze elementen en structuren is het gebied rijk aan historische gebouwen zoals molens, historische boerderijen en middeleeuwse kerken. Negen oude molens zijn bewaard gebleven in de gemeente Graafstroom (figuur 10). Verder zijn er vier molens in de naastgelegen gemeente Liesveld waarvan een deel van de biotoop binnen Graafstroom valt. De molens in Graafstroom hebben sinds lange tijd (vanaf ongeveer 1970) geen bemalingsfunctie meer. Het Waterschap geeft aan dat de molens formeel ook geen reservebemalingsfunctie meer hebben. De

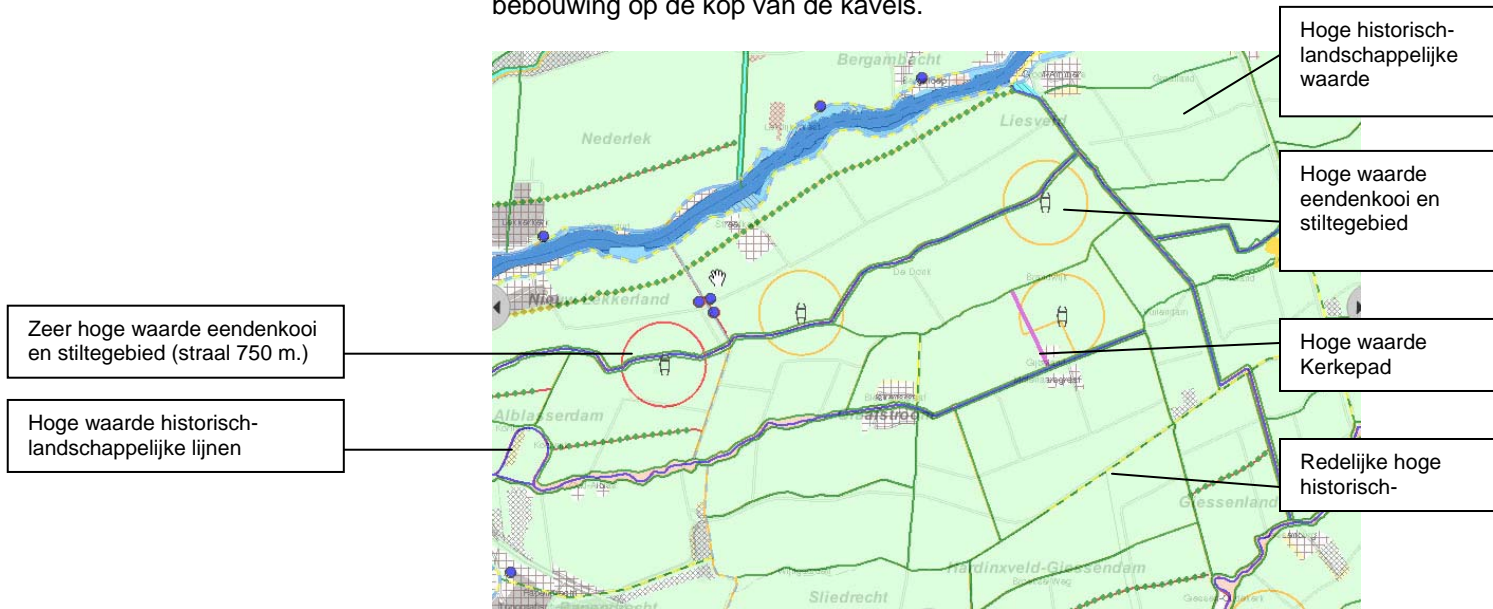
molens zijn wellicht maalvaardig, maar hebben geen individuele economische functie.

Figuur 10: Molens in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. Bron: www.simav.nl

Landschapswaarden

Het landschap in de gemeente Graafstroom wordt gekenmerkt door langgerekte structuurdragers met haaks daarop een opstreckende slagenverkaveling. De onaangetaste staat van dit verkavelingspatroon maakt het gebied cultuurhistorisch zeer waardevol (figuur 11). De belangrijkste structuurdragers in het gebied zijn van oudsher al oost-west lopende ontginningslinten, die de hoofdrichting aangeven van het landschap en de belangrijke verkeersstructuren en waterlopen. Deze dragers geven daarnaast ook de richting en richtingsveranderingen van de verkavelingen in het gebied aan. Aan deze ontginningslinten staat de bebouwing op de kop van de kavels.

Figuur 11: Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland, Landschap

De polders tussen de hoofddraggers zijn vlak en open, en bieden derhalve vele uitzichten. De dragers hebben in dit open landschap een besloten karakter door dichte erf- en wegbeplanting en het (veen)inversieproces dat zich in de loop der eeuwen heeft afgespeeld. Het open landschap wordt gekarakteriseerd door zijn lijnvormigheid, veroorzaakt door de

lange, smalle kavels. Deze lineariteit is zeer gevoelig voor grootschalige ingrepen en kan in geval van grootschalige onderbreking snel zijn identiteit verliezen. De openheid van het midden van de Alblasserwaard contrasteert sterk met het aangrenzende stedelijk gebied.

Knelpunten

- Aan de randen van het middegebied zijn de invloeden van het aanliggend randstedelijk gebied soms dominant aanwezig. Door de voortschrijdende verstedelijking dringt de stad verder het landelijk gebied binnen en is deze visueel nadrukkelijker aanwezig.
- Een veranderend beplantingsbeeld, met name afname van knotbomen langs de kavel- en perceelsgrenzen en aanplant populieren in het open landschap.
- Verdichting van de linten met niet in de omgeving passende bebouwing.
- Door verstedelijking, peilverlaging en verwijdering van landschapselementen en beplantingen staan kenmerkende natuurwaarden onder druk.
- Aanpassingen in de waterhuishouding veranderen het karakter van het gebied.
- De molenbiotopen worden bedreigd door bebouwing en begroeiing, echter met name door het laatste.

3.5 Natuurwaarden

De basis voor het biotisch patroon vormt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS loopt door Graafstroom in de vorm van de Groene Ruggengraat². Dit is een robuuste natuurverbinding tussen de Zeeuwse Delta en het Lauwersmeer. Van de Alblasserwaard tot de Randmeren loopt hij door het Groene Hart. De Groene Ruggengraat moet in 2018 gerealiseerd zijn.

Een aantal diersoorten in de gemeente is beschermd door de Flora- en Faunawet. Bijzonder is de hoge concentratie aan bijzondere amfibieënsoorten overal in het gebied (bron: Beschermden planten en dieren in Zuid-Holland, Provincie Zuid-Holland).

De Rugstreepad komt voor in de omgeving van Alblasserdam en polder Grote Nes. Deze soort is afhankelijk van een redelijk goede waterkwaliteit. De Heikikker komt in de gemeente algemeen voor, met name in kleine polderslootjes met een goede waterkwaliteit.

In de omgeving van het Slingeland ligt een foerageergebied van boombewonende vleermuizen. Verspreid in de gehele gemeente leven gebouwbewonende vleermuizen. Meestal gaat het om de gewone dwergvleermuis. Op enkele plaatsen zijn kraamkolonies gesignaleerd. Verder zijn de vleermuizen veelal voedselzoekend aangetroffen. In de praktijk levert dit alleen in bijzondere situaties een eventueel obstakel bij ruimtelijke ingrepen. Voor het in stand houden van de vleermuizenpopulaties is vooral het beschermen van de kraamkolonies in het zomerhalfjaar en de bescherming van overwinteringsplaatsen van groot belang.

² De Groene Ruggengraat is nog niet concreet in tracé aan te geven.

Aanwijzingsprocedure

Ten tijde van het de vaststelling van dit bestemmingsplan is de definitieve aanwijzing tot Natura 2000-gebied nog geen feit. De aanwijzing "Donkse Laagte" tot Natura 2000-gebied is op dit moment in ontwerp en er wordt een beheerplan opgesteld waarin komt te staan welke soorten en habitats in het gebied moeten voorkomen. Dit wordt gevat in zogenaamde *instandhoudingsdoelstellingen*. Op dit beheerplan en de doelen steunt de definitieve aanwijzing.

Smoutjesvlietlanden

Natuurbeschermingswet

Een gebied dat middels de Natuurbeschermingswet eveneens internationale bescherming geniet, is de Peulwijksekade en Smoutjesvlietlanden. In dit laatste natuurontwikkelingsproject liggen rijke boezemhooilanden met zeldzame plantensoorten als zomerklokjes, dotterbloemen, orchideeën en Moeraskartelblad. Het is de eerste ecologische verbindingzone in de streek. Het gebied Smoutjesvlietlanden is aangewezen als Beschermd natuurmonument.

Weidevogels

Omvangrijke agrarische gebieden hebben ecologische betekenis vanwege de aanwezigheid van hoge dichtheden aan broedende weidevogels. Buiten het seizoen zijn in de regio grote aantallen doortrekkers en overwinteraars aanwezig. Het aantal weidevogels neemt echter met de jaren af.

Op veel agrarische bedrijven wordt een actieve bijdrage geleverd aan behoud en herstel van natuurwaarden door middel van weidevogelbescherming en natuurvriendelijk sloot(kant)beheer.

Knelpunten

Veel natuurwaarden staan onder druk: de afname van hout in de linten, het verdwijnen van grienden en hoogstamboomgaarden, het verlies aan beplantingen bij de eendenkooien hebben geleid tot een verlies aan kenmerkende, aan deze beplantingen gebonden natuurwaarden. De doorgevoerde peilverlaging heeft een verlies aan flora-waarden tot gevolg. De hiermee samenhangende intensivering van het grondgebruik heeft geleid tot een afname aan het areaal hooiland.

Voor de grutto zijn de grondwaterstand, de maaidatum en de aanwezigheid van modderrijke oevers (in verband met aanwezige insecten) van wezenlijk belang. Er is echter een verslechtering van deze cruciale randvoorwaarden waar te nemen.

Veel kaden hebben een agrarische gebruiksfunctie gekregen waardoor de natuurwaarden sterk zijn achteruitgegaan. Bij de kaden die in beheer zijn bij overheidsinstanties is het beheer op veel plaatsen gericht op vershraling door middel van hooilandbeheer. De natuurwaarden van deze gedeelten zijn hier minder sterk achteruitgegaan dan op de agrarisch gebruikte kaden. Van de natuurwaarden van zo'n 100 jaar geleden (grienden, eendenkooien etc) is tegenwoordig nog maar weinig over. Paradoxaal is dat we enerzijds de natuurwaarden willen beschermen, maar anderzijds de natuurwaarden van vroeger verdwenen zijn.

Kansen

Ondanks de achteruitgang van natuurwaarden zijn er kansen. In het kader van de PEHS wordt nieuwe natuur in uiterwaarden ontwikkeld en worden ecologische verbindingzones in binnendijkse gebieden aangelegd. Daarnaast groeit de noodzaak tot verbrede agrarische ontwikkeling vanuit financiële overwegingen, waarmee zich een kans vormt voor natuurontwikkeling. Om de natuurwaarden van vroeger weer terug te brengen is er belangstelling voor het gebruik maken van vrijkomende agrarische bebouwing, door een stuk grond aan het voormalige bedrijf te koppelen waar natuur wordt ontwikkeld.

3.6 Landbouw

De grondgebonden (melk)veehouderij is veruit de grootste tak, zowel qua aantal bedrijven als qua grondgebruik (grasland). De landbouw functioneert derhalve als belangrijke drager van de openheid van het landschap en van de natuurwaarden. De landbouw is daarmee binnen het plangebied behalve van economische en maatschappelijke betekenis, ook van grote landschappelijke betekenis.

De agrarische bedrijven binnen de gemeente hebben in principe goede toekomstmogelijkheden, gezien de goede productieomstandigheden (ontsluiting, verkaveling en waterhuishouding) als gevolg van een tweetal ruilverkavelingen. De ruilverkaveling in de Alblasserwaard was in 1984 voltooid. Er zijn nieuwe ontsluitingswegen aangelegd, boerderijen verplaatst en peilen verlaagd. Deze nieuwe wegen zijn in oostwest-richting ingepast in de landschappelijke structuur.

Aantal en type bedrijven

Het belangrijkste agrarisch grondgebruik is rundveehouderij. Volgens de CBS cijfers van 2005 waren er 200 agrarische bedrijven aanwezig. Het betreffen hier bedrijven waarvan landbouw een hoofd- of nevenactiviteit is. (figuur 15).

Akkerbouw	2
Tuinbouw (fruitteelt en boomkwekerij)	4
Graasdierhouderij (runderen, schapen, geiten, paarden en kalvermesterijen)	191
Hokdier (varkens en pluimvee)	0
Combinaties (bedrijven die niet behoren tot de hoofdtypen)	3
<i>Totaal</i>	200

Figuur 15: Aantal bedrijven naar type. bron CBS (2005)

In 1989 bedroeg het totaal aantal agrarische bedrijven nog 284. Het aantal bedrijven met akkerbouwgewassen (maïsteelt) is toegenomen. In 2002 waren dat er 14. Het gaat daarbij met name om de kleinere bedrijven.

Bedrijfs grootte

Bedrijven onder de 20 NGE hebben veelal een slechte basis voor continuïteit. Deze groep bestaat ondermeer uit hobbyboeren en kleine bedrijven, die naast hun agrarische activiteiten neveninkomsten hebben,

in de vorm van een baan buitenshuis, loonwerk of verkoop aan huis, waardoor ze toch kunnen blijven produceren. In de gemeente Graafstroom is het aantal bedrijven in de klasse(s) tot 20 NGE slechts zo'n 20% in 2005.

Totaal	3 tot 20 NGE	20 tot 40 NGE	40 tot 70 NGE	70 tot 100 NGE	100 tot 150 NGE	150 NGE en meer
200	40	28	54	41	31	6

Tabel 1 Aantal agrarische bedrijven naar bedrijfsgrootte (2005). Bron: CBS

Er is in het verleden, maar nu nog steeds, sprake (geweest) van schaalvergroting en intensivering. Het aantal bedrijven kleiner dan 30 hectare is de afgelopen 10 à 15 jaar sterk afgenomen, terwijl het aantal groter dan 30 hectare aanzienlijk is toegenomen. In diezelfde jaren is het aantal bedrijven van 50 NGE of kleiner verder afgenomen en het aantal groter dan 70 NGE toegenomen. Met name in het aantal graasdierbedrijven heeft verandering plaatsgevonden.

Vaak wordt gesproken over de volwaardigheid van agrarische bedrijven. Hieraan worden de ontwikkelingsmogelijkheden (en bouw mogelijkheden) gerelateerd (zie ook hoofdstuk 5). "Nieuwbouw ten behoeve van de vestiging van nieuwe agrarische bedrijven is toegestaan indien het volwaardige grondgebonden agrarische bedrijven betreft", aldus de provinciale nota Regels voor Ruimte (2005). De volwaardigheid van bedrijven is echter een discutabel punt. Veelal wordt hiervoor de volgende uitleg aan gegeven:

Volwaardig agrarisch bedrijf³: in een volwaardig agrarisch bedrijf is er voldoende werkgelegenheid voor tenminste één arbeidskracht met een aanvaardbaar inkomen en voldoende continuïteit op lange termijn;

Als de arbeidsbehoefte minimaal een halve arbeidskracht vergt spreekt men van een reëel agrarisch bedrijf.

Beide categorieën zijn lastig in een aantal NGE's te verwoorden. Veelal wordt gezegd dat een bedrijf van 70 NGE of meer volwaardig is.

Knelpunten

Veenweide

De druk op de landbouw is groot. En de landbouw heeft het al moeilijk genoeg op de veenweide, door het natte of inklinkende veen, de oprukkende steden en de strenge eisen uit Brussel. Landbouw is niet makkelijk rendabel te maken, want de kavels zijn klein, de begaanbaarheid van het drassige veen is in de winter matig, en de hoge waterpeilen die dat drassige veen veroorzaken zijn nodig om de inklinking van het veen tegen te gaan. En dan is er nog de Kaderrichtlijn Water van de Europese Unie. Alterra rekende onlangs uit dat vooral de landbouw in de veenweidegebieden moeite zou krijgen om te voldoen aan de Europese eisen aan de waterkwaliteit. Dat komt onder meer doordat de veenbodem van zichzelf al nutriënten bevat die in het water als vervuilende meststoffen worden beschouwd.

Daarnaast is er in de veenweidegebieden iets vreemds gebeurd. In de loop van de geschiedenis heeft het versnipperde waterbeheer ertoe

³ Leidraad Provinciaal Ruimtelijk Beleid, Noord-Holland

geleid dat het boerenland door het lage peil inklinkt, terwijl de natuur steeds hoger komt te liggen. Hierdoor is een inversielandschap ontstaan.

Uit de tussenrapportage van het veenweideproject in de Vlietpolder bij Hoogmade (Zuid-Holland) blijkt dat weidegang in de veenweiden mogelijk zou moeten zijn. Dat Het komt er op neer dat door forse besparingen op kunstmest de daling in grasopbrengst en de afname in melkproductie kan worden gecompenseerd. Uitgaande van het feit dat in Graafstroom de kunstmestgift toch al er laag is, zou weidegang dus ook hier mogelijk moeten blijven (zie bijlage 2 Weidegang).

Boerderijen in de dorpslinten

Probleem in de dorpslinten is dat nog aanwezige agrarische bedrijven door milieueisen (stankoverlast) geen uitbreidingsruimte meer hebben. Deze bedrijven kunnen verplaatsen naar alle oost-westgerichte ruilverkavelingswegen.

Ruilverkavelingslinten

De nieuwe boerderijen in de ruilverkavelingslinten onderscheiden zich van de oudere agrarische gebouwen in de dorpslinten door de forse erfbeplantingen en de grotere, maar wel lagere bedrijfsgebouwen. Doordat de nieuwe boerderijen ver uiteen liggen is er geen nieuw bebouwingslint ontstaan maar meer een losse reeks massa-elementen.

Molenbiotoop

Binnen de gemeente liggen circa 25 agrarische bouwblokken geheel of gedeeltelijk binnen een molenbiotoop. De huidige molenbiotoopregeling maakt het voor agrariërs met een bedrijfscentrum in een biotoop in een enkel geval onmogelijk op lange termijn nog aan alle landbouwkundige en/ of dierwelzijnseisen te kunnen voldoen. Voor deze bedrijven is uitbreiding wenselijk, maar door de molenbiotoopregeling niet mogelijk.

Maïsteelt

Maïsteelt heeft een aantal nadelige gevolgen voor het veenweidegebied:⁴

1. *Maïsteelt tast in de zomermaanden (gedurende 2 of 3 maanden) het open karakter van het landschap aan;*
2. *Maïsteelt veroorzaakt door de grondbewerking en de zware werktuigen een verdichting van de bovenlaag waardoor de structuur van de grond verslechtert;*
3. *Maïsteelt tast het broed- en voedselgebied van sommige weidevogels aan.*

Maïsteelt vermindert het broedareaal en het open voedselgebied van de grutto, welke in de Alblasserwaard een belangrijk broedgebied vindt. De grutto is de enige vogel die niet in maïs broedt. Andere vogels trekken juist in de geplante maïs, juist omdat deze gronden voor langere periode stil liggen. Behalve voor de grutto is maïsteelt in de gemeente Graafstroom dus niet problematisch.

⁴ Bronnen:

- Onderzoek Natuur en Vogelwerkgroep Krimpenerwaard
- Teelt van maïs op klei-op-veengrond Rapport 185 maart 2000 (Praktijkonderzoek Rundvee, Schapen en Paarden)
- Natuur- en milieuvriendelijke maïsteelt in het Veenweidegebied Zuid-Holland Oost (DLV adviesgroep)
- Website LNV EG steunverlening akkerbouwgewassen 2001
- Notitie algemene visie maïsteelt in veen weidegebieden (ZHL)

4. *Maïsteelt vlak langs de weg wordt als storend ervaren door de recreant (zoals langs de Wijngaardse weg) en vanwege de verkeersveiligheid.*

5. *Maïsteelt kan maaiveld daling tot gevolg hebben;*
In een aantal bodemsituaties (bijvoorbeeld echte veengronden zonder kleilagen) kan maïsteelt de bodemstructuur aantasten, met maaiveld daling als gevolg. Binnen de gemeente is dit slechts in beperkte mate van toepassing, omdat de meeste veengronden een kleidek hebben.

Voordelen maïsteelt

Maïs heeft voedertechisch gezien een aantal aantrekkelijke kanten. Het heeft een hogere voedingswaarde (koolhydraten) dan hooi of ingekuild gras. Een hectare maïs heeft tevens een grotere opbrengst in droge stof dan een hectare gras. Hierdoor kan er meer krachtvoer worden verstrekt aan de koeien.

Een ander voordeel van maïsteelt is dat het in het kader van de Regeling EG-steunverlening Akkerbouwgewassen een forse subsidie kan opleveren.

Agrariërs hebben niet altijd gronden op de plaatsen waar maïsteelt minder schade aanricht. Agrariërs telen maïs op percelen waar het op dat moment mogelijk is. Ze plegen wisselteelt ten behoeve van de bodemgesteldheid wat er toe leidt dat minder tot geen bemesting nodig is.

Oplösungen

In blijvend agrarisch gebied, zoals in de gemeente Graafstroom het geval is, zou maïsteelt wel toegestaan kunnen worden omdat hier een duidelijke doelstelling ligt voor efficiënte landbouw. Maïsteelt moet dan wel bedrijfseconomisch noodzakelijk zijn.

Uit onderzoek van de provincie naar de noodzaak van maïsteelt voor veehouderijbedrijven, blijkt dat gemiddeld genomen, teelt van maïs op maximaal 20% van het bedrijfsareaal voldoende is voor een optimale voedingsbalans voor het vee.

Ontwikkelingen

Verwacht wordt dat het landbouwareaal in de regio niet wezenlijk zal afnemen. De toekomstperspectieven voor de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden zijn namelijk goed vergeleken met andere veenweidegebieden. Bestaande bedrijven zullen veelal streven naar schaalvergroting. Wel zal, zij het in beperkte mate, beroep worden gedaan op landbouwareaal ten behoeve van de aanleg van ecologische verbindingzones en waterberging. Er kan geconstateerd worden dat de landelijke tendens van bedrijfsbeëindiging, noodzakelijke bedrijfsvergroting en ontwikkeling van agrarische nevenactiviteiten ook binnen de gemeente Graafstroom zichtbaar is. Het aantal bedrijven zal ook in de toekomst verder afnemen. Nieuwe inkomstenbronnen in de vorm van agrarisch natuurbeheer, recreatie en waterberging als betaalde neventak kunnen een bijdrage leveren aan het voortbestaan van de agrarische functie in dit gebied.

Door bedrijfsbeëindiging komen grond en productierechten beschikbaar voor de overige bedrijven. Deze bedrijven kunnen hiermee een stukje noodzakelijke groei naar de toekomst toe realiseren. Door het beëindigen van de agrarische bedrijfsactiviteiten komen agrarische bedrijfsgebouwen leeg te staan, of zullen gebruikt gaan worden voor andere activiteiten.

3.7 Recreatieve structuur

Het centrale open gebied van de Alblasserwaard is van recreatieve betekenis voor de aangrenzende stedelijke gebieden. Het landschappelijk aantrekkelijke agrarische gebied leent zich uitstekend voor recreatief medegebruik. Ook de ecologische en cultuurhistorische kwaliteiten dragen bij aan de recreatieve aantrekkelijkheid. In het kader van de ruilverkaveling zijn in het westelijk deel van de gemeente, nabij Oud-Alblas, verschillende bosomelementen gerealiseerd. Deze bospercelen zijn ongeveer 20 jaar oud. Deze bossen dragen bij aan de afscherming van de stedelijke invloed van de zuidrand van de regio naar het open groene Middengebied van de Alblasserwaard.

Dagrecreatie

Het cultuurlandschap en 'aangelegde' recreatieterreinen als het Alblasserbos of het recreatiegebied Slingeland vormen de belangrijkste recreatieomgevingen (figuur 16).

Figuur 16: Recreatieve voorzieningen.
Bron: Regionale structuurvisie Alblasserwaard & Vijfheerenlanden

De Graafstroom, de Alblas, de Ammerseboezem, de Grote of Achterwaterschap, maar ook kleinere wateren als Ottolandse Vliet zijn geschikt voor verschillende vormen van waterrecreatie, zoals roeien, kanoën en schaatsen. Het gehele gebied biedt, vanwege de grote belevingswaarde, goede mogelijkheden voor wandelen, fietsen en ruitersport. Er is een netwerk van recreatieve routes aanwezig met daarin knooppunten voor verhuur van fietsen en kano's, maneges en horecavoorzieningen.

Recreatieterreinen

Tot de belangrijkste aanwezige recreatieterreinen horen:

- Bosomelementen bij Oud-Alblas en Wijngaarden (Alblasserbos) met een recreatieve functie (paden en picknickplaatsen). In de

gebieden liggen halfverharde en onverharde paden die worden gebruikt voor het bosbeheer en de wandelrecreatie;

- Recreatiegebied Slingeland, met een parkeerterrein, weiden, paden, zwemwater met zandstrand en mogelijkheden tot vissen en picknicken;
- Het Kraaienbos.

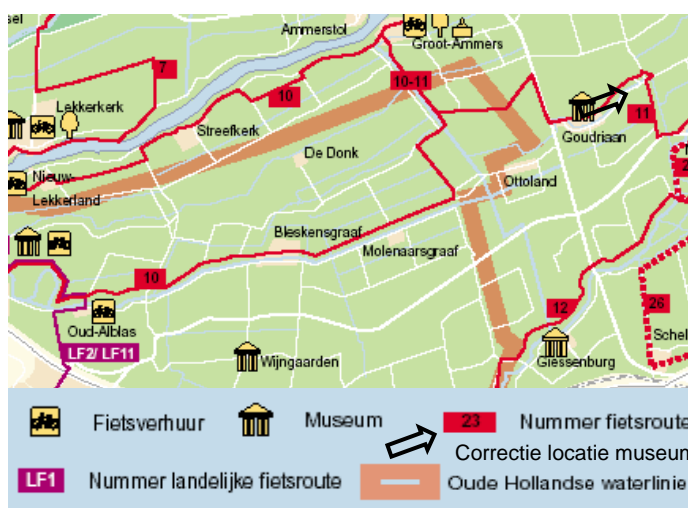
Fietsroutes

In het plangebied liggen gemarkeerde fietsroutes (figuur 17):

- Molenroute; fietsroute door het westelijk deel van de Alblasserwaard langs de molens van Kinderdijk, de Lek en de Graafstroom;
- Ooievaarsroute; fietsroute door het oostelijk deel van de Alblasserwaard langs het Streekcentrum Het Liesvelt, vestingstad Nieuwpoort en door de polders;
- Giessen-Merwederoute; fietsroute door het zuid-oostelijk deel van de Alblasserwaard via het historische centrum van Gorinchem, pont naar Woudrichem, via Merwedelijk naar Werkendam en terug met de pont en dan langs het riviertje de Giessen.
- Alblas-Giessenroute; fietsroute langs de veenviertjes de Alblas en de Giessen, langs de kernen Brandwijk en Hoornaar door het karakteristieke veenweidelandschap van de Alblasserwaard.

Niet gemarkeerd zijn:

- Oost-Alblasserwaard; fietsroute langs een groot aantal landschappelijke elementen in de Oost-Alblasserwaard;
- West-Alblasserwaard; fietsroute langs een groot aantal landschappelijke elementen in de West-Alblasserwaard.

Figuur 17: Overzicht fietsroutes en aangelegde recreatieve voorzieningen. Bron: VVV. NB. Locatie van museum bij Goudriaan klopt niet. Correctie is aangegeven met een pijl.

Wandelroutes

Op lokale schaal zijn verschillende bewegwijzerde wandelroutes aangelegd. De VVV heeft deze beschreven:

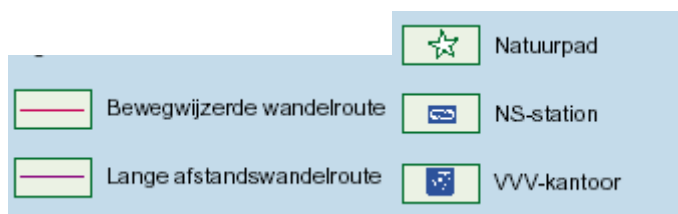
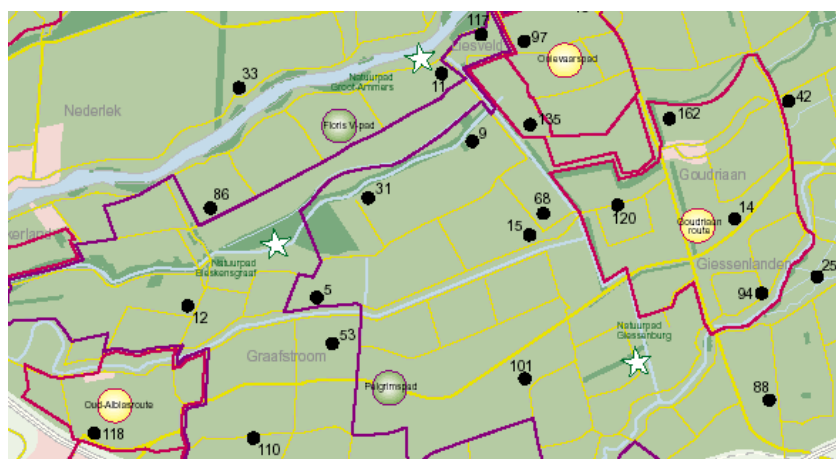
Gemarkeerde en ongemarkeerde wandelroutes (figuur 18):

- Goudriaanroute; wandelroute door het veenweidelandschap van de Alblasserwaard;

- Oud-Alblaspad; route door de polder en langs het riviertje de Graafstroom;
- Rondje Papendrecht; wandeling door het Alblasserbos en door Papendrecht langs de Beneden Merwede;
- Historie en Bos; wandeling van Papendrecht naar Wijngaarden door de polder langs molens en boerderijen naar Oud-Alblas. de wandeling eindigt met een route door het Alblasserbos;
- Graafstroompad; wandeling van Goudriaan naar Alblasserdam langs de Graafstroom en de Alblas, voornamelijk over graspaden en verkeersluwe wegen. De route voert door alle woonkernen en dorpen van de gemeente Graafstroom;
- Donkenwandeling; wandeling langs de Donkse Laagten en Polder Langenbroek met weidevogelreservaten en een eendenkooi;
- Molenwandeling; wandeling langs molens in Kinderdijk, door een eendenkooi, over dijken en langs wielen;

Niet gemarkeerd zijn:

- Natuurpad Giessenburg; wandeling door het boerenland en over onverharde paden in de polders van de Alblasserwaard omgeving Giessenburg;
- Natuurpad Bleskensgraaf; wandeling door het boerenland en over onverharde paden in de polders van de Alblasserwaard omgeving Bleskensgraaf;
- Polder Liesveld; route door het polderlandschap van de Alblasserwaard vanuit Groot-Ammers naar Nieuwpoort en Goudriaan.

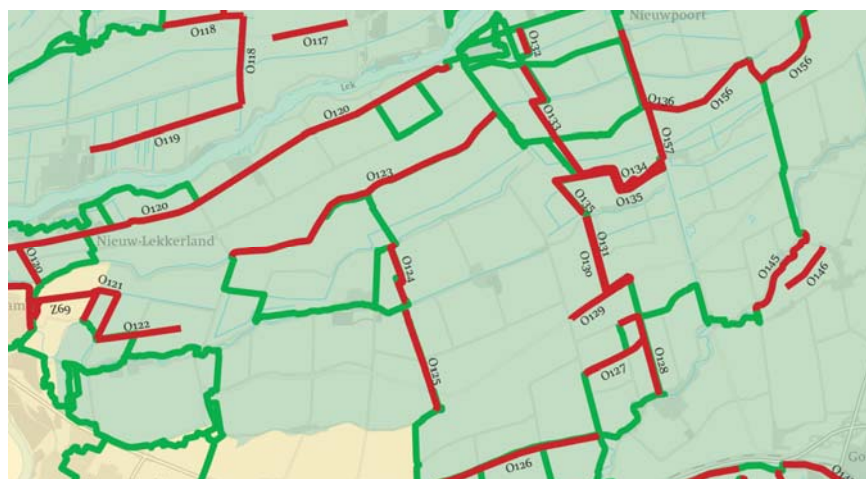
Figuur 18: wandelroutes en aangelegen recreatieve voorzieningen. Bron: VVV

Er is ook een langeafstandswandeling beschreven die de gemeente doorkruist, namelijk het Floris-V pad, welke loopt van de Baanhoekbrug bij Sliedrecht door de Alblasserwaard tot de veerpont bij Schoonhoven/Nieuwpoort.

De provincie Zuid-Holland heeft besloten een aantal wandelverbindingen te beschermen. Bij de keuze is gelet op de belevingswaarde, de functionaliteit en de samenhang van het wandelnetwerk. Teneinde de herkenbaarheid, toegankelijkheid, veiligheid en kwaliteit van bestaande beschermde wandelverbindingen te verbeteren krijgt de wegbeheerder (het waterschap) de mogelijkheid een (project-)subsidie aan te vragen voor eenmalige kosten.

De te beschermen wandelverbindingen:

Code*	Naam beschermenswaardige verbindingen	Deel van route
O121	Tiendweg ten oosten van Alblasserdam	
O122	Tiendweg boven Oud-Alblas	Floris V-pad 3-1 / Alblasserdam
O124	Weilandpad polder Gijbeland	NP Bleskensgraaf
O125	Doorsteek langs Giesschendamse Binnenvliet	Pelgrimspad 7-1
O129	Pad ten zuiden langs N214 door Polder Buitentiendweg	
O130	Westkade Ottolandsche Vliet; ten zuiden van Ottoland	Goudriaan
O130	Zuidkade Kromme Elleboog	Goudriaan
O131	Noordkade Kromme Elleboog	Goudriaan
O131	Oostkade Ottolandsche Vliet; ten zuiden van Ottoland	Goudriaan
O135	Grasdijk langs zuidoever Dwarsgang	Goudriaan / Ooievaarspad
O135	Oostkade Ottolandsche Vliet boven Ottoland	Goudriaan
O157	Langs De Vliet naar De Westermolen Verbinding Goudriaan - Nieuwpoort	Goudriaan / Ooievaarspad

Overzicht beschermenswaardige bestaande wandelverbindingen (in rood). Bron: Provincie Zuid-Holland

Vaarroutes

Volgens de Keur van het Waterschap is het verboden in, op, onder of over alle wateren vaartuigen, vloten of andere voorwerpen te hebben (behoudens (vaar)vergunning) of daarmee te varen. Dit verbod geldt echter niet voor de Lage Boezemwateren van de Nederwaard en de Overwaard.

Wel is er een verbod van kracht voor het varen met motorboten op de Lage Boezemwateren. Van dit verbod kan ontheffing (vaarvergunning) door het waterschap worden verleend.

De bestaande vaarroute Alblasserwaardroute wordt aangegeven door de VVV en loopt door het open polderlandschap met molens en boezemwateren.

Het landschapsplan geeft aan dat er nog een bestaande schaats- of kanoroute voert over de Graafstroom, Alblas en het Achterwaterschap langs o.a Bleskensgraaf, Molenaarsgraaf en Ottoland.

Ten behoeve van de 'natte' recreatie zijn er twee kanoverhuurbedrijven in Ottoland en Oud-Alblas.

Van medio april tot eind oktober vaart een fluisterboot over de Graafstroom langs de monumenten aan het water.

De Giessen, Dwarsgang, Ottolandse Vliet en Smoutjesvliet zijn bevaarbare watergangen en maken deel uit van een extensief gebruikte vaarroute die loopt van Hardinxveld-Giessendam naar Kinderdijk. Bij Smoutjesvliet en de Donk zijn aanlegplaatsen.

Ruitersport

Hoewel er drie recreatieve maneges zijn binnen de gemeente (ten oosten van Alblasserdam en twee nabij Goudriaan) en nog enkele net buiten de gemeente, zijn er binnen de gemeente geen ruiterroutes aanwezig.

Verblijfsrecreatie

Recreatievoorzieningen voor langer verblijf komen niet veel voor. Er is een camping, 'De Put', met veel plaatsen voor langdurig verblijf (120 jaarstandplaatsen en 40 seizoenstandplaatsen) en een ijsbaan die in de zomer in gebruik is als camping (Oud-Alblas). Camping De Put beschikt behalve over jaar- en seizoenplaatsen eveneens over 40 standplaatsen voor passanten.

Verder zijn er wat mogelijkheden tot kamperen bij de boer (Ottoland en Brandwijk) en Bed & Breakfast (2 x in Brandwijk, 3 x in Goudriaan en 1 x in Molenaarsgraaf). In Oud-Alblas is nog een boerderij met logies en een zomerhuis dat particulier wordt verhuurd.

Kamperen bij de boer

Kamperen bij de boer heeft binnen de gemeente een aantal vervelende gevolgen voor het landschap waardoor deze activiteit niet zondermeer kan worden toegestaan. De ervaring leert dat, wil een camping enige bron van inkomsten bieden voor de agrariër, het toestaan van 10 -15 plaatsen wenselijk is van 1 april tot 1 oktober. Dit aantal is veelal te ruim om binnen het bouwperceel kwijt te kunnen. Dit heeft tot gevolg dat kampeermiddelen ook aansluitend aan het bouwperceel zouden moeten worden geplaatst.

Door de smalle kavels is de landschappelijke impact van een dergelijk aantal kampeermiddelen op het landschap vaak groot. Veelal worden de kampeerterreintjes bovendien voorzien van een afschermdende beplanting, waardoor de openheid van het veenweidegebied permanent is aangetast. Daarnaast kan ook de draagkracht van de grond belemmeringen opleveren.

3.8 Overige functies

3.8.1 Bedrijven

Behalve agrarische bedrijven komen in het buitengebied ook niet-agrarische bedrijven voor. De meeste bedrijven bevinden zich in de dorpslinten. Daarnaast zijn enkele bedrijven verspreid in het gebied gelegen. De meeste agrarisch hulp- en nevenbedrijven liggen in het westen van de gemeente, bij Oud-Alblas en Wijngaarden. Andere bedrijven zijn veelal kleinschalig ambachtelijk, bedrijfscategorie 1 of 2. In de regels zijn lijsten opgenomen van de aanwezige bedrijven.

3.8.2 Burgerwoningen

Volgens een inventarisatie van de gemeente bevinden zich in het gebied buiten de kernen van de kernen ca. 520 niet-agrarische woningen. Vooral in Bleskensgraaf en Brandwijk staan veel burgerwoningen (elk ca. 100 woningen). De burgerwoningen zijn praktisch allen vrijstaand gebouwd met hier en daar twee woningen onder één kap. Deze woningen bevinden zich veelal in de dorpslinten, afhankelijk van het type lint aan één of twee zijden van weg of water. Circa 36 woningen hebben een bedrijf aan huis, waaronder bijvoorbeeld ook een camping, bed & breakfast en verkoop.

3.8.3 Infrastructuur

Van oudsher ligt de belangrijkste ontsluitingsroute langs de Alblas en de Graafstroom. Door de aanleg van de provinciale wegen N214, N216 en N481 heeft het ontginningslint haar functie als belangrijkste ontsluitingsroute verloren.

De noord-zuidgerichte N216 is een belangrijke regionale verbinding tussen de zuidelijke randzone, het middengebied en de noordrand van de Alblasserwaard en heeft een belangrijke functie als hoofdontsluiting van het gemeentelijk grondgebied op de A15 bij Gorinchem. Belangrijk voor de ontsluiting van de kernen in middengebied en noordrand is verder de oostwestgerichte N214 met aansluitingen op het rijkswegennet bij Noordeloos (A27) en Papendrecht (A15) en de N482.

De N282 biedt tot slot de snelste verbinding van Bleskensgraaf met de A15.

De Betuweroute (km 5.0 tot km 7.0) loopt eveneens door het plangebied. Het gaat hierbij om een gesloten tunneldeel tussen km 5.0 en 5.4, een open bakconstructie en de spoorbaan.

4. HOOFDLIJNEN GEMEENTELIJK BELEID

4.1 Uitgangspunten

Er bestaat een directe samenhang tussen het eeuwenlange landbouwkundig gebruik en het huidige voorkomen van natuurwaarden als gevolg van continu agrarisch beheer van het gebied. Dit is zichtbaar in het gebied door de aanwezigheid van natte graslandvegetaties, oevervegetaties, faunawaarden gekoppeld aan de aanwezigheid van rietlanden, knotwilgen en griendcomplexen.

Om te zorgen dat de verschillende vormen van ruimtegebruik elkaar zoveel mogelijk versterken en ondersteunen, geldt de volgende *hoofddoelstelling* voor het buitengebied:

Versterking van de vitaliteit en leefbaarheid, met handhaving van het eigen karakter van het gebied.

Deze hoofddoelstelling kan worden uitgewerkt en genuanceerd in verschillende componenten:

1. Bieden van perspectiefrijke ruimte aan grondgebonden landbouwvormen;
2. Behoud en versterking van de ecologische, landschappelijke en cultuurhistorische waarden;
3. Benutten en vergroten van de (verblijfs)recreatieve gebruiksmogelijkheden zonder afbreuk te doen aan landbouw, natuur, landschap en een duurzame waterhuishouding.

Ad 1 De sterke positie van de agrarische sector binnen de gemeente is enige mate afgenomen.

Het is voor de ruimtelijke kwaliteit van het plangebied echter van groot belang, dat de agrarische functie voor het gebied behouden blijft. Met name de grondgebonden landbouw neemt een belangrijke plaats in. De landbouw is immers de drager van de belangrijkste kwaliteiten van het gebied. Natuurwaarden, cultuurhistorische waarden en recreatieve kwaliteiten zijn in dit gebied voor een belangrijk deel verbonden aan het agrarisch gebruik. Belangrijk uitgangspunt is daarom dat bestaande bedrijven, die door willen gaan, een duurzaam ontwikkelingsperspectief kan worden geboden. Gestreefd wordt naar ontwikkeling van een duurzame landbouw.

Ad 2 Delen van het plangebied maken deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur en Provinciale Ecologische Hoofdstructuur. Het gehele buitengebied is doorweven van cultuurhistorische, landschappelijke en archeologische waarden. Niet voor niets is het plangebied aangewezen als Belvédèregebied en Topgebied Behoud Cultureel Erfgoed. De insteek is dat wordt gezocht naar maatregelen die bijdragen aan een versterking van de positieve wederkerigheid tussen landbouw, natuur, cultuur en recreatie.

Ecologie

Ecologisch gezien is het van belang een samenhangende ecologische structuur te realiseren. De delen, die ecologisch van structureel belang zijn, dienen zich voor lange tijd op een zo natuurlijk mogelijke wijze te kunnen ontwikkelen.

Deze ecologische structuur staat niet op zichzelf, maar heeft een duidelijke relatie met het landschap en abiotische systeemkenmerken. Om de ecologische kwaliteiten van het gebied te waarborgen gaat het niet alleen om behoud van bestaande natuurwaarden, maar ook om ontwikkeling van bestaande en potentiële leefgebieden en aanleg van ecologische verbindingszones tussen deze leefgebieden. Door deze verbindingszones kan versnippering en isolatie worden verminderd en onderlinge uitwisseling van populaties plaatsvinden, waardoor de stabiliteit wordt vergroot. De PEHS en de vastgestelde EHS zijn vertaald in het bestemmingsplan. In deze gebieden zijn bestaande en te ontwikkelen natuurwaarden leidend voor gebruik en beheer. Daarnaast is het wenselijk ook de natuurwaarden buiten de PEHS te beschermen en te ontwikkelen. Hiervoor is onder meer het behoud van de openheid, bossen en landschapselementen essentieel, evenals het verbeteren van de waterkwaliteit. Eén en ander vindt zo veel mogelijk plaats in samenwerking met agrariërs.

Landschap en cultuurhistorie

Om landschappelijke kwaliteit te bereiken zijn geen grootschalige ingrepen nodig, maar vormen de eigen kwaliteiten van het gebied het grootste uitgangspunt. Het gebied beschikt immers al over een aanzienlijke ruimtelijke kwaliteit. Bestaande kwaliteiten dienen daarom behouden te blijven, en waar mogelijk versterkt.

Het gaat om verschillen in open- en beslotenheid en om de maat en schaal van het landschap. Daarnaast zijn ook aspecten als verkavelingspatroon, ontsluitingspatroon, nederzettingpatroon en beplantingsstructuur bepalend voor de ruimtelijke structuur.

In het gehele gebied wordt het behoud van aanwezige cultuurhistorische waarden voorgestaan. Waardevolle archeologische en cultuurhistorische objecten dienen planologisch beschermd te worden. In de EHS en PEHS dient bij natuurontwikkeling rekening te worden gehouden met aanwezige cultuurhistorische en archeologische waarden.

Er wordt naar gestreefd het karakter van het slagenverkavelingslandschap te behouden en te versterken door de openheid, het verkavelingspatroon en het waterrijke en natte karakter te behouden. Verder dient de landschappelijke zoneringspatroon van dorpslinten, overgangszones met karakteristieke beplanting en open polders behouden te blijven. Verder is vanuit cultuurhistorisch en landschappelijk oogpunt de overheersende oost-westgerichtheid van groot belang. Met name ook ten behoeve van de recreatieve waarde van de gemeente is versterking van de zichtbare cultuurhistorie van belang.

Ad 3

Het buitengebied fungeert als uitloopgebied voor de bevolking uit de steden aan de zuidrand (Papendrecht, Sliedrecht). Behoud en versterking van de aanwezige natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden en van dagrecreatieve voorzieningen en routes is hierbij van belang. Aangezien zich in het noorden van de gemeente de meer kwetsbare natuurgebieden bevinden wordt met name het zuiden van de gemeente ruimte geboden voor de ontwikkeling van dagrecreatieve voorzieningen. Daarnaast zou in het zuiden van de gemeente ook ruimte moeten zijn voor de ontwikkeling van (kleinschalige) recreatieve initiatieven op het gebied van verblijfsrecreatie.

Water

Randvoorwaarden
Kenmerk van het gebied is het waterrijke karakter. De invloed van het water is overal in het landschap aanwezig. Weteringen, boezemwateren, kaden en molengangen maken deze invloed zichtbaar. Naast de aandacht voor natuur en landschap is de realisatie van natuurlijke watersystemen een doelstelling met directe consequenties voor de inrichting en het grondgebruik en -beheer. Een belangrijke doelstelling uit de 4e nota waterhuishouding en het advies van de Commissie Waterbeheer 21ste eeuw is herstel van de veerkracht van het watersysteem door middel van de drietrapsstrategie vasthouden, bergen en dan pas afvoeren van water.

Belangrijk is het zoeken van kansen en het oplossen van knelpunten tussen de ruimtelijke ordening en het waterbeheer. Dat wil zeggen dat het vrijwel steeds gaat om het creatief zoeken van mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik. Om de visies van het waterstructuurplan te concretiseren is een aantal onderzoeken noodzakelijk. Voorbeelden daarvan zijn onderzoeken naar flexibel peilbeheer, naar het realiseren van open water en naar aandachtsgebieden hogere waterkwaliteit.

De belangrijkste doelstellingen met betrekking tot waterbeheer:

- garanderen van veiligheid secundaire waterkeringen;
- garanderen van veilige boezems;
- voorkomen van wateroverlast in polders als gevolg van overvloedige neerslag;
- voorkomen van watertekort;
- bereiken en handhaven van goede waterkwaliteit/ ecologische functies;
- bestrijden van verzilting;
- beperken van bodemdaling.

Om één en ander te bereiken is het belangrijk dat water als mede ordenend element wordt genomen. Hiertoe is in de waterparagraaf de functiegeschiktheidskaart uit het waterstructuurplan opgenomen.

Milieu

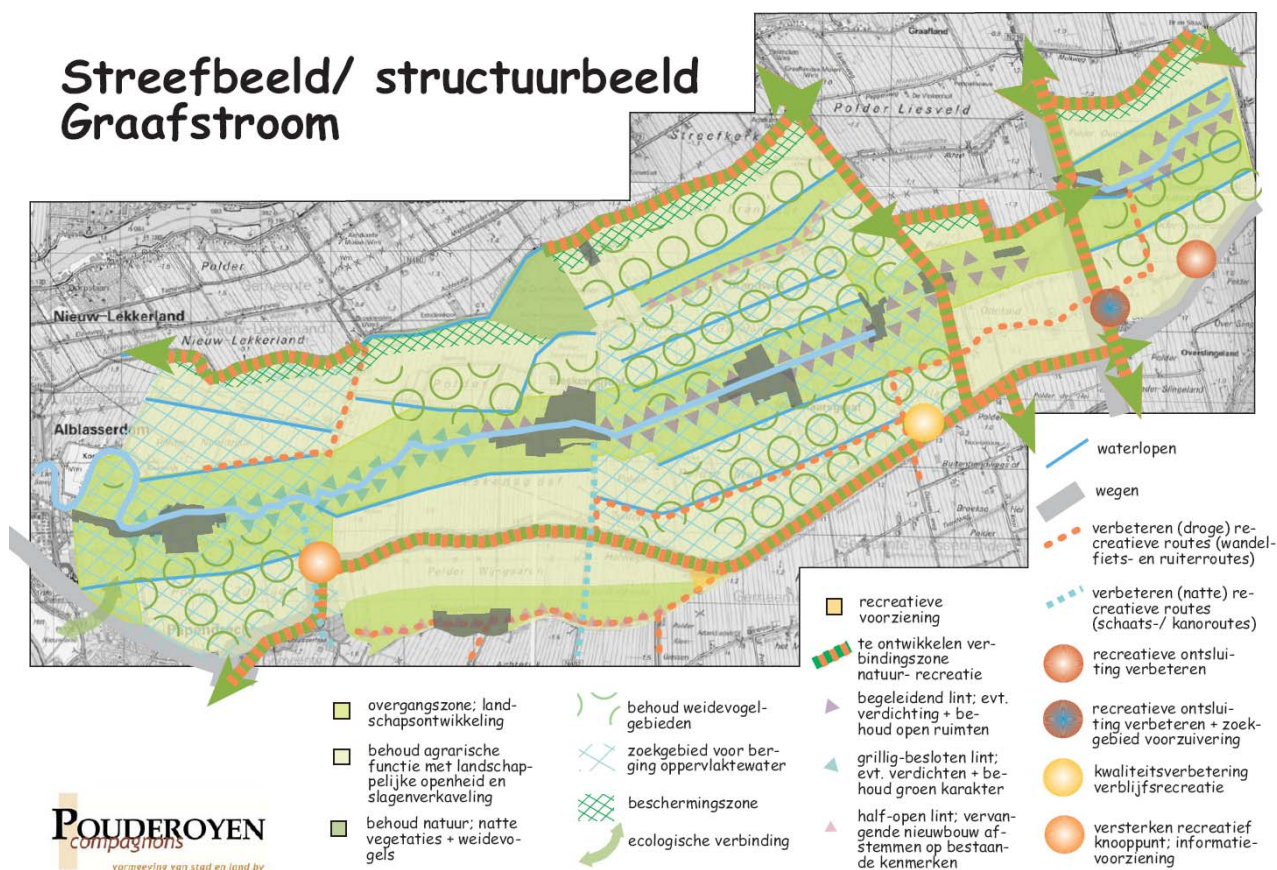
Een goede milieukwaliteit is een voorwaarde voor het bereiken van de gewenste ruimtelijke en ecologische kwaliteit. De gemeente streeft naar een zorgvuldige omgang van de omgeving en een vermindering van de belasting van het milieu. Het milieubeleid zal primair worden uitgevoerd via het milieu-instrumentarium, waarbij de normen van rijks- en provinciaal beleid richtinggevend zijn.

4.2 Integraal streefbeeld

Om de kwaliteiten van het gebied optimaal tot hun recht te laten komen zonder het buitengebied beleidsmatig "op slot" te zetten hanteert de gemeente het uitgangspunt: "verweven waar mogelijk, scheiden waar nodig". Deze aanpak vormt de basis voor de hieronder beschreven gebiedsindeling van de gemeente.

1. *Gebieden waar behoud en ontwikkeling van natuur en landschap voorop staat.*
2. *Gebieden waar landbouw in combinatie met behoud en versterking van natuur en landschap mogelijk is.*

3. Gebieden waar landbouw een rol kan blijven spelen, indien tevens de abiotische waarden worden behouden.
 4. Gebieden waar landschap, cultuurhistorie, landbouw en recreatie naast elkaar voorkomen en met elkaar verweven zijn.
- Het streefbeeld is weergegeven in onderstaande figuur (figuur 19).

Figuur 19: Streefbeeld/structuurbeeld Graafstroom

Ad1

Gebieden waar behoud en ontwikkeling van natuurwaarden voorop staan.

Deze gronden maken deel uit van de PEHS. Verbindingszones worden (verder) ontwikkeld en waar mogelijk gecombineerd met extensieve vormen van recreatief medegebruik. Daarbij wordt zoveel mogelijk aangesloten op historisch bepaalde structuurlijnen:

- de kaden voor de droge verbindingen;
- de hoofdwatgangen voor de natte verbindingen.

Kerngebied is het natuurgebied met internationale bescherming, de Donkse Laagten. Voor dit gebied geldt eveneens dat in de lijn van het streekplan, waar inpasbaar, extensief recreatief medegebruik is toegestaan.

Op de streefbeeldkaart zijn gebieden aangegeven waar natuur wordt behouden en waar ecologische verbindingen worden gerealiseerd of versterkt, in combinatie met recreatie.

Ad 2 **Gebieden waar landbouw in combinatie met behoud en versterking van natuur en landschap onder voorwaarden mogelijk is.**
Dit betreft de gebieden aangegeven als overgangszone. Deze zones vormen een herkenbare overgang tussen de polders en de dorpslinten. In deze gebieden wordt landschapsontwikkeling voorgestaan. Belangrijk is hierbij de visueel-ruimtelijke structuur. Gewenst is dat de knotwilgenbeplanting wordt hersteld, met behoud van de hoofdfunctie landbouw. Binnen deze zone zijn de dorpslinten gelegen. Er gelden voor deze linten bepaalde ruimtelijke randvoorwaarden met betrekking tot (nieuwe) bebouwing.

Ad 3 **Gebieden waar landbouw een rol kan blijven spelen, indien tevens de abiotische waarden worden behouden in relatie tot aanwezige natuurwaarden.**
Dit betreft de gronden aangewezen als beschermingszone. Dit zijn de gebieden aangegeven als Veen+ in het (voormalige) streekplan. Het doel is om het dalen van het maaiveld zoveel mogelijk te beperken. Hier geldt het peilregime zoals dat in de Beleidskader Peilbeheer Zuid-Holland (2008) is aangeduid. Flexibel peilbeheer mag alleen worden toegepast als het minimumpeil niet lager is dan het huidige zomerpeil om zo bodemdaling zoveel mogelijk te voorkomen. In veen+ gebieden is 60 cm drooglegging het maximum. In deze gebieden volgt het oppervlaktepeil alleen de daling van het maaiveld. Veelal gaat het om het afwegen van de belangen van natuur en landschap tegen de belangen van de agrarische sector. Het landbouwkundig gebruik blijft hier een belangrijke rol spelen.

Ad 4 **Gebieden waar landschap, cultuurhistorie, landbouw en recreatie naast elkaar voorkomen en met elkaar verweven zijn.**
Het gaat om de open polders binnen het slagenverkavelingslandschap van de gemeente. Dit is veruit het grootste deel van de gemeente. Belangrijke natuur-, cultuurhistorische en landschappelijke waarden zijn onlosmakelijk verbonden met het agrarisch gebruik van dit gebied. Bij natuurwaarden gaat om weidevogels, natte graslandvegetaties, oevervegetaties, faunawaarden gekoppeld aan de aanwezigheid van rietlanden, knotwilgen en griendcomplexen. Landschappelijke en cultuurhistorische waarden hangen samen met het open, waterrijke veenweidelandschap, de regelmatige landschapsstructuur en de overheersende oost-westgerichtheid van de ruimten. Voor de veengronden is het van belang dat bodemdaling wordt voorkomen. De landbouw draagt in het gebied zorg voor het beheer en onderhoud van de karakteristieke landschapselementen. Recreatieve kwaliteiten hangen samen met de aanwezige natuurwaarden en het agrarisch karakter van het gebied. Verplaatsing van agrarische bedrijven uit de dorpslinten én nieuwvestiging is mogelijk langs alle oost-west gerichte ruilverkavelingswegen. Op de streefbeeldkaart staat het gebied waar de agrarische functie behouden dient te blijven, in samenhang met alle aanwezige waarden, in lichtgroen aangegeven.

Recreatie **Overige zoneringen**
Daarnaast zijn ook recreatieve aspecten opgenomen in aparte zoneringen. De aan de zuidkant van de gemeente gelegen dagrecreatieve voorzieningen, veelal in de vorm van bos met extensief recreatief medegebruik, blijven behouden en de recreatieve functie kan

bovendien worden versterkt. Het Alblasserbos is in het (voormalige) streekplan aangegeven als een regionaal knooppunt, waarmee ruimte wordt geboden voor (uitbreiding van) voorzieningen ten dienste van de routegebonden recreatie. Voorzieningen zijn onder andere gericht op het verstrekken van informatie aan onder andere recreanten uit de stedelijke randzone. Ook het in ontwikkeling zijnde knooppunt Slingeland vormt een zoekgebied voor dergelijke voorzieningen, doch hier zijn te ontwikkelen voorzieningen veelal gericht op het verbeteren van de ontsluiting. Voor de verblijfsrecreatieve voorziening 'De Put' worden mogelijkheden gezien voor kwaliteitsverbetering.

In het agrarisch gebied kan eveneens ruimte worden geboden aan nieuwe (kleinschalige) verblijfsrecreatieve voorzieningen.

In aansluiting op het landschapsbeleidsplan en beleid met betrekking tot de EHS, is een aanvulling van paden en routes wenselijk in het gehele gebied en is het belangrijk dat de afstemming tussen verschillende routes wordt verbeterd. Er kan onderscheid gemaakt worden naar droge en natte vormen van routegebonden recreatie. 'Droge recreatie' betreft wandelen, fietsen en paardrijden. Kanovaren en schaatsen zijn vormen van 'natte recreatie'. Op de streefbeeldkaart is aangegeven waar routes versterkt dienen te worden ten behoeve van de verschillende vormen van recreatie, zonder of in combinatie met versterking van ecologische verbindingen.

Dorpslinten

Het karakter van de afzonderlijke dorpslinten moet behouden blijven. Hiertoe is een zonering aangebracht in de lijn van de welstandsnota. In het grillig- besloten lint aan de westkant van de gemeente moet het groene karakter behouden blijven. Verdichten van dit lint is evenwel mogelijk onder bepaalde voorwaarden. Het lint in het verlengde van het grillig- besloten lint, van Bleskensgraaf tot Goudriaan, is rechtlijniger van karakter. Eventueel kan ook hier verdichting plaatsvinden, mits open ruimten behouden blijven. De twee halfopen linten bij Brandwijk en Wijngaarden zijn naar één zijde gericht. Vervangende nieuwbouw moet hier goed worden afgestemd op de bestaande kenmerken en moet dus in ieder geval aan de bebouwingszijde plaatsvinden. Nieuwe bebouwing aan de overzijde kan dus niet worden toegestaan. In de welstandsnota die de gemeente heeft opgesteld staan gebiedsuitwerkingen waaraan welstandscriteria zijn gekoppeld.

Cultuurhistorie

Met betrekking tot cultuurhistorische waarden is geen aparte zonering opgenomen op het kaartbeeld. Dit omdat het gehele gebied vele cultuurhistorische elementen en -structuren bezit. In het kader van de aanwijzing als Belvédèregebied en Topgebied Behoud Cultureel Erfgoed kunnen bestaande identiteitsdragers worden versterkt of nieuwe identiteitsdragers worden ontwikkeld. Dit is mogelijk door met betrekking tot behoud van cultuurhistorische waarden aansluiting te zoeken bij ruimtelijke ontwikkelingen. Omdat dergelijke ontwikkelingen niet kunnen worden afgedwongen met het bestemmingsplan is het uitgangspunt dat bestaande cultuurhistorische waarden in ieder geval beschermd dienen te worden.

Water en milieu

Uiteraard speelt water als ordenend principe een belangrijke rol. Op de streefbeeldkaart zijn zoekgebieden voor waterberging en een zoekgebied voor voorzuivering aangegeven. Waar waterparels in het (voormalige)

streekplan zijn aangegeven is het beleid erop gericht om aquatische waarden te behouden en/ of te versterken. Deze gebieden (o.a. de beschermingszone in het streefbeeld) komen overeen met de gebieden 'met kansen voor hoge waterkwaliteit' in het waterstructuurplan. Functies die de kwaliteit van water kunnen aantasten kunnen hier niet worden toegestaan.

De druk op het buitengebied wordt vergroot door uitbreiding van bestaande bedrijven, door vestiging van bedrijven in vrijkomende bebouwing en door recreatie.

Het beleid ten aanzien van bedrijven in het buitengebied is daarom zodanig dat alleen lichte bedrijvigheid is toegestaan. Daarnaast streeft de gemeente ernaar om bedrijvigheid zoveel mogelijk te beperken tot de dorpslinten om versnippering met alle bijkomende overlast te beperken.

De exacte begrenzing en regelgeving met betrekking tot het stiltegebied zijn vastgelegd in de Provinciale Milieuverordening. Stiltegebieden zijn gebieden waar het natuurlijk geluidskarakter vrijwel onaangetast is gebleven en de nodige bescherming behoeft tegen verstoring van dat natuurlijke geluidskarakter.

In hoofdstuk 6 worden aspecten met betrekking tot water meer gedetailleerd beschreven.

4.3 Bestemmingen op gebiedsniveau

Op basis van het eerder genoemde streefbeeld is een vertaling naar gebiedsbestemmingen gemaakt. Er heeft geen rechtstreekse doorvertaling plaatsgevonden van de ontwikkelingen op de streefbeeldkaart naar de verbeelding. Reden hiervoor is dat de gemeente het niet wenselijk acht om alle ontwikkelingen binnen dit bestemmingsplan mogelijk te maken. Sommige ontwikkelingen zijn te specifiek van karakter, zodat een aparte Wro-procedure (projectbesluit/ bestemmingsplan) hiervoor de meest aangewezen procedure is. Ook zijn enkele aspecten op de streefbeeldkaart illustratief van karakter.

In het bestemmingsplan wordt onderscheid gemaakt tussen natuurgebied en bos met een meer multifunctioneel karakter. De multifunctionele bossen hebben deels een functie binnen de ecologische hoofdstructuur, maar zijn vooral van belang vanwege de ruimere mogelijkheden voor recreatief medegebruik.

De Donkse Laagten, Smoutjesvlietlanden, de eendenkooien en de reeds gerealiseerde natuurgebieden van de PEHS zullen vanwege de aanwezige waardevolle natuurwaarden onder de bestemming '**natuur**' worden gebracht. In deze gebieden is het beleid gericht op het behoud en het ontwikkelen van natuurwaarden. Conform het streefbeeld is in alle bestaande natuur- en bosgebieden, waar inpasbaar, recreatief medegebruik toegestaan.

Bestaande bosgebieden zijn bestemd als '**Bos**'. Het betreft hier het bos in polder Grote Nes, Alblasserbos-west en Alblasserbos-oost, Natuurgebied Slingeland en het Kraaienbos (zuid). De multifunctionele bossen vervullen naast een landschappelijke, natuurlijke en recreatieve functie, veelal ook een houtproducerende en ecologische functie.

De gebieden die agrarisch in gebruik zijn, zijn bestemd als '**agrarisch met waarden**' in verband met de aanwezige diverse waarden. Binnen de

bestemming zijn specifieke aanduidingen opgenomen met betrekking tot de aanwezige waarde(n).

- De gebieden binnen de PEHS waarvan de natuurwaarde nog niet is gerealiseerd en in gebruik zijn ten behoeve van de landbouw zijn bestemd als **'agrarisch met waarden'** voorzien van een specifieke aanduiding **'specifieke vorm van agrarisch met waarden- te ontwikkelen natuur'**. Voor deze gebieden zal een wijzigingsbevoegdheid worden opgenomen die omzetting van de agrarische bestemming naar een natuurbestemming mogelijk maakt.
- De gronden waar het agrarisch gebruik rekening moet houden met aanwezige natuur- en landschapswaarden heeft de aanduiding **'wro-zone - aanlegvergunning peilbeheer'**. Het gaat om de noordelijke zone langs het Groote of Achterwaterschap, de Dwarsgang en de Goudriaanse Kade. Hier geldt het peilregime zoals dat in het Beleidskader Peilbeheer Zuid-Holland is aangeduid voor de veen plus gebieden.

Het peilregime uit de Beleidskader Peilbeheer Zuid-Holland is ook van toepassing op de overige veengronden binnen de gemeente, hoewel hier het belang voor natuurwaarden niet expliciet wordt vernoemd in het (voormalige) streekplan. Omdat het opnemen van een aanlegvergunningstelsel niet noodzakelijk is wordt op de bestemmingsplankaart geen aparte aanduiding opgenomen.

- Eveneens met een aparte aanduiding aangegeven zijn de weidevogelgebieden (**'specifieke vorm van agrarisch met waarden- weidevogelgebied'**). De landbouw is de belangrijkste functie van dit open gebied en draagt zorg voor behoud van de voor weidevogels gewenste ruimtelijke kenmerken.
- Rondom de dorpslinten liggen gronden die de aanduiding **'wro-zone aanlegvergunning overgangsgebied'** hebben gekregen. Herstellen van de knotwilgbeplanting is hier gewenst en er gelden ruimtelijke randvoorwaarden met betrekking tot (nieuwe) bebouwing.
- Sommige landgebruikfuncties hebben onder andere bodemdaling tot gevolg in gebieden die daar gevoelig voor zijn. Deze gronden zijn aangegeven met de aanduiding **'wro-zone - aanlegvergunning gevoelige bodem'**.

Enkele gebieden zijn, conform de bestaande situatie, bestemd als **'Recreatie'**. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt in dagrecreatieve voorzieningen, namelijk het noordelijke deel van het Kraaienbos en het Slingeland en verblijfsrecreatie (kampeerterrein de Put).

5. UITWERKING VAN HET BELEID

5.1 Cultuurhistorie en archeologie

Op de bestemmingsplankaart zijn beschermde archeologische monumenten (Monumentenwet), beschermde monumenten (Monumentenwet), oudheidkundig waardevolle bebouwing en archeologische vindplaatsen aangegeven. Het gehele agrarisch gebied is bestemd als agrarisch met waarden. Te beschermen molens zijn eveneens aangegeven. Verder zijn er gebieden met hoge archeologische verwachting, waarvan een kaartje is opgenomen in hoofdstuk 3.

5.1.1 Panden en objecten

Cultuurhistorisch waardevolle panden

Alle panden die in 2000 zijn geïnventariseerd door de gemeente en een minimale score 6 hebben gekregen, zijn in het bestemmingsplan buitengebied aangewezen als cultuurhistorisch waardevol. Deze panden komen in aanmerking voor de aanwijzing als gemeentelijk monument. De procedure voor het aanwijzen van gemeentelijke monumenten moet echter nog in gang worden gezet, daarom zijn de gemeentelijke monumenten nog niet apart opgenomen in het bestemmingsplan.

Rijksmonumenten

Ook Rijksmonumenten (waaronder begrepen archeologische monumenten en molens) zijn aangegeven op kaart. De rijksmonumenten zijn beschermd op grond van de Monumentenwet. De archeologische monumenten zijn apart aangeduid.

Voor de op de kaart aangegeven cultuurhistorisch waardevolle bebouwing geldt dat slopen niet is toegestaan. Indien het voor het behoud van het pand noodzakelijk is, kan de gebruikswaarde van het pand worden vergroot door het toestaan van gebruik als woning dan wel woningsplitsing.

Molens

De provincie Zuid-Holland voert een specifiek beschermend beleid voor de omgeving van traditionele windmolens (zie hiervoor paragraaf 5.1.4).

Archeologie

De archeologische waarde, zoals aangegeven in paragraaf 3.4

Cultuurhistorie en landschap, wordt door middel van het aangeven van te beschermen gebieden op de kaart, gewaarborgd. Ter voorkoming van aantasting van waardevolle informatie in de bodem is een aanlegvergunningstelsel voor werken en werkzaamheden opgenomen, alsmede een ontheffingsprocedure voor bouwen.

Op de Archeologische Monumentenkaart van Zuid-Holland (AMK) en de archeologische waardenkaart uit de Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland zijn gebieden met een hoge en zeer hoge archeologische waarde aangegeven. Op grond van het Verdrag van Malta mogen archeologische waarden in principe niet worden aangetast. Deze terreinen zijn daarom aangegeven op de verbeelding.

Alleen de gronden met hoge en middelhoge archeologische waarde zijn aangeduid. Binnen de dubbelbestemming geldt een aantal uitzonderingen op de onderzoeksplicht, bijvoorbeeld het bouwen op de bestaande fundering of op kleine afstand van de bestaande fundering.

Wanneer het bouwen of de werkzaamheden geen grotere oppervlakte beslaat dan 100 m² geldt ook geen onderzoeksverplichting. Voor deze oppervlakte is aansluiting gezocht op de Monumentenwet.

Voordat ten behoeve van de onderliggende bestemming kan worden gebouwd of gebruikt, zal moeten worden getoetst aan de op de gronden gelegen dubbelbestemming. Hieruit kan volgen dat een ontheffing of aanlegvergunning benodigd is.

De vindplaatsen van zeer hoge archeologische waarde zijn, op één na, beschermd ex artikel 3 van de Monumentenwet 1988. De beschermde terreinen zijn aangeduid als "archeologische waarden". Het enige terrein dat nog niet is beschermd, een donk met sporen van bewoning langs de Kweldamweg, wordt voorgedragen voor bescherming door middel van deze wet. Daarvoor is het terrein geplaatst op het beschermingsprogramma van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM).

De vindplaatsen van hoge archeologische waarde zijn niet opgenomen in het beschermingsprogramma op rijksniveau. Deze gebieden zijn eveneens aangeduid als "archeologische waarden". In de regels is een dubbelbestemming opgenomen.

Voor bodemingrepen op wettelijke beschermde monumenten is een vergunning nodig van de Staatssecretaris voor Cultuur. De Staatssecretaris heeft hiertoe de RACM aangewezen als bevoegd gezag.

5.1.2 Structuren

De volgende cultuurhistorisch waardevolle structuren dienen, op basis van de Cultuurhistorische Hoofdstructuur en/of het (voormalige) streekplan, te worden beschermd:

Nederzettingen

Nieuwe ontwikkelingen in waardevolle nederzittingsstructuren, zoals cultuurhistorisch waardevolle bebouwingsstroken en dorpskernen, dienen te passen in het geheel en dienen de aanwezige cultuurhistorische kwaliteit niet aan te tasten. Nieuwbouw dient aan te sluiten bij de karakteristieken van de omgeving, waarbij moet worden gelet op structuurbepalende elementen zoals: rooilijnen, bebouwingsmassa, verkaveling en relatie met omringend open landschap. Verlegging van de historische rooilijnen in stads- en dorpskernen moet worden vermeden. Op de verbeelding zijn cultuurhistorisch waardevolle bebouwingslinten aangegeven als 'wro-zone- wijzigingsgebied dorpslint'; het betreft linten met zeer hoge, hoge en redelijk hoge cultuurhistorische waarden.

Archeologie

Op figuur 6 in hoofdstuk 3 staan de gebieden met redelijke tot zeer grote kans op archeologische sporen volgens de Cultuurhistorische Hoofdstructuur van Zuid-Holland aangegeven. Bij het voorbereiden van verstorende plannen dient rekening te worden gehouden met mogelijk aanwezige archeologische waarden. Een dubbelbestemming 'Waarde-archeologische waarden' regelt dat onderzoek dient te worden verricht bij het oprichten van bebouwing. Bouwblokken zijn uitgezonderd voor deze onderzoeksplicht, omdat deze gronden veelal al geroerd zijn.

Archeologische verwachting

5.1.3 Topgebieden/ Belvederegebieden

Topgebieden cultureel erfgoed c.q. Belvederegebieden dienen te worden beschermd. Gebieden met een hoge concentratie aan cultuurhistorische waarden zijn, op basis van de Cultuurhistorische Hoofdstructuur, aangewezen als Topgebieden van de provincie Zuid-Holland. In deze Topgebieden is behoud en ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit de algemene doelstelling. Vrijwel de gehele gemeente is Topgebied en Belvedèregebied, met uitzondering van het meest westelijk deel.

5.1.4 Molenbiotoop

De molens worden in de provinciale regelgeving beschermd door de zogenaamde molenbiotoop. De molenbeschermingsbiotoop is in het bestemmingsplan opgenomen en als zodanig aangegeven op de verbeelding.

In de gemeente Graafstroom zijn de volgende monumentale molens gelegen:

1. de Goudriaanse molen in Goudriaan;
2. de Kerkmolen in Molenaarsgraaf;
3. de Middelmolen in Molenaarsgraaf;
4. de Hofwegense molen in Bleskensgraaf;
5. Korenmolen De Vriendschap in Bleskensgraaf;
6. de Wingerdse molen in Oud-Alblas;
7. de Peilmolen in Oud-Alblas;
8. Korenmolen De Hoop in Oud-Alblas;
9. de Kooiwijkse molen in Oud-Alblas.

Daarnaast is er een aantal molens buiten de gemeente gelegen waarvan de molenbiotoop binnen de gemeente ligt.

Informatie met betrekking tot de toestand van de molenbiotopen is onder andere afkomstig uit "Poldermodel", een uitgave van de vereniging Den Hâneker en de Stichting tot instandhouding van molens uit 1999 en is, evenals de achtergrond van het opnemen van de molenbiotoopregeling in het bestemmingsplan, opgenomen in bijlage 3 Achtergronden m.b.t. molenbiotopen.

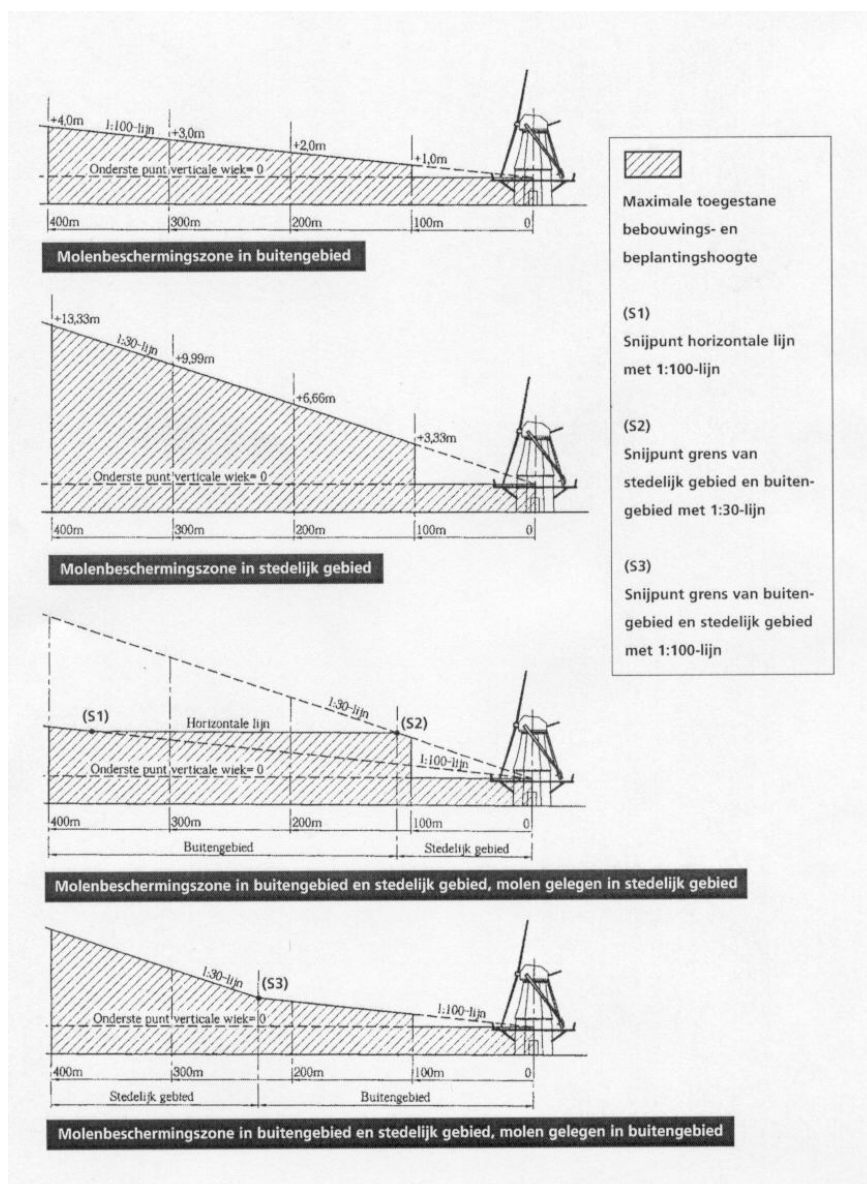
Relevant beleid

Beleid met betrekking tot de molen en omgeving staat o.a. beschreven in de Nota Regels voor Ruimte van de provincie Zuid-Holland. Verder is er (sectoraal) beleid dat de omgeving van de molen indirect beschermt zoals bijvoorbeeld het Groene Hart-beleid.

De kern van de regeling in de Nota Regels voor Ruimte is een bouwhoogtebeperking in een straal van 400 meter rond een molen (figuur 20). De regeling is gericht op het beschermen van de windvang van de molen en het zicht op de molen en is opgenomen in de regels.

- Binnen de straal van 100 meter, gerekend vanuit het middelpunt van de molen, mag geen bebouwing worden opgericht of beplanting aanwezig zijn, hoger dan de onderste punt van de verticaal staande wiek.
- Binnen de straal van 100 tot 400 meter gerekend vanuit het middelpunt van de molen, moet voor wat betreft bebouwing en beplanting het volgende zijn geregeld:

- In het buitengebied mag de maximale hoogte niet meer bedragen dan 1/100 van de afstand tussen bouwwerk/ beplanting en het middelpunt van de molen, gerekend met de hoogtemaat van de onderste punt van de verticale staande wiek (1 op 100 regel)
- Wanneer de molen zich bevindt in stedelijk gebied, maar de biotoop deels in het buitengebied geldt tot de grens van het stedelijk gebied de 1 op 30 regel. De op de grens van het stedelijk gebied geldende bouwhoogte/ beplantingshoogte geldt in het landelijk gebied tot daar waar op grond van de berekening voor het landelijk gebied een grotere hoogte kan worden toegestaan.
- Wanneer de molen in buitengebied staat, en de biotoop deels in stedelijk gebied: tot de grens van het landelijk gebied geldt de 1 op 100 regel; de op deze grens geldende bouwhoogte is uitgangspunt voor de 1 op 30 regel in het stedelijk gebied.

Figuur 20: Bron: “De Molenbiotoop Zuid-Holland. Wat is het, hoe werkt het en waarom doen we het?”, Provincie Zuid-Holland.

Landelijk gebied

Voorbeeld

Voor de wipmolens en grondzeilers geldt dat van 100 meter vanaf het middelpunt van de molen iets meer dan 1 meter hoog gebouwd kan worden, tot aan iets meer dan 4 meter op een afstand van 400 meter. Voor de stellingmolens ‘De Hoop’ en ‘De Vriendschap’ gelden respectievelijk bouwhoogten op basis van de molenbiotoopregeling variërend van ca. 6 meter en 7,5 meter op 100 meter vanaf de molen tot 8 en 10 meter op 400 meter afstand van de molen.

Stedelijk gebied

De Kerkmolen is gelegen in stedelijk gebied. Hier gelden dus weer andere bouwhoogten. Met betrekking tot de aanwezige agrarische bouwblokken kan een schatting gemaakt worden van de bouwhoogte. Voor het meest noordelijke bouwblok (behorend bij Gijbelandsedijk 37) is de bouwhoogte op basis van de molenbiotoopregeling ongeveer 10

meter, voor het zuidelijke (Kerkepad 7) geldt een hoogte van slechts zo'n 3 meter.

Uitwerking van de regelgeving

Voor alle niet-agrarische functies is de molenbiotoop zonder meer van toepassing. Hiernaast is een ontheffingsmogelijkheid opgenomen in de regels voor afwijking van de bouwhoogtebeperking.

De gemeente is van mening dat de provinciale molenbiotoopregeling niet zonder een integrale belangenafweging op alle agrarische bouwblokken van toepassing verklaart dient te worden. Maatwerk in de vorm van aangepaste bouwblokken is daarom noodzakelijk. Op deze wijze ontstaat extra bouwruimte *buiten* de biotoop. Daarnaast is in de regels een ontheffingsmogelijkheid opgenomen voor verruimde bouwomstandigheden *binnen* de molenbiotoop.

Bouwblokaanpassing

Agrarische bedrijven

Gewenst is, ten eerste, uitbreiding op het huidige bouwblok buiten de biotoop toe te staan of anders binnen de biotoop met inachtneming van de, op grond van de biotoopregeling, maximale toegestane bouwhoogte. De belangen van de molen worden zo niet geschaad.

Wanneer uitbreiding op het huidige blok binnen een molenbiotoop niet mogelijk is zonder aantasting van het zicht op of de windvang van de molen, kan het bouwblok 'omgeklapt' of vergroot worden. Omklappen is het anders situeren van het bouwblok zonder het te vergroten. Het agrarisch bedrijf krijgt zo uitbreidingsruimte buiten de molenbiotoop.

Ontheffing

Indien blokaanpassing niet mogelijk is, en uitbreiding alleen mogelijk is met aantasting van de molenbiotoop, kan in bepaalde gevallen ontheffing worden verleend voor uitbreiding:

- indien uitbreiding op het blok of blokaanpassing ruimtelijk niet mogelijk is of gezien de bedrijfsvoering niet mogelijk blijkt;
- indien het bouwblok niet is gelegen in de zone van 100 meter rondom de molen;
- gezien de omgevingsomstandigheden zoals overige landschappelijke, natuurlijke, cultuurhistorische of archeologische waarden;
- indien de windvang en het functioneren van en het zicht op de molen niet onevenredig wordt aangetast

Bij de belangenafweging zal gebruik worden gemaakt van de "Inventarisatie molenbiotopen Graafstroom" van de provincie en "Poldermodel. Advies verbetering molenbiotopen in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden".

Bovenstaande voorwaarden voor ontheffing zijn ook van toepassing op woningen en niet-agrarische bedrijven.

Eén en ander staat ter beoordeling van een deskundige.

Ongeveer 2/3 van de binnen de molenbiotopen aanwezige (vigerende) agrarische bouwblokken kunnen zonder problemen in of buiten de biotoop uitbreiden.

Waar dat niet kan is er vervolgens voor een deel van de overige bouwblokken een oplossing gevonden door het bouwblok te verleggen of

vergroten. Tot slot zijn er een aantal gevallen waarin er op of naast het bouwblok geen ruimte is voor uitbreiding zonder de biotoop verder aan te tasten: hier is de keuze aantasting van de biotoop te accepteren of het bedrijf te verplaatsen. Met name bedrijven rondom de Peilmolen worden beperkt door de regelgeving.

In de regels is een aanlegvergunningstelsel opgenomen voor overige werkzaamheden die de windvang mogelijk belemmeren.

5.2 Natuur en landschap

Bestaande natuurgebieden worden planologisch beschermd. Natuurgebieden zijn als zodanig bestemd. Alle bestaande natuur is aangegeven op de verbeelding. Er kunnen natuurgebieden worden onderscheiden, waarvan één internationaal beschermd volgens de Natuurbeschermingswet (De Donkse Laagten).

Buiten deze natuurgebieden zijn verspreid in het agrarische gebied landschappelijke en natuurwaarden aanwezig. Daar waar specifieke natuurwaarden aanwezig zijn, zijn deze op de verbeelding aangeduid en in de regels opgenomen. Binnen de bestemming Agrarisch met waarden is daarom onderscheid gemaakt naar de aanduidingen 'specifieke vorm van agrarisch met waarden-weidevogelgebied', 'wro-zone aanlegvergunning peilbeheer' en 'wro-zone-aanlegvergunning overgangsgebied'.

Natuurwaarden die nog ontwikkeld moeten worden in het kader van de (P)EHS zijn binnen dezelfde agrarische bestemming aangeduid als 'specifieke vorm van agrarisch met waarden- te ontwikkelen natuur'. De gebieden binnen de (P)EHS die reeds zijn gerealiseerd zijn bestemd als natuur. Tot slot komen natuurwaarden voor in bosgebieden, bestemd als 'Bos'.

Het teloorgaan van de natuurwaarden van oevergebieden door onder andere recreatieve activiteiten dient te worden voorkomen. Aan deze stukjes grond is daarom een eigen bestemming gegeven en is een aanlegvergunningstelsel opgenomen.

5.2.1 Natuur

Natuurgebieden

Bouwen is in de natuurgebieden uitgesloten behoudens kleinschalige voorzieningen voor recreatief medegebruik, zoals bewegwijzering, picknickvoorzieningen of informatieborden. De planologische bescherming is gericht op het behoud, herstel en mogelijke ontwikkeling van de bestaande ecologische en landschappelijke waarden. Dit leidt voor een groot aantal werkzaamheden tot specifieke gebruiksverboden en aanlegvergunningen. Het aanlegvergunningstelsel mag geen belemmering vormen voor het normale natuurbeheer. Voor zover sprake is van archeologische en/of cultuurhistorische waarden, zal hiermee rekening moeten worden gehouden. Voor het Natura 2000 gebied (Donkse Laagten) is geen specifieke beschermingsregeling in het bestemmingsplan opgenomen⁵. Het Natura 2000-gebied wordt beschermd door het vergunningstelsel, als opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. De vergunning wordt

⁵ Momenteel is de aanwijzing van de Donkse Laagten als Natura 2000 gebied nog in procedure

verleend indien vaststaat dat activiteiten geen significant nadelige effecten hebben op het Natura 2000-gebied. In de meeste gevallen zijn Gedeputeerde Staten het bevoegd gezag en in sommige gevallen is dat de minister van LNV.

Ecologische verbindingen

De PEHS bestaat uit bestaande en nieuw te ontwikkelen of te herstellen natuurgebieden, waardevolle cultuurlandschappen, grote wateren, rivieren en ecologische verbindingzones.

Om de verbindingen tussen de natuurgebieden in stand te houden, wordt gestreefd naar het versterken van bestaande ecologische verbanden en het zoeken naar mogelijkheden voor het opheffen van ecologische barrières. Waar mogelijk worden de verbindingen gecombineerd met recreatieve voorzieningen en routes.

De ecologische verbindingen worden ontwikkeld, rekening houdend met de reeds aanwezige functies zoals waterkering en water.

De ligging van de meer globale (provinciaal begrensde) ecologische verbindingzones is gebaseerd op de (voormalige) streekplannen. De volgende provinciale ecologische verbindingen dienen te worden ontwikkeld of versterkt binnen de gemeente:

- Achterwaterschap west

De na te streven verbinding kan worden getypeerd als een aaneengesloten moerasverbinding die geschikt is voor kritische diersoorten.

Langs het Achterwaterschap zijn reeds op veel plaatsen rietlanden, kraggenvegetaties en boezemlandjes aanwezig. Aanleg van nieuwe stukken is vooral gewenst daar waar de bestaande moerasstrook heel smal is of ontbreekt. Verder is het van belang dat de moerasige vegetaties in stand blijven. (Maai)beheer is daarom noodzakelijk. Een knelpunt vormt de Nieuwe Zijdeweg en de brug.

- Achterwaterschap oost

Deze verbinding is van hetzelfde type als die van het Achterwaterschap west. Er vormen zich hier geen knelpunten.

- Ammersche Boezem – Ottolandsche Vliet

Dit moet een aaneengesloten moeras/ bosverbinding worden van ongeveer 50 meter breed, die geschikt is voor zeer kritische diersoorten. Een brede plas- dras berm langs of evenwijdig aan de Ammersche boezem en de Ottolandsche vliet wordt aangelegd. Ten behoeve van bosvorming kan Elzenbos worden aangeplant. Het beheer richt zich met name op de waterkwaliteit. De St Jacobsbrug in Ottoland vormt een knelpunt.

- Dwarsgang/ Peulwijkse Kade

Dit is een aaneengesloten en gecombineerde moeras/ bosverbinding die geschikt is voor kritische diersoorten van ongeveer 30, tot plaatselijk 50 meter breed langs de Dwarsgang. Het gaat om de aanleg van een plas-dras berm langs de Dwarsgang. Na inrichting is beheer in de moerasstrook niet nodig.

- N214 en brede Achterdijkse kade

Een aaneengesloten bosverbinding die geschikt is voor kritische diersoorten wordt ontwikkeld van ongeveer 30 meter breed. Bij inrichting dient aan de buitenzijde van de bosstrook ruimte gelaten te worden voor

struweelvorming en een grazige rand. Op lange duur wordt het beheer (voor zover mogelijk) achterwege gelaten.

- Smoutjesvliet (Schoonhoven – Gorinchem)

Een aaneengesloten moerasverbinding, geschikt voor zeer kritische diersoorten wordt ontwikkeld, die aansluit op de Smoutjesvliet. Deze verbinding kan gecombineerd worden met de reconstructie van de kade langs het Smoutjesvliet. Moerasvorming kan het best aan de oostzijde van het water plaatsvinden. De Ottolandse brug vormt een knelpunt.

- Langerakse kade

De meest oostelijk gelegen verbinding is een bosverbinding die geschikt is voor kritische diersoorten. Aan de buitenzijde van de bosstrook dient ruimte gelaten te worden voor struweelvorming en een grazige rand.

- Kijfhoek – Sophiapolder – Nes

Deze verbinding die grotendeels gelegen is buiten de gemeente verbindt het Zuidelijk Randpark en het Alblasserbos. De vraag is echter of het Alblasserbos als een stepping-stone voor mindere kritische diersoorten voldoet, zoals die gepland is door de provincie Zuid-Holland. In het bos is namelijk geen overduidelijke zoom en mantel aanwezig.

- (Robuuste verbindingszone) Groene Ruggengraat

De Groene Ruggengraat is een robuuste ecologische verbinding van de grote Nederlandse wetlands (van de Zeeuwse Delta tot aan het Lauwersmeer) en onderdeel van een Europees netwerk van wetlands. In het Groene Hart werken partijen aan de realisatie van een verbinding tussen de Randmeren via de Groene Uitweg, Vechtstreek, De Venen, de Reeuwijkse plassen en de Waarden naar de Biesbosch ten zuiden van Gorinchem. Deze verbinding gaat grotendeels door het laaggelegen veenweidegebied. In het Groene Hart worden zowel de laagveenmoerassen als de natte graslandssystemen met elkaar verbonden. Deze verbinding wordt gerealiseerd door nieuwe natuur te ontwikkelen, waarlangs plant- en diersoorten kunnen migreren, grotere populaties kunnen vormen en betere kansen hebben op overleving. Mede met het oog op de klimaatsveranderingen is dit belangrijk. Tussen de provincie Zuid-Holland en onder meer de gemeente Graafstroom zijn onderhandelingen gaande over het tracé en de ontwikkeling van de Groene Ruggengraat. In het ontwerp van de komende Provinciale structuurvisie wordt een tracé worden opgenomen. Afhankelijk van de afspraken, die tussen Rijk en provincies worden gemaakt over de operationalisering van de ecologische opgave van de Groene Ruggengraat, zal na de vastlegging van het tracé in het kader van de besluitvorming over de Structuurvisie de verdere inrichting worden bepaald.

Regeling in het bestemmingsplan

Gronden binnen de provinciale ecologische hoofdstructuur die in werkelijkheid functioneren als natuur- of recreatiegebied zijn als natuur bestemd. Ook gebieden die al wel zijn aangekocht, maar nog niet zijn ingericht als natuur- of recreatiegebied, maar waarvan de inrichting binnen afzienbare tijd zal plaatsvinden worden beschouwd als bestaande natuur zijn daarom als zodanig bestemd.

Terreinen binnen de PEHS die nog niet voor natuurontwikkeling zijn aangekocht en nu nog voor de agrarische functie in gebruik zijn, zijn

aangeduid als 'specifieke vorm van agrarisch met waarden-te ontwikkelen natuur'.

Ecologische ontwikkeling dient hier echter gepaard te gaan met (vrijwillige) aankoop van grond. Er wordt een wijzigingsbevoegdheid opgenomen, die omzetting van de agrarische bestemming naar een natuurbestemming mogelijk maakt. Deze wijziging kan slechts worden toegepast, indien de gronden zijn verworven. Voor zover gronden nog niet zijn aangekocht blijven de gronden in agrarisch gebruik.

Bij natuurontwikkeling gaat het om ontwikkelingen die het bestemmingsplan weliswaar kan ondersteunen, maar niet kan afdwingen. Afdwingen zou onwenselijk zijn; natuurontwikkeling is in principe een zaak van overleg en harmonie, waarbij vrijwilligheid en financiële tegemoetkoming centraal staan.

Voor de gebieden met de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch met waarden- te ontwikkelen natuur' en de bestemming 'natuur' is ruimte geboden voor het ontwikkelen van recreatieve voorzieningen ter versterking van de recreatieve structuur. Hiervoor is in de gebruiksbepalingen het gebruik van de gronden voor recreatieve voorzieningen toegestaan.

Peilbeheer in beschermingszone

In het agrarische gebied met abiotische waarden (aanduiding 'wro-zone - aanlegvergunning peilbeheer') is het beleid gericht op bescherming tegen ingrepen in de bodem die een onomkeerbare schade toebrengen. Abiotische waarden zijn van belang voor aanwezige natuurwaarden. Het doel is om het dalen van het maaiveld zoveel mogelijk te beperken. Diepe grondwerkzaamheden worden derhalve aanlegvergunningplichtig gesteld. Daarnaast geldt het peilregime uit het *Beleidskader Peilbeheer Zuid-Holland (2008)*. Zie hiervoor ook paragraaf 6.4.

Agrarisch gebied

De belangrijkste natuurwaarden zijn sloot- en oevervegetaties, amfibieën, weidevogels en vleermuizen. Met name van belang is de openheid, de waterkwaliteit en het beschermen van slootjes met een goede waterkwaliteit.

Bij de begrenzing van de weidevogelgebieden is uitgegaan van de geïntariseerde weidevogelgebieden zoals in het landschapsplan staan, aangepast bij het dorpslint van Brandwijk. Omdat het gaat om gebieden die ook cultuurhistorisch waardevol zijn en diverse natuurlijke en landschappelijke waarden bezitten zijn grootschalige ingrepen niet toegestaan, kleine ingrepen worden aan een aanlegvergunning gekoppeld. Zie voor het aanlegvergunningstelsel paragraaf 5.10.

5.2.2 Landschap

Voor het open agrarisch gebied buiten de overgangszones geldt dat de karakteristieke openheid behouden dient te blijven. Nieuwvestiging van agrarische bedrijven is hier mogelijk, maar dient plaats te vinden langs de oost- west georiënteerde ruilverkavelingswegen.

In de overgangszone zijn de waarden van landschap gerelateerd aan de aanwezige knobomen. Om de natuur- en landschapswaarden te behouden, maar met name te versterken, is het beleid er op gericht beplanting aan te brengen ter bescherming van gave dorpsilhouetten en dan met name knotwilgenbeplanting bij Bleskensgraaf, Molenaarsgraaf en Ottoland.

Wanneer binnen de overgangszone dorpsuitbreidingen plaatsvinden, moet rekening worden gehouden met het karakter van het dorpslint (zie Welstandsnota).

Waardevolle historisch-geografische structuren, zoals dijken, kanalen en verkavelingen dienen te worden beschermd. Voor boezems en boezemkaden geldt, dat de huidige loop gehandhaafd en geïntegreerd dient te worden in nieuwe ontwikkelingen. Slootdemping dient voorkomen te worden. Voorheen werd dit geregeld in de Verordening Bescherming Landschap en Natuur (VBNL) uit 1993. Deze is inmiddels ingetrokken. Gedeputeerde Staten hebben een nieuwe landschapsverordening ingesteld. Deze heeft alleen betrekking op opschriften, waaronder reclameborden en reclameobjecten. In het aanlegvergunningstelsel is het dempen van sloten, ter bescherming van het verkavelingspatroon, opgenomen. Andere kleinschalige ingrepen die landschappelijke waarden mogelijk aantasten zijn eveneens gekoppeld aan een aanlegvergunningstelsel (paragraaf 5.10).

5.3 Landbouw

5.3.1 Definiëring agrarische bedrijvigheid

Algemeen Binnen dit bestemmingsplan worden tot agrarische bedrijvigheid gerekend: "Activiteiten die zijn gericht op het bedrijfsmatig voortbrengen van dierlijke of plantaardige producten, door middel van het telen van gewassen en/of het houden van dieren".

Hieronder vallen ook boomteelt en sierteelt en op fokkerij en/ of training gerichte paardenhouderijen. Zie paragraaf 5.3.4 voor het gemeentelijk beleid omtrent nieuwvestiging van agrarische bedrijven.

Dierenasiel Het houden van dieren in kennels of in een dierenasiel wordt niet als agrarische activiteit aangemerkt.

Paardenhouderij Paardenhouderijen worden, conform de Nota Regels voor Ruimte, onderscheiden naar productiegerichte paardenhouderijen en gebruiksgerichte paardenhouderijen.

Uitsluitend de productiegerichte paardenhouderij wordt als agrarische bedrijfstak aangemerkt. Hiertoe behoren de fokkerijgerichte bedrijven zoals hengstenstations, opfokpaarden- en ponyfokbedrijven en de paardenhouderij gericht op het africhten, opleiden en trainen van paarden. Alle andere "paardenactiviteiten" (bijvoorbeeld manege of pension) worden gerekend tot de niet-agrarische (verwante) bedrijven.. De regelingen voor agrarische en niet-agrarische bedrijvigheid zijn daarom van overeenkomstige toepassing, afzonderlijke regels zijn niet noodzakelijk.

Uiterlijk bestaat weinig verschil tussen productiegerichte en gebruiksgerichte paardenhouderij, qua aard echter wel. Gedacht kan worden aan het verschil milieu-invloeden en verkeersaantrekking. Om te voorkomen dat bij agrarische bedrijven teveel recreatieve ontwikkelingen kunnen ontstaan wordt het onderscheid in dit bestemmingsplan aangehouden.

Hoveniersbedrijven

Graafstroom kent een aantal hoveniersbedrijven, die worden gerekend tot de niet-agrarische bedrijven.
Het tuincentrum in Oud-Alblas heeft een aparte bedrijfsbestemming.

Grondgebonden – niet grondgebonden

Er kan onderscheid worden gemaakt in grondgebonden en niet-grondgebonden bedrijven. Alle agrarische bedrijven zijn agrarisch bestemd. Dus ook de bedrijven waar de gemeente er niet meer van wil, zoals kwekerijen en intensieve bedrijven. Daarnaast zijn alle bestaande bedrijven die niet grondgebonden veehouderij zijn apart aangeduid.

Grondgebonden veehouderij

De grondgebonden veehouderijbedrijven zijn gedefinieerd als bedrijven die *'uitsluitend of overwegend zijn gericht op het houden van vee, waarbij het gebruik van agrarische grond noodzakelijk is voor het functioneren ervan'* en zijn bestemd als agrarisch met waarden met een bouwvlak. Dit betreft bijvoorbeeld melkveehouderijbedrijven met koeien, maar ook geitenhouderijen. Geitenhouderijen zijn derhalve niet apart aangeduid.

Overig grondgebonden

Overige grondgebonden bedrijven zijn boomteelt-, sierteelt-, fruitteelt-, akkerbouw- en tuinbouwbedrijven.

Intensieve veehouderij

Veehouderijbedrijven en andere dierenhouderijbedrijven die niet grondgebonden zijn kunnen worden geschaard onder de provinciale definitie voor intensieve veehouderij, nl. *"het houden van slacht-, fok-, leg- of pelsdieren in gebouwen zonder of nagenoeg zonder weidegang, dat als zodanig niet afhankelijk is van agrarische grond als productiemiddel"*. Dit betreft bijvoorbeeld kippenhouders en varkens- en stierenmesterijen.

Andere niet-grondgebonden
bedrijven

Alle overige agrarische bedrijven die niet grondgebonden zijn, zijn gedefinieerd als: *"bedrijven die in overwegende mate gericht zijn op de teelt, handel en bewaring van agrarische producten zonder afhankelijk te zijn van agrarische grond als productiemiddel"* (bijvoorbeeld een wormen- of champignonkwekerij). Glastuinbouwbedrijven vallen ook onder deze definitie, maar zijn niet aanwezig en nieuwe worden niet toegestaan.

Agrarisch verwante en agrarische hulp- en nevenbedrijven worden in tegenstelling tot het provinciaal beleid bestemd als (niet-agrarisch) bedrijf. Dit vanwege de afwijkende ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande bedrijven. De grootte van een bouwvlak verschilt per situatie; de maximaal bebouwde oppervlakte is vastgelegd in de regels. Meer over niet-agrarische bedrijven staat beschreven in paragraaf 5.7.

5.3.2 Agrarische bouwblokken

Alle bestaande agrarische bedrijven hebben een bouwblok gekregen. Deze bouwblokken zijn aangeduid op de verbeelding met een bouwvlak. Het vastleggen van bouwblokken is tot stand gekomen aan de hand van het vigerende bestemmingsplan, gemeentelijke kennis, luchtfoto's en een inventarisatie in het veld.

Bij het toekennen van bouwblokken is het geldende bouwvlak als uitgangspunt genomen. Dit is in het algemeen 1 hectare. Voor een aantal bouwblokken heeft een verandering plaatsgevonden. Dit betreft in een

aantal gevallen een (kleine) vergroting van de vigerende bouwkevel en in sommige een verkleining of verschuiving/ omklapping van de bouwkevel. Een bouwblok kan pas worden vergroot, indien door een onafhankelijke deskundige⁶ is aangetoond dat vergroting noodzakelijk is uit het oogpunt van continuïteit van het bedrijf. Voor de (enkele) percelen in het bestemmingsplan welke vergroot zijn ten opzichte van het 'oude' bestemmingsplan is in een advies van een agrarisch deskundige de noodzakelijkheid gemotiveerd.

Alle bouwwerken in het buitengebied (bedrijfswoning, bijgebouwen, stallen, machineberging, mestopslag, voedersilo's) zijn evenals bijbehorende voorzieningen (tuin, erfverharding, kuilvoerplaten en erfbeplanting) zoveel mogelijk binnen een op de kaart begrensd bouwblok opgenomen. Binnen het bouwblok dient ook de nieuwe bebouwing te worden gesitueerd. Een bouwvergunning blijft noodzakelijk. Om onnodige verstening te voorkomen en een doelmatige invulling van de bouwblokken te kunnen garanderen, kan bij aanvragen van nieuwbouw van gebouwen van meer dan 200 m² binnen het bouwvlak, advies van een agrarisch deskundige worden gevraagd. Dit advies dient ter ondersteuning van de toetsing of de aanvraag past binnen de bestemming. Het vindt dus geen nadere regulering in de regels.

Biovergistingsinstallaties

In het kader van de 'Transformatievisie Merwedezone' is opgeroepen om een gedeelte van de energie via biovergistingsinstallaties op te wekken. Hiermee wordt voorkomen dat de provincie blijft vasthouden aan de realisatie van windmolens. Gezien het maatschappelijk belang en het landelijk karakter van de gemeente is het wenselijk met het beleid aan te sluiten bij de 'Handreiking (co)vergisting van mest 2005'. Het bestemmingsplan biedt derhalve ruimte voor het realiseren van vergistingsinstallaties, voorzover het als onderdeel van het agrarisch bedrijf kan worden gerekend.

Niet-volwaardige bedrijven

Om ook de niet-volwaardige agrarische bedrijven de ruimte te bieden op eniger wijze inkomen te verwerven hebben ook deze bedrijven een bouwblok toegekend gekregen.

Gestopte bedrijven

Bedrijfswoningen van reeds beëindigde bedrijven hebben conform provinciaal beleid een woonbestemming gekregen. De overige bedrijfsgebouwen hebben daarbij een bestemming gekregen conform het nieuwe gebruik met de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding-vrijkomende agrarische bebouwing'.

5.3.3 Uitbreiding agrarisch bouwblok

Omdat de bedrijfsvoering door schaalvergroting tot grotere, bredere uitbreidingen kan leiden, moet het bestemmingsplan daartoe voldoende flexibiliteit bieden.

⁶ Als deskundige kan worden aangemerkt: Stichting Abc, Postbus 102, 2394 ZG Hazerswoude-Rijndijk, info@abcommissie.nl en Intergemeentelijke Agrarische Advies Commissie, p/a DLV Bouw, Milieu en Techniek BV, Nieuwe Veer 74, 2959 AM Streefkerk.

Het (voormalige) streekplanbeleid stelt dat het plangebied is gebaat bij levenskrachtige agrarische bedrijven. Indien een agrarische ondernemer kans ziet door middel van schaalvergroting zijn bedrijf te continueren is dat ook in het belang van het behoud van het landschap, de agrarische natuur en cultuurhistorische waarden. Voor een doorsnee bedrijf van 50 tot 60 koeien is een omvang van het bouwblok van 1 ha voldoende. Bij een omvang van 100 koeien zal 1 ha te klein worden. De behoefte aan vergroting van een bouwblok zal vooral aan de orde zijn bij schaalvergroting door samenvoeging van bedrijven. In het (voormalige) streekplan is in A+ gebieden ontheffing mogelijk van de beperking tot 1 ha na een agrarische toets en een landschapsadvies.

Voor uitbreidingen tot 20 meter buiten het bouwblok is daarom een ontheffingsbevoegdheid opgenomen waarbij Burgemeester en Wethouders zowel het landschappelijk belang als de belangen van aangrenzende bewoners in de afweging betrekken. De aspecten zoals genoemd in paragraaf 5.3.2 zijn ook hierbij van toepassing. Een dergelijke uitbreiding mag slechts éénmalig plaatsvinden tot een totale maximale uitbreiding aan gebouwen van 400 m².

Bij gebleken noodzaak is er een mogelijkheid de bouwblokken te vergroten. Ongeacht de grootte van het huidige bouwblok mag het bouwblok met maximaal 50% van het huidige oppervlak vergroot worden. Voor dergelijke grote uitbreidingen is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen. Daarnaast geldt dat ontheffing van de beperking tot 1 ha mogelijk is na een agrarische toets en landschapsadvies.

5.3.4 Nieuwvestiging van agrarische bedrijven

De ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw binnen de gemeente zijn afhankelijk van de locatie, het type bedrijf, de bouw- en gebruiksmogelijkheden en het toekomstperspectief etc. Zo is nieuwvestiging van een agrarisch bedrijf grenzend aan de EHS onwenselijk.

Grondgebonden veehouderij

Nieuwe agrarische bedrijven tasten enerzijds de openheid aan door de bebouwing op zich, anderzijds is met name de grondgebonden veehouderij van belang om de openheid van het veenweidegebied te waarborgen. Conform het (voormalige) streekplan is nieuwvestiging van grondgebonden veehouderij mogelijk. Aan nieuwvestiging (inclusief de (her)vestiging van bedrijven uit de dorpslinten die daar het bedrijf hebben beëindigd) worden echter wel voorwaarden verbonden.

Een wijzigingsbevoegdheid ex artikel 3.6 lid 1a Wro maakt het mogelijk om nieuwe agrarische bouwblokken ten behoeve van de grondgebonden veehouderij op te richten onder voorwaarden, om de belangen van natuur en landschap zoveel mogelijk te waarborgen:

1. Uitsluitend toestaan in de dorpslinten en langs de oostwest lopende ruilverkavelingswegen;

Ook langs bijvoorbeeld de Geerweg, waar nieuwe agrarische bedrijven landschappelijk gezien niet direct wenselijk zijn, is nieuwvestiging mogelijk. Hier is sprake van reeds verworven rechten omdat deze weg in het verleden is aangemerkt als ruilverkavelingsweg.

2. Vestiging van nieuwe (agrarische) bedrijven in molenbiotopen is mogelijk, mits zicht op en windvang van de molen niet worden aangetast.

In het hele plangebied kunnen agrarisch verwante, agrarische hulp- en nevenbedrijven en niet-agrarische bedrijven via planwijziging worden omgezet in agrarische (grondgebonden) veehouderijbedrijven, mits kan worden voldaan aan de richtlijnen uit de milieuwetgeving.

<i>Intensieve veehouderij</i>	Vestiging van nieuwe intensieve veehouderijen en uitbreiding van bestaande agrarische bedrijven met intensieve veehouderij als hoofdactiviteit of als neventak is uitgesloten. De intensieve bedrijven en de bedrijven die op dit moment een intensieve neventak uitoefenen zijn aangeduid.
<i>Overige niet-grondgebonden</i>	De vestiging van overige niet-grondgebonden agrarische bedrijven is toegestaan op een vrijgekomen agrarisch bedrijf mits milieutechnisch, landschappelijk en milieuhygiënisch verantwoord. Op de verbeelding staat alle voormalige agrarische bebouwing aangegeven. In feite is hier dus sprake van omschakeling en niet van nieuwvestiging.
<i>Overige grondgebonden</i>	Vestiging van overige grondgebonden bedrijven, zoals gedefinieerd in 5.3.1 en de regels, is niet mogelijk.

5.3.5 Omschakeling van agrarische bedrijven

Binnen de gemeente is behalve nieuwvestiging, ook omschakeling naar fruitteelt, sierteelt, akkerbouw, tuinbouw e.d. niet toegestaan.

Omschakeling naar alle vormen van intensieve veehouderij is evenmin toegestaan.

Omschakeling naar grondgebonden veehouderij en overige niet-grondgebonden agrarische bedrijven (geen glastuinbouw) is mogelijk, mits wordt voldaan aan milieu-eisen.

5.3.6 Agrarische bedrijfswoning

In principe hebben alle volwaardige agrarische bedrijven recht op één bedrijfswoning. In een aantal gevallen kan het toestaan van een extra dienstwoning noodzakelijk zijn. Uitgangspunt vormt het vigerende bestemmingsplan buitengebied. Wanneer hierin een extra bedrijfswoning was toegestaan op een perceel, is dit nu overgenomen.

Er kunnen nadere eisen gesteld worden aan nieuwe (vervangende) bebouwing: zo dient de agrarische bebouwing aan de kop van de kavel gesitueerd te worden, dit in verband met de openheid van het landschap. De hoofdrichting van de gebouwen dient bovendien haaks op, en evenwijdig aan de richting van de kavelsloten te zijn.

De inhoud van een bedrijfswoning mag niet meer bedragen dan 650 m³, tenzij een woning bij vaststelling van het plan al een grotere omvang heeft. Voor alle bouwplannen dient getoetst te worden aan (gebiedsgerichte) criteria in de gemeentelijke welstandsnota.

5.3.7 Maïsteelt

Een van de zaken die provinciaal gezien aandacht krijgen is maïsteelt in het veenweidegebied. In het plangebied is in het westelijk gedeelte rond

Alblasserdam een kleibodem aanwezig. Hier vindt meer maïsteelt plaats dan in de gebieden met een andere bodem.

Gelet op de geringe bodemgeschiktheid voor maïs is niet te verwachten dat maïsteelt in de toekomst op grotere schaal zal voorkomen.

Maïsteelt heeft een aantal nadelige gevolgen voor natuur, bodem en landschap (zie hoofdstuk 3).

Uit het beleid van de provincie kan worden afgeleid dat niet specifiek een aanlegvergunning hoeft te worden opgenomen in het betsemingsplan. Evenmin is het noodzakelijk een verbod op te nemen voor maïsteelt in speciale gebieden. Maïsteelt is derhalve toegestaan tot 20% van het bedrijfsoppervlak wat onder de A+ aanduiding uit het (voormalige) Streekplan valt.

Aan het telen van maïs zijn de volgende ruimtelijke voorwaarden verbonden:

Afwegingscriteria

- Teelt niet te kort aan de weg in verband met verkeersveiligheid en recreatieve waarden;
- Maïsteelt op een aantal aansluitende percelen dient zoveel mogelijk te worden voorkomen in verband met een te grote aantasting van de openheid.

Bij de (locatie)afweging kan eveneens rekening worden gehouden met onderstaande aspecten:

- De kleiige gronden (getijdenafzettingen en poldervaaggronden) zijn beter geschikt voor maïsteelt dan de gronden met een hoger gehalte aan veen. De kleilaag beperkt namelijk de inklinking.
- Vanwege de verdichtende werking is maïsteelt landschappelijk gezien minder storend in de overgangszone van dorpslint naar polder. Bedrijfseconomisch gezien kan dit echter een minder wenselijke keuze zijn, omdat koeien geen grote afstanden kunnen overbruggen naar achterliggende weiden.

Controle van de 20%-norm vindt plaats op basis van het afschrift van de mineralen boekhouding in het kader van de Minaswetgeving.

5.4 Plattelandsvernieuwing

Naar verwachting zal de trend van een toename van vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen zich de komende jaren voortzetten.

Om in te spelen op deze verwachtingen, wordt voorgesteld om in het kader van plattelandsvernieuwing ruimte te bieden voor verbreding en (kleinschalige) vormen van hergebruik. Het gaat hierbij om extra inkomsten op agrarische bedrijven, mogelijkheden om leegstaande opstallen op een positieve manier te gebruiken, het verrijken van het recreatieve product en het verfraaien van het landschap.

Zeker in een buitengebied als Graafstroom met een fraai en kwetsbaar landschap en cultuurhistorische en natuurlijke waarden kan plattelandsvernieuwing perspectief bieden. De gemeente ondersteunt derhalve plattelandsvernieuwingsinitiatieven die het economisch en/of sociaal draagvlak in het agrarisch gebied versterken. In dit verband staat de gemeente positief tegenover functieverbreiding van agrarische bedrijven (nevenactiviteiten).

5.4.1 Nevenactiviteiten

De nevenactiviteiten kunnen worden onderverdeeld in agrarische nevenactiviteiten die een directe relatie hebben met het agrarisch bedrijf (verbrede landbouwactiviteiten) en in overige nevenactiviteiten zonder directe relatie met de bestaande agrarische bedrijfsvoering. Overige nevenactiviteiten zijn bijvoorbeeld recreatie en zorgdiensten. Het ontwikkelen van agrarisch verwante nevenactiviteiten zoals loonwerk is mogelijk, evenals het verbreden van grondgebonden agrarische bedrijven naar natuur-, landschaps- en/of waterbeheer.

Nevenactiviteiten kunnen plaatsvinden onder de volgende algemene voorwaarden:

- de activiteit moet plaatsvinden binnen het agrarisch bouwperceel;
- de agrarische functie blijft de hoofdfunctie van het bedrijf;
- er mogen geen belemmeringen voor de agrarische bedrijfsvoering van de omliggende agrarische bedrijven worden gecreëerd;
- de nevenactiviteit mag de verkeersafwikkeling niet onevenredig belasten.

Aanwezige nevenactiviteiten op agrarische bedrijven zijn aangeduid voor zover ze niet aansluiten bij bovenstaand beleid.

Agrarisch (verwante) activiteiten

Verbreiding in de vorm van agrarische en agrarisch verwante activiteiten is toegestaan zolang dergelijke activiteiten duidelijk ondergeschikt zijn aan de agrarische hoofdfunctie en zolang deze niet intensief (niet-grondgebonden veehouderij) zijn.

Naast een agrarische tak kan een bedrijf zich bijvoorbeeld op beperkte schaal bezig houden met fokkerij, houderij of stalling van paarden. De paardentak heeft dan een ondergeschikte functie in het totale bedrijf. Zo is het mogelijk (na een afweging) een paardenbak te realiseren tot een oppervlak van 800 m²; de maat van een officiële wedstrijdbak. Ook een vaak voorkomende nevenactiviteit is loonwerk of andere op de agrarische sector gerichte dienstverlening, zoals transport.

Verkoop 'aan huis'

Het verwerken en "aan huis" verkopen van op het eigen bedrijf geproduceerde producten en gewassen, direct daaraan gerelateerde producten (branche-gerichte producten) of van streekproducten wordt als ondergeschikte nevenactiviteit van het agrarisch bedrijf gezien en is op agrarische bedrijven rechtstreeks toegestaan. Deze activiteiten mogen nadrukkelijk niet de vorm van volwaardige detailhandel aannemen. Dit betekent dat er geen bebouwing voor de verkoopactiviteiten mag worden opgericht en dat de verkoop geen hoofdkomen mag betreffen. In de regels is een maximale maat van 100 m² verkoopoppervlakte opgenomen.

Verblijfsrecreatie

Nevenactiviteiten in de vorm van verblijfsrecreatie dienen in principe plaats te vinden binnen de bestaande bebouwing. Hierbij kan gedacht worden aan logies & ontbijt of kamperen bij de boer.

Op percelen van boerderijen is kamperen bij de boer toegestaan in de periode van 1 april tot 1 oktober van elk jaar. Om controle te kunnen uitoefenen op óf en waar nieuwe kampeervoorzieningen kunnen worden toegestaan is kamperen bij de boer (tot maximaal 20 kampeermiddelen) via ontheffing toegestaan (ook met betrekking tot de sanitaire

voorzieningen). Tien of minder kampeermiddelen is rechtstreeks toegestaan op het agrarisch bouwblok. Sanitaire voorzieningen dienen op het bouwblok gesitueerd te worden.

De voorwaarden die aan de ontheffingsmogelijkheid worden gekoppeld zijn:

- Zoveel mogelijk op, of aansluitend aan het bouwblok;
- Landschappelijke inpassing is vereist

Meer in de lijn van het gebied ligt de mogelijkheid voor het benutten van de vele cultuurhistorisch waardevolle panden voor recreatieve verblijfsactiviteiten in de vorm van logies en ontbijt. Deze mogelijkheid zou zowel bij agrarische bedrijven als bij grote (cultuurhistorisch waardevolle) woonboerderijen kunnen worden toegestaan.

Dagrecreatieve nevenactiviteiten

Binnen bestaande bebouwing is het mogelijk dagrecreatieve nevenactiviteiten te ontplooiën, zoals verhuur van huifkarren en/ of fietsen, theeschenkerij, ambachtelijke ijs-/ kaasmakerij, organiseren van exposities, rondleidingen, educatiecentra, klim- en klauterhallen etc.

Maatschappelijke en/of zorg activiteiten

Ook worden mogelijkheden geboden voor nevenactiviteiten in sfeer van zorg en maatschappelijke ondersteuning, zoals de zogenaamde zorgboerderij. Het gaat ook hierbij nadrukkelijk om het organiseren van activiteiten op een bestaand agrarisch bedrijf.

In sommige gevallen is het toelaatbaar dat wanneer de agrarische functie niet meer uitgeoefend kan worden, de zorgfunctie hoofdactiviteit wordt. Rekening moet worden gehouden met de uitgangspunten uit de nota Zorg in het Buitengebied; voor zorgboerderijen geldt aanvullend op de uitgangspunten voor nevenactiviteiten zoals genoemd in de nota Regels voor Ruimte dat de (ver)nieuwbouw ten behoeve van de nevenfunctie geen afbreuk mag doen aan de in het gebied aanwezige cultuurhistorische, natuurwaarden en/of de landschappelijke kwaliteit van het gebied. De (ver)nieuwbouw heeft een streekeigen/ agrarische uitstraling, passend bij het (agrarische) karakter van het betrokken gebied.

Uitwerking in de regels

Het is mogelijk om op bestaande agrarische bedrijven maximaal 25% en hoogstens 200 m² van het bedrijf te gebruiken voor niet-agrarische nevenfuncties. Voorwaarden hierbij zijn dat er geen aanzienlijke verkeersaantrekkende werking optreedt en dat er geen detailhandel plaatsvindt anders dan verkoop van lokaal geproduceerde agrarische producten.

Voor verkoop van lokaal agrarische producten is een maatvoering van 100 m² opgenomen. Beide niet-agrarische functies (detailhandel agrarische producten en de niet-agrarische bedrijvigheid) tezamen de genoemde vierkante meters niet mogen overschrijden (en niet meer dan 25%).

5.4.2 Hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing

Als gevolg van diverse ontwikkelingen in de landbouwsector en in de maatschappij als geheel zijn er steeds minder, maar gemiddeld wel

grotere agrarische bedrijven. Hierdoor komen veel agrarische bedrijfsgebouwen vrij.

In niet alle gevallen zal voortzetting van de agrarische functie van gebouwen, behorend tot een beëindigd agrarisch bedrijf, mogelijk zijn. Vooral in de dorpslinten zijn de agrarische hergebruikmogelijkheden niet optimaal vanwege de aanwezigheid van woningen en niet-agrarische activiteiten.

Indien hergebruik voor de agrarische functie niet mogelijk is, wordt hergebruik voor andere economische dragers van het buitengebied nagestreefd. Doelstelling is het:

- versterken van de leefbaarheid op het platteland;
- behoud van eventuele cultuurhistorische waarden;
- voorkomen van kapitaalvernietiging.

Alleen op plaatsen waar momenteel een agrarisch bedrijf is gevestigd kan een niet-agrarisch bedrijf worden gevestigd. Ook alleen bedrijven met een beperkte milieu-invloed kunnen worden toegelaten. Niet-agrarische bedrijven, gevestigd in voormalig agrarisch bedrijfsgebouwen krijgen geen uitbreidingsruimte

Dorpslinten

Wenselijk is verplaatsing van agrarische bedrijven uit de dorpslinten. Met name in deze linten worden daarom ruimere gebruiksmogelijkheden voor niet-agrarische activiteiten toegelaten. Het is, om een voormalig agrarisch bedrijfsgebouw in stand te houden, in voorkomend geval- gezien de omvang van het pand- gewenst om één of meerdere extra woningen toe te laten binnen de vrijkomende agrarische bebouwing. De woonfunctie sluit immers het beste aan op de landschappelijke waarde van de dorpslinten. Buiten de dorpslinten is hergebruik door wonen een minder wenselijke oplossing.

Ook andere niet-agrarische functies zoals kantoren, agrarisch hulp- en nevenbedrijven en agrarisch verwante bedrijven, mits kleinschalig, passen gezien hun aard en ruimtelijke impact beter in de dorpslinten dan in de ruilverkavelingslinten.

Ruilverkavelingslinten

De agrarische bedrijven die zijn ontstaan langs de zogenaamde ruilverkavelingwegen betreffen relatief nieuwe complexen, die voldoen aan een eigentijdse bedrijfsvoering en waarbij derhalve de voorkeur uitgaat naar agrarisch hergebruik.

Een van de oorspronkelijke bestemming afwijkend gebruik dient gemaakt te worden met behulp van de wijzigingsprocedure ex artikel 3.6 lid 1a Wro.

Agrarische hulp- en nevenbedrijven

Nieuwe functies

De landschappelijke impact van agrarische hulp- en nevenbedrijven is vaak groot door onder andere opslag van goederen en de verkeersaantrekkende werking. Met name bij agrarische hulpbedrijven in de vorm van loonwerkbedrijven, handelsbedrijven in agrarisch verwante producten etc. dient rekening te worden gehouden met de ontsluitingsmogelijkheden in verband met gebruik van relatief grootschalige machines en aan- en afvoer met vrachtwagens. De meeste wegen in de dorpslinten zijn qua profiel niet geschikt voor een toename van gebruik van dergelijk vervoer. De wegen ten zuiden van de

Graafstroom hebben veelal een breder profiel dan die aan de noordzijde. Toch moeten loonbedrijven ten noorden van de Graafstroom zijn. Om verkeersbewegingen zoveel mogelijk te voorkomen kunnen nieuwe loonbedrijven daarom ook hier worden toegestaan. Het aantal verkeersbewegingen zal dan naar verwachting zelfs kleiner zijn dan wanneer deze bedrijven enkel aan de zuidkant van de Graafstroom worden toegestaan. Voorwaarde is dat de nieuwe functie ruimtelijk wordt ingepast. Alle overige hulp- en nevenbedrijven kunnen zich enkel vestigen in vrijkomende agrarische bebouwing ten zuiden van de Graafstroom.

Agrarisch verwante bedrijven

Agrarisch verwante bedrijven zijn alleen toegestaan in vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen binnen de dorpslinten. Hierbij is het wel van belang dat naar de milieucategorieën wordt gekeken. Alleen categorie 1 en 2 bedrijven kunnen zich in een vrijkomend agrarisch bedrijf vestigen.

*Kleinschalig (ambachtelijke) bedrijven/
activiteiten*

Met het toestaan van gebruik ten behoeve van niet-agrarische bedrijven in de zin van kleinschalig ambachtelijke bedrijven wordt terughoudend omgegaan. Voorkomen moet worden dat niet-agrarische bedrijven in het buitengebied uitgroeien tot bedrijven die eigenlijk op een bedrijventerrein thuishoren. De kleinschaligheid dient daarom voorop te staan. De verkeersaantrekking van niet-agrarische bedrijven is veelal niet veel groter dan die van agrarische bedrijven. Hergebruik ten behoeve van kleinschalige ambachtelijke bedrijven (cat. 1&2), kantoorruimten, ateliers e.d. is hoe dan ook toegestaan in de dorpslinten. In verband met verkeersaantrekkingen is de kantoorfunctie wenselijker dan bijvoorbeeld ambachtelijke bedrijven. Voorwaarde voor hergebruik is wel dat activiteiten binnen bestaande bebouwing plaatsvinden en dat overtollige bebouwing zoveel mogelijk wordt gesloopt.

Randvoorwaarden voor hergebruik ten behoeve van niet-agrarische bedrijven

In en nabij milieubeschermingsgebieden voor 'milieuzone-stiltegebied' worden geen nieuwe ontwikkelingen toegelaten die het natuurlijk heersende geluidsniveau van 40 dB(A) structureel aantasten. Vestiging van niet-agrarische bedrijven is daarom veelal niet mogelijk.

De aard en schaal en binding van de bedrijven dient te passen bij de nabijgelegen kern en de omgeving. Dit betekent dat in de (vooral agrarische) linten bij Oud-Alblas en Goudriaan eerder agrarisch verwante bedrijven kunnen worden toegestaan, dan kleinschalig ambachtelijke bedrijven. Bij Bleskensgraaf, Molenaarsgraaf en Ottoland passen, in verband met het huidige gebruik binnen deze linten, meer ambachtelijke bedrijfstypes.

Verder moet gestreefd worden naar ruimtelijke kwaliteitsverbetering: overtollige bedrijfsgebouwen moeten worden gesloopt en de nieuwe activiteit moet landschappelijk worden ingepast. Hierbij moet afstemming plaatsvinden met de welstandsnota, waarin criteria zijn opgenomen. Te allen tijde dient de afweging gemaakt te worden of de nieuwe functie geen afbreuk doet aan een veilig en doelmatig functioneren van de verkeersvoorzieningen, vestiging elders in de gemeente op een (agrarisch)bedrijventerrein niet mogelijk is en geen nadelige gevolgen voor nabijgelegen agrarische bedrijven optreden.

Inpandige opslag

Opslag van caravans, aanhangers, boten ed. is een activiteit waar over het algemeen vraag naar is en ook voorkomt in het buitengebied.

Het benutten van voormalige bedrijfsbebouwing voor opslag is toegestaan in de dorpslinten, waarbij gebruik gemaakt moet worden van de bestaande bedrijfsbebouwing. Verkapte detailhandelsactiviteiten dienen te worden voorkomen.

Wonen

In het gehele gebied geldt dat wijziging naar wonen mogelijk is. Dit hoewel hergebruik van de agrarische bedrijfswoning als burgerwoning buiten de dorpslinten niet de meest wenselijke invulling is. Het betreft echter een ontwikkeling die niet altijd is tegen te houden. Indien een agrariër stopt met zijn bedrijf en er geen agrarische activiteiten meer plaatsvinden geldt de feitelijke situatie vanuit de milieuwetgeving en is sprake van een woning.

De regeling in de Nota Regels voor Ruimte maakt het mogelijk dat binnen de voormalige boerderij meerdere wooneenheden worden gerealiseerd, mits een zodanige reductie van de erfbebouwing plaatsvindt, dat deze in totaliteit niet meer bedraagt dan 1500 m³ inclusief het hoofdgebouw. Probleem hierbij is dat veel voormalige boerderijen een inhoud hebben van meer dan 2000 m³ (hoofdgebouw). Voor voormalige boerderijen die staan aangeduid als cultuurhistorisch waardevolle bebouwing wordt daarom een uitzondering gemaakt op deze regel.

Maatschappelijke en/of zorg activiteiten

In sommige gevallen is het toelaatbaar dat wanneer de agrarische functie niet meer uitgeoefend kan worden, de zorgfunctie hoofdactiviteit wordt. Rekening moet worden gehouden met de uitgangspunten uit de nota Zorg in het Buitengebied;

Voor een woon-zorg-complex op een voormalig agrarisch complex geldt aanvullend op de nota Regels voor Ruimte dat het Regionaal Zorgberaad c.q. de Regionale Commissie Gezondheidszorg een positief advies dient te hebben gegeven. Vernieuwbouw van het complex is mogelijk, echter onder de volgende voorwaarden:

1. geen vergroting van het bestaande bouwvolume;
2. de vernieuwbouw mag geen afbreuk doen aan de in het gebied aanwezige cultuurhistorische, natuurwaarden en/of de landschappelijke kwaliteit. De vernieuwbouw heeft een streekeigen/agrarische uitstraling, passend bij het (agrarische) karakter van het betrokken gebied.

Dat betekent dat in het buitengebied perifere en solitaire woonzorgcomplexen, anders dan in voormalige agrarische bedrijfscomplexen, niet toegestaan zijn.

Randvoorwaarden voor nieuwbouw bij vrijkomende agrarische bebouwing

In het (voormalige) streekplan is de Ruimte voor Ruimteregeling opgenomen. In afwijking van het restrictieve beleid voor het landelijk gebied maakt deze regeling de bouw van nieuwe burgerwoningen mogelijk. Ter compensatie van de sloop van vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen (of niet-agrarische bebouwing) in het buitengebied, mogen één of meer compensatiewoningen worden opgericht. Per 1000 m² gesloopte bebouwing mag een woning worden opgericht met een maximum van drie. Dit is in afwijking van de richtlijn uit de Nota Regels voor Ruimte dat niet-agrarische nieuwbouw in het buitengebied dient te worden geweerd.

In sommige situaties kunnen zowel de regeling uit de Nota Regels voor Ruimte als de ruimte-voor-ruimteregeling naast elkaar worden toegepast, bijvoorbeeld indien sprake is van een cultuurhistorisch waardevolle boerderij met daarnaast niet-cultuurhistorische waardevolle bedrijfsgebouwen. In dit geval zijn in totaal maximaal vier wooneenheden toegestaan inclusief de voormalige agrarische bedrijfswoning.

Recreatie

De gemeente Graafstroom kent relatief een beperkt aantal verblijfsrecreatieve mogelijkheden. Er worden kansen gezien voor ontwikkeling van relatief kleinschalige verblijfsrecreatie. Het gaat hierbij behalve om ontwikkeling van recreatieve nevenactiviteiten op een agrarisch bedrijf om mogelijkheden voor hergebruik van vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen t.b.v. recreatieappartementen en groepsaccommodaties.

Hergebruik van vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen in de vorm van recreatieappartementen en groepsaccommodaties is toegestaan in de dorpslinten. De realisering mag niet leiden tot een vergroting van het bouwvolume en mag geen onevenredige schade toebrengen aan de landschappelijke, cultuurhistorische en/of architectonische waarden. Tevens mag de realisatie geen *onevenredige* belemmeringen opwerpen voor omliggende agrarische bedrijven. Voor uitleg met betrekking tot evenredigheid kan worden verwezen naar de juridische toelichting in hoofdstuk 7.

Mogelijkheden voor hergebruik ten behoeve van een manege zijn overeenkomstig de voorwaarden zoals genoemd bij hergebruik voor niet-agrarische bedrijven. Deze zijn alleen toegestaan in ruilverkavelingslinten.

5.5 Recreatie

Het cultuurlandschap en 'aangelegde' recreatieterreinen als het Alblasserbos of het recreatiegebied Slingeland vormen de belangrijkste recreatieomgevingen. Er is een netwerk van recreatieve routes aanwezig met daarin knooppunten voor verhuur van fietsen en kano's, maneges en horecavoorzieningen.

Binnen de gebiedsbestemming agrarisch met waarden is het recreatief medegebruik mee bestemd.

De aanwezige bossen zijn voor recreatief medegebruik en daarom bestemd als bos.

Verblijfsrecreatieve voorzieningen zijn er relatief weinig binnen de gemeente. De bestaande campings en sportterreinen zijn ondergebracht onder de bestemming 'recreatie' met een nadere specifieke aanduiding.

Ter bescherming van de beschermingswaardige wandelpaden zijn deze aangeduid op de verbeelding. Het verharderen van deze paden is niet toegestaan.

5.5.1 Dagrecreatie

Dagrecreatieve voorzieningen zijn vooral gekoppeld aan extensieve vormen van recreatie, die mogelijk zijn binnen de bestemmingen "Agrarisch met waarden", "Bos", en "Recreatie".

Agrarisch met waarden

In het grootste deel van het buitengebied ligt het accent op routegebonden recreatie, zoals wandelen, fietsen en paardrijden. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de bestaande verharde en onverharde wegen en paden en speciaal daarvoor bestemde routes. In het gehele buitengebied bestaat de mogelijkheid om bouwwerken van geringe omvang ten behoeve van het recreatief medegebruik op te richten, zoals bijv. picknicktafels, speel- en schuilgelegenheden, informatieborden en bewegwijzering. Voorwaarde is dat de landschappelijke kwaliteit en de identiteit van het gebied niet wordt aangetast. Er is in het gehele gebied geen plaats voor nieuwe grootschalige (verblijfs)recreatieve voorzieningen.

In de gebieden waar ecologische verbindingen worden gerealiseerd, aangeduid als 'specifieke vorm van agrarisch met waarden- te ontwikkelen natuur' worden mogelijkheden geboden voor het ontwikkelen van diverse recreatieve voorzieningen ter versterking van de recreatieve structuur.

Bos

Onder andere het Slingeland-oost is bestemd als bos. Bosgebieden zijn voor recreatie bestemd, maar ook voor natuur en landschap. Voor verschillende ingrepen is hier een aanlegvergunning vereist ter bescherming van de aanwezige waarden. Geringe bouwwerken voor recreatief medegebruik kunnen worden opgericht in bos- en natuurgebieden mits de aanwezige natuurwaarde niet wordt aangetast.

Recreatie

De overige dagrecreatieve voorzieningen zijn als recreatie weergegeven op de verbeelding en zijn als zodanig bestemd. De ontwikkeling van recreatieve voorzieningen is in gebieden met deze bestemming rechtstreeks toegestaan.

Beleid met betrekking tot watersport is geregeld door het waterschap. In het bestemmingsplan is daarom niets geregeld.

5.5.2 Verblijfsrecreatie

Er worden kansen gezien voor ontwikkeling van relatief kleinschalige verblijfsrecreatie in het agrarisch gebied. Het gaat hierbij om ontwikkeling van recreatieve nevenactiviteiten op een agrarisch bedrijf (bed en breakfast, kleinschalig kamperen) en mogelijkheden voor hergebruik van vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen t.b.v. recreatieappartementen en groepsaccommodaties. Bestaande voorzieningen zijn bestemd als Recreatie.

Kampeerterein met vergunning

Dit betreft kampeertereinen met toeristische, seizoens- of vaste standplaatsen. Verblijfsrecreatiegebied De Put in Ottoland is bestemd voor kampeerterein, veldsport en zwemsport. Op de bestemmingsplankaart is dit één bestemming, recreatie, met aanduidingen. Niet aan de bestemming gerelateerde bebouwing is niet toegestaan. Het uitbreiden van een dergelijk kampeerterein is toegestaan ten behoeve van kwaliteitsverbetering. Er is in het gehele gebied echter geen plaats voor nieuwe grootschalige (verblijfs)recreatieve voorzieningen.

Kleinschalig kamperen (mini-campings en kamperen bij de boer)

Zoals al beschreven in hoofdstuk 3.7 zijn er op een aantal plaatsen in de gemeente momenteel mogelijkheden voor kamperen bij de boer. En een ijsbaan in Oud-Alblas is 's zomers in gebruik als minicamping.

Kamperen bij de boer is in het oude bestemmingsplan direct toegestaan. Dit betekende echter dat situaties zich voor kunnen doen waarbij de camping op een ongewenste plek (bijvoorbeeld in een open polder) kan plaatsvinden. Daarom kan kamperen bij de boer met meer dan vijf kampeermiddelen, vanwege de landschappelijke impact, alleen via ontheffing worden toegestaan (niet in natuurgebieden). Voorwaarde is dat geen afbreuk wordt gedaan aan de landschappelijke kwaliteit en identiteit van het gebied.

Overige verblijfsrecreatie

Andere vormen van verblijfsrecreatie, zoals bed & breakfast zijn toegestaan op de bouwblok van agrarische bedrijven. Ook in een monument is bed en breakfast toegestaan.

5.6 Wonen

Algemeen

De bestemming wonen omvat zowel de woning als het bijbehorende erf.

Bestaande burgerwoningen mogen worden vergroot tot een maximum van 650 m³; Hierbinnen mogen 50 m² aan bijgebouwen binnen het bouwvlak aanwezig zijn.

Via een ontheffing is het mogelijk om een paardenbak te realiseren ten behoeve van de woonfunctie. Per geval zal worden beoordeeld of de paardenbak landschappelijk inpasbaar is. Daarbij staat het behoud van de open ruimte voorop. Er zijn daarom regels gesteld over de plaats en omvang van een paardenbak, het hekwerk rond een paardenbak en de afstand van een paardenbak, de stalling en de opslag van mest tot woningen van derden. Zo is het wenselijk dat een paardenbak enerzijds aansluit op het bouwvlak van de woning en niet te ver het open landschap insteekt, anderzijds dient de afstand tot woningen van derden voldoende groot te zijn dat overlast tot een minimum wordt beperkt.

Bij herbouw van burgerwoningen mogen in principe de bestaande maten en verhoudingen worden aangehouden. Herbouw dient in principe op dezelfde plaats te geschieden. Uitbreiding van het aantal wooneenheden is in principe niet toegestaan.

Volgens de nieuwe Woningwet (2002) is de gemeenteraad verplicht om welstandscriteria vast te leggen in een gemeentelijke welstandsnota. Deze criteria vormen de randvoorwaarden voor nieuwbouw langs alle wegen en zijn opgenomen in de gebiedsuitwerkingen in de welstandsnota. Alle nieuwe bebouwing dient te worden gesitueerd binnen het op de verbeelding aangegeven bouwvlak. De nieuwe woningwet maakt het mogelijk dat binnen een bouwblok vergunningsvrij mag worden gebouwd. Er kunnen echter in verband met de (verschillen in) karakteristiek van de linten nadere eisen worden gesteld aan de situering van bijgebouwen. Hiertoef kan een koppeling worden gelegd met de Welstandsnota van de gemeente.

Zonering

Voorwaarden voor nieuwbouw kunnen worden onderscheiden voor woningen in de dorpslinten en daarbuiten.

Het beleid in het open gebied *buiten* de dorpslinten is erop gericht de waardevolle kwaliteit te behouden en bebouwing zoveel mogelijk te weren. Bij vervangende nieuwbouw dient de bebouwing op te gaan in het landschap en daardoor niet als storende factor te worden ervaren. Getoetst dient te worden aan de criteria voor het landelijk gebied in de welstandsnota.

Bij (vervangende) nieuwbouw *in* de dorpslinten moet worden aangesloten bij de lokale karakteristieke kenmerken, waarbij getoetst moet worden aan de gebiedscriteria voor het betreffende lint.

5.6.1 Bedrijf/ beroep aan huis

Aan huis gebonden bedrijven zijn via ontheffing toegestaan. Er is een aanduiding opgenomen voor de bedrijven aan huis. Beroepen aan huis zijn rechtstreeks toegestaan.

Bij woningen zijn minicampings niet toegestaan. Ter plaatse waar reeds een camping aanwezig is bij een burgerwoning, is deze positief bestemd door middel van een aanduiding.

5.7 Bedrijven

Algemeen toelatingsbeleid

Niet-agrarische nieuwbouw dient in het buitengebied te worden geweerd. In de gemeente worden in principe alleen bedrijven behorend tot de categorieën 1 en 2 van de Bedrijvenlijst toelaatbaar geacht. Hieronder vallen onder andere de agrarische hulp- en nevenbedrijven, de agrarisch verwante bedrijven en nog een aantal andere kleinschalige (ambachtelijke) bedrijven. Detailhandel is niet toegestaan.

Agrarische hulp- en nevenbedrijven

Agrarische hulp- en nevenbedrijven leveren goederen en/of diensten aan agrarische bedrijven en/of bewerken, vervoeren of verhandelen agrarische producten. Van de agrarische hulp- en nevenbedrijven zijn de loonwerkbedrijven bedrijven die diensten verlenen aan agrarische bedrijven door met name het uitvoeren van grondwerkzaamheden. In de regels is het type agrarisch hulp- en nevenbedrijf nader gespecificeerd.

Agrarisch verwante bedrijven

De agrarisch verwante bedrijven betreft aan het agrarisch bedrijf of aan het buitengebied gerelateerde bedrijven, zoals hoveniersbedrijven, dierenklinieken, dierenpensions. Dergelijke bedrijven zijn in tegenstelling tot de agrarisch- hulp- en nevenbedrijven gericht op de particuliere sector of niet-agrarische bedrijven. Productiegerichte paardenhouderijen worden beschouwd als agrarisch bedrijven.

Overige niet-agrarische bedrijven

Alle kleinschalige bedrijven die in de bedrijvenlijst zijn opgenomen, behorende tot de categorieën 1 & 2, zijn de zogenaamde 'overige niet-agrarische bedrijven' en zijn toegestaan. De bedrijvenlijst is gescreend op een aantal punten. Ten eerste zijn uitsluitend bedrijven opgenomen die vallen in bedrijfscategorie 1 of 2.

In het buitengebied zijn wegens veelal niet berekend op een grote verkeersaantrekkende werking. In de bedrijvenlijst is een kolom opgenomen, de kolom 'verkeer', waarin de verkeersaantrekkende

werking wordt uitgedrukt op een schaal van 1 tot 3. Dit houdt het volgende in:

- 1: potentieel geringe verkeersaantrekkende werking;
- 2: potentieel aanzienlijke verkeersaantrekkende werking;
- 3: potentieel zeer grote verkeersaantrekkende werking.

Bedrijfsactiviteiten die een 1 scoren zijn sowieso toegestaan.

Vanwege de verkeersstructuur in het buitengebied die niet is berekend op een toestroom van verkeer, worden activiteiten die een (potentieel) verkeersaantrekkende werking hebben (2) nader getoetst via een ontheffingsprocedure. Ook voor deze ontheffingsmogelijkheid wordt de bedrijvenlijst gescreend op in het buitengebied gewenste bedrijfsactiviteiten.

De bedrijfsactiviteiten die ten aanzien van verkeer een 3 scoren zijn niet toegestaan.

Daarnaast is de bedrijvenlijst gescreend op welke functies in het buitengebied binnen de bestemming Bedrijf gewenst zijn. Daarbij zijn de volgende functies niet toegestaan: horeca, zakelijke en persoonlijke dienstverlening (met uitzondering van agrarische dienstverlening) detailhandel en maatschappelijke functies. Een aantal van de hiervoor genoemde functies die in de bedrijvenlijst zijn uitgesloten, kunnen als hergebruikfunctie worden mogelijk gemaakt in één van de opgenomen wijzigingsbevoegdheden. Daarvoor gelden zulke specifieke criteria dat het niet gewenst is deze functies via een vrij algemene bedrijvenlijst toe te staan.

De bedrijven die dan nog overblijven zijn geselecteerd op gewenstheid in het buitengebied. Hierbij speelt een rol wat de vestigingsmogelijkheden van een bedrijf op een bedrijventerrein zijn. Een overweging hierbij is dat bedrijven die aangemerkt kunnen worden als kleinschalig ambachtelijke bedrijven, mogelijk moeten zijn in het buitengebied.

Bestaande bedrijven

Alle bedrijven die niet-agrarisch zijn hebben een bestemming Bedrijf met een nadere aanduiding voor het type bedrijf.

Van de thans gevestigde bedrijven past een deel niet in het algemeen toelatingsbeleid. Het betreft aannemingsbedrijven, goederenwegvervoerbedrijven, houtverwerkende bedrijven en enkele groothandelsbedrijven. Bij een eventuele bedrijfsbeëindiging of – verplaatsing kan zich dan alleen nog een gelijksoortig bedrijf vestigen of een bedrijf dat past in het algemene toelatingsbeleid.

Voor het garagebedrijf aan de Lubbertjesweg wordt een uitzondering gemaakt op het algemene toelatingsbeleid. Dit bedrijf ligt vlak langs de N216 en op ruime afstand van bestaande woningen. Qua omvang en verschijningsvorm lijkt dit bedrijf op een klein bedrijventerrein. Op deze plaats wordt dan ook de vestiging van bedrijven behorend tot categorie 1 t/m 3 algemeen toelaatbaar geacht.

Een agrarisch bedrijf aan de Kweldamweg is inmiddels haast uitgegroeid tot een niet-agrarisch bedrijf. Om te voorkomen dat dit bedrijf nog verder uitgroeit, is een agrarische bestemming opgenomen, waarbij het bouwblok uit het vigerende plan is overgenomen. Hiernaast is een

aanduiding opgenomen voor de bedrijfsmatige activiteiten. Het huidige gebruik kan daarmee blijven bestaan, uitbreiding is echter niet mogelijk.

Uitbreiding **Ontwikkelingen**

Slechts eenmalig is een uitbreiding toelaatbaar indien het bedrijf niet gevestigd is in een monumentaal of karakteristiek pand (aangeduid als cultuurhistorische waarden) in een cultuurhistorisch dorpslint. Indien een doelmatige bedrijfsvoering het noodzakelijk maakt kunnen B&W ontheffing verlenen ten behoeve van verhoging met 10% extra inhoud bebouwing op het desbetreffende perceel. Voor grotere uitbreidingen zal een apart bestemmingsplan of projectbesluit vastgesteld moeten worden. Daarvoor is een ontheffing van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland nodig. Artikel 15 van de ontwerp Verordening Ruimte (vastgesteld 3 november 2009) geeft aan dat deze verleend kan worden indien sprake is van:

- een groot maatschappelijk, sociaal en/of (bedrijfs)economisch belang en;
- de provinciale belangen zoals verwoord in de provinciale structuurvisie niet in onevenredige mate worden aangetast.

Nieuwvestiging

Vestiging van kleinschalige bedrijfsfuncties (agrarisch verwant, agrarisch hulp- en nevenbedrijven, niet-agrarische bedrijven categorie 1 & 2) kan plaatselijk onder bepaalde voorwaarden in voormalige agrarische bedrijfsgebouwen plaatsvinden, maar niet in kassen.

In paragraaf 5.4.2. is een zonering opgenomen met betrekking tot hergebruik van agrarische bebouwing ten behoeve van niet-agrarische bedrijven. Bij hergebruik dient gestreefd te worden naar ruimtelijke kwaliteitsverbetering door het slopen van overtollige bedrijfsgebouwen en landschappelijke inpassing van de hergebruikactiviteit.

De bestemming van agrarische bouwpercelen kan worden gewijzigd in agrarisch hulp- en nevenbedrijf of agrarisch verwant bedrijf. Bij hergebruik dient de bedrijfswoning en de overige bebouwing te worden bestemd conform het geplande gebruik met daarbij de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding- vrijkomende agrarische bebouwing'. Zie verder paragraaf 5.4.2. voor hergebruik van vrijkomende bebouwing.

Omschakeling

Alle bedrijven kunnen in principe omschakelen naar elke ander type bedrijf uit de categorie I of II. In de bijlage bij de regels is een bedrijvenlijst opgenomen waarin een selectie is gedaan van de toelaatbare bedrijven binnen deze categorieën. Omschakeling binnen de bestemming niet-agrarische bedrijven naar een ander niet-agrarische bedrijfstype is in beginsel mogelijk door middel van een wijzigingsbevoegdheid.

5.8 Infrastructuur

Alle openbare wegen zijn opgenomen in de bestemming 'Verkeer', met daarbij een categorisering van het wegtype:

- Gebiedsontsluitingsweg (A en B)⁷: Deze wegen ontsluiten regio's en gebieden. Er kan op een gebiedsontsluitingsweg (GOW) kruisend en tegenliggend verkeer voorkomen met zowel matige als hoge snelheden. Op de kruispunten dient de snelheid zo laag te zijn dat ernstige conflicten worden uitgesloten (provinciale wegen); Gebiedsontsluitingswegen dienen zoveel mogelijk te zijn voorzien van vrijliggende fietspaden en op deze wegen geldt een maximum snelheidslimiet van 80 km/uur;
- Erftoegangsweg (A en B): De nadruk bij de erftoegangsfunctie ligt op het toegankelijk maken van 'erven', woningen, winkelcentra, etc met mogelijk kruisend en tegemoetkomend verkeer. Dat betekent dat alle groepen verkeersdeelnemers hiervan gebruik moeten maken. Manoeuvres zoals keren, in- en uitstappen en oversteken moeten zo veilig mogelijk kunnen worden uitgevoerd. De snelheid van het gemotoriseerde verkeer moet daarom laag zijn. Dit betekent dat deze wegen vallen binnen een 60 km-zone;
- Onverharde wegen.

De dubbelbestemming 'leiding' heeft betrekking op de diverse in het plangebied gelegen leidingen. Het gaat om gasleidingen, hogedrukwaterleidingen, rioolpersleidingen en hoogspanningsleidingen.

De leidingen zijn conform de huidige tracés opgenomen op plankaart 1 met de daarbij behorende veiligheidszones. Zie ook hoofdstuk 5.11 Milieuzonerings.

5.8.1 Straalpad

Binnen het plangebied bevindt zich een straalpad waarvoor ieder obstakel, hoger dan om en nabij de 47m boven NAP, te worden berekend of er verstoring van de radar optreedt. Binnen het plangebied zijn dergelijke hoge bouwwerken niet toegestaan.

5.9 Maatschappelijke doeleinden

Bestaande maatschappelijke voorzieningen (kerk, basisschool etc) zijn bestemd als maatschappelijk. In de regels is een lijst opgenomen van de aanwezige maatschappelijke voorzieningen. Voor deze voorzieningen gelden specifieke ontwikkelingsmogelijkheden.

5.10 Aanlegvergunningen

Een voor de realisering van het ruimtelijk beleid essentieel onderdeel van het bestemmingsplan landelijk gebied is het aanlegvergunningstelsel. Het doel van dit stelsel is het voorkomen dat bepaalde specifieke waarden die het gebied herbergt als gevolg van bepaalde activiteiten op onevenredige wijze worden geschaad. Dit speelt met name in die gebieden waar sprake is van verweving van functies, zoals in het gebied bestemd als agrarisch met waarden.

Voor het uitvoeren van bepaalde werken of werkzaamheden moet een vergunning worden afgeven door Burgemeester en Wethouders, voordat

⁷ Het verschil tussen een type A- en B- weg heeft te maken met de verkeersfunctie. Een type A-weg heeft een hogere verkeersfunctie dan een type B-weg, wat zich uit in ontwerpssnelheden van de weg en ontwerpelementen.

met die werken of werkzaamheden kan worden begonnen. Bij het afgeven wordt getoetst aan de in het bestemmingsplan opgenomen criteria. Hierbij kan advies worden ingewonnen bij een deskundige.

Aanlegvergunningen worden opgenomen ter bescherming van aanwezige waarden:

- (visuele) landschapswaarden;
- archeologisch waardevolle gebieden;
- natuurwaarden;
- recreatieve elementen;
- cultuurhistorische elementen.

Landschap Bij de visuele landschapswaarden gaat het om bescherming van het karakteristieke open weidekarakter met daarbinnen de gesloten dorpslinten met begeleidende knotwilgenbeplanting. Voor het gebied is een aanlegvergunningplicht opgenomen voor het aanbrengen van hoog opgaande beplanting. Het betreft bijvoorbeeld het aanbrengen van houtopstanden, grienden en landschapselementen of het dempen van langsloten.

Archeologie Met betrekking tot de archeologische vindplaatsen dient voorkomen te worden dat de bodemstructuur wordt aangetast of verstoord (afgraven, ophogen egaliseren, verharden). De aanduiding “*archeologische waarden*” heeft overigens niet tot gevolg dat er ter plaatse geen enkele (bouw-)-activiteit meer mag plaatshebben. Na een vergunningaanvraag zal worden beoordeeld of de werkzaamheden kunnen plaatsvinden.

Natuur De natuurwaarden in het landelijk gebied zijn veelal gekoppeld aan het fijnmazig slotenstelsel en het relatief extensief agrarisch gebruik. De gebieden met natuurwaarden zijn direct als zodanig bestemd of zijn gelegen binnen het agrarisch gebied met natuur-, landschappelijke en cultuurhistorische waarden. In dit gebied dient voorkomen te worden dat de bodemstructuur onevenredig wordt verstoord en dient het graslandgebruik behouden te blijven. Verder is het behouden van het waterpeil van belang.

(Op basis van jurisprudentie) is geen aanlegvergunning nodig voor:

- verrichten van normaal onderhoud en beheer, met uitzondering van agrarisch gebruik.
- werkzaamheden waarmee is of mag worden begonnen op het moment dat het bestemmingsplan onherroepelijk is geworden.
- werkzaamheden op het eigen erf, zoals in het bestemmingsplan aangeduid.
- aanleggen van kavelpaden en verhardingen ten behoeve van in- en uitritten, tot een oppervlakte van 100 m².
- het verlagen van de bodem of het afgraven van stukken grond, voorzover daarvoor een vergunning nodig is in het kader van de Ontgrondingswet.
- vellen of rooien van fruitbomen.
- werkzaamheden waarvoor een vergunning nodig is als bedoeld in artikel 40 en 45 van de Woningwet: de bouwvergunning.

Aanlegvergunningen per *bestemming*

	Agrarisch gebied met waarden	Natuur	Bos	Oevergebied
<i>werken of werkzaamheden</i>				
1. diepwoelen en diepploegen van de bodem (> 40 cm)	A	A	A	•
2. egaliseren van de bodem	+	A	A	A
3. graven, ophogen van de bodem	A	A	A	A
4. graven, dempen, vergroten of herprofilen van langsloten en kleine oppervlaktewateren ¹	A ^c	A	A	A
5. aanbrengen van houtgewas (anders dan bedoeld onder 7)	A	A	+	+
6. aanbrengen boomgaarden / fruitteelt	•	•	•	•
7. aanbrengen boomteelt, heesters, sierteelt	A	•	•	•
8. het verwijderen van houtgewas, houtwallen, bosjes	+	A	A	A
9. het aanbrengen van verhardingen groter dan 200 m ²	A	•	•	•
10. het aanbrengen van oeverbeschoeiingen	+	A	•	+
11. het aanbrengen van ondergrondse leidingen	A	A	A	A
12. aanbrengen van tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen	•	•	•	•
13. Aanleggen of verharden van oppervlakteverhardingen en half verhardingen (tot 200 m ²)	+	A	A	A
14. maïsteelt	+ ²	•	•	•
15. het scheuren van grasland	A	•	•	A

1. de aanlegvergunningplicht ziet niet op het waterhuishoudkundige aspect, aangezien dit is geregeld in de Keur, maar geldt ter bescherming van de landschappelijke en natuurwaarden. Dwarssloten zijn uitgezonderd van de vergunningplicht.

². tot een maximum van 20% van het bedrijfsareaal.

+ toegestaan

• strijdig

A aanlegvergunning vereist

A^c Indien de werkzaamheden passen binnen de afspraken zoals gemaakt in het convenant Alblasserwaard / Vijfheerenlanden kan een aanlegvergunning worden afgegeven.

*Aanlegvergunningen per aanduiding (ter aanvulling op de
aanlegvergunningplicht per bestemming)*

<i>werken of werkzaamheden</i>	Weidevogel-gebied	Archeologische waarden (archeologische waarden)	Peilbeheer	Overgangsgebied	Gevoelige bodem
1. diepwoelen en dieploegen van de bodem (> 40 cm)			•		•
2. egaliseren		A			
3. graven, ophogen van de bodem		A	A		
4. graven, dempen, vergroten of herprofilen van langsloten en kleine oppervlaktewateren ¹			A		
5. aanbrengen van houtgewas		A ^w		A ^c	
6. aanbrengen boomgaarden / fruitteelt					
7. aanbrengen boomteelt, heesters, sierteelt	A	A ^w	•		•
8. het verwijderen van houtgewas, houtwallen, bosjes				A	
9. het aanbrengen van verhardingen groter dan 200 m ²	A				
10. het aanbrengen van oeverbeschoeiingen					
11. het aanbrengen van ondergrondse leidingen	A				
12. aanbrengen van tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen					
13. Aanleggen of verharderen van oppervlakteverhardingen en half verhardingen					
14. maïsteelt					
15. het scheuren van grasland	A		•		•

A^c Indien de werkzaamheden passen binnen de afspraken zoals gemaakt in het convenant Alblasterwaard / Vijfheerenlanden kan een aanlegvergunning worden afgegeven.

A^w aanlegvergunning vereist indien diepwortelend

Afweging belangen

Veel werken en werkzaamheden hebben tot doel een verbetering van de waterhuishouding, verkaveling en ontsluiting van agrarische gronden. De diverse landbouwsectoren stellen aan de basisinrichting deels verschillende eisen. Het landbouwkundig belang van deze werken en werkzaamheden is daarmee afhankelijk van het belang van verbetering van deze inrichtingsfactoren voor de specifieke landbouwsector. De volgende factoren spelen daarbij een rol:

- de grondgebondenheid van de productie (akkerbouw, tuinbouw, melkveehouderij);
- de gevoeligheid / hoogwaardigheid van de teelt (tuinbouw);
- de intensiteit van het grondgebruik door grondbewerking;
- de afstand tot bedrijfsgebouwen (voor akkerbouw is exploitatie van gronden op afstand veelal goed in te passen in een doelmatige bedrijfsvoering; melkveehouderij, vollegrondstuinbouw en fruitteelt vragen een directere relatie met de bedrijfsgebouwen).

In hoeverre de werken en werkzaamheden schadelijk zijn voor de aanwezige waarden is afhankelijk van:

- de precieze locatie van de uit te voeren werken en werkzaamheden;
- de omvang, (diepte, oppervlakte);
- het tijdstip van de uitvoering;
- de wijze van uitvoering.

Afstemming

Om de natuur-, landschappelijke en andere waarden in het plangebied te beschermen is doorgaans een aanlegvergunning- en gebruiksregeling noodzakelijk. Voor (onder meer) het landelijk gebied van de gemeente Graafstroom is het Convenant Alblasserwaard/Vijfheerenlanden gesloten⁸. Daarin zijn door de betrokken overheidsinstanties, natuurbeschermings- en landbouworganisaties afspraken gemaakt over onder andere behoud en ontwikkeling van natuur- en landschapselementen. In het convenant is verder ook afgesproken om in het bestemmingsplan ten aanzien van de onderwerpen, waarover in het convenant afspraken zijn gemaakt, terughoudend te zijn in de regelgeving. In het onderhavige plan is rekening gehouden met de afspraken die zijn gemaakt in het kader van het convenant. De afspraken in een convenant hebben echter geen algemeen bindende werking c.q. kunnen niet in rechte worden afgedwongen.

Uit recente jurisprudentie is gebleken dat het convenant niet in plaats kan treden van het aanlegvergunningstelsel. Ook niet als zogenaamde "vangnet" optie. Dit betekent dat in het bestemmingsplan toch een aanlegvergunningstelsel is opgenomen. Indien de werkzaamheden passen binnen de afspraken die zijn gemaakt in het convenant of het landschapsplan kan de aanlegvergunning worden afgegeven. Het gaat hierbij om de volgende werkzaamheden: het graven, dempen, vergroten of herprofilieren van langsloten en oppervlaktewateren; het omzetten van grasland in bouwland en het aanbrengen van houtgewas (bijvoorbeeld natuur- en/of landschapselementen, tuinen e.d.)

Daarnaast is de aanlegvergunningregeling afgestemd op het beleid van het waterschap. Waterhuishoudkundige werken, zoals het aanleggen,

⁸ Het Convenant Alblasserwaard/Vijfheerenlanden is inmiddels vervangen door de Visie Landelijk Gebied Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. De koers uit het Convenant wordt in de Visie Landelijk Gebied Alblasserwaard voortgezet.

dempen en verbreden van sloten, zijn veelal vergunning- of ontheffingsplichtig op grond van de Keur, zodat de waterhuishoudkundige waarden in het gebied reeds in voldoende mate zijn veiliggesteld. Dit soort activiteiten kunnen echter wel van invloed zijn op de landschappelijke en/of natuurwetenschappelijke kwaliteiten van een gebied. Te denken valt aan de aantasting van het verkavelingspatroon door het dempen van sloten. Ter bescherming van genoemde kwaliteiten zijn ook deze activiteiten aanlegvergunningplichtig gesteld.

5.11 Milieuzoneringen

5.11.1 Geluid

De wettelijke voorkeursgrenswaarde voor nieuw te bouwen of woningen die gesplitst worden bedraagt 48 dB als gevolg van een bestaande weg. De maximaal te ontheffen geluidsbelasting in een buitenstedelijke situatie bedraagt 53 dB en 58 dB voor agrarische bedrijfspwoningen (ter plaatse noodzakelijk). De zones van wegen variëren van 250 meter tot 400 à 600 meter (A15).

Bij woningsplitsing en nieuwvestiging van bedrijven met bedrijfswoning, dient beoordeeld te worden of deze woning binnen zones van wegen komt te liggen. Is dit het geval dan is een akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai noodzakelijk. Indien de geluidsbelasting boven de wettelijke voorkeursgrenswaarde uitkomt dient een procedure hogere grenswaarde te worden gevolgd. Hogere grenswaarden kunnen alleen bij een vaststelling, een herziening van een bestemmingsplan of bij een projectbesluit worden verkregen. Het bevoegd gezag zijn Burgemeester en Wethouders van de gemeente Graafstroom. Wanneer blijkt dat een hogere grenswaarde benodigd is, kan geen gebruik worden gemaakt van de wijzigingsbevoegdheid of van de ontheffing, maar zal een (postzegel)bestemmingsplan of projectbesluit moeten worden opgesteld.

Binnen het bestemmingsplan ligt één spoorlijn, de Betuwespoorlijn. De zone van deze spoorlijn bedraagt 1000 meter. Binnen dit gedeelte worden geen nieuwe (geluidsgevoelige) ontwikkelingen mogelijk gemaakt.

Het wettelijk kader voor de stiltegebieden is de Wet milieubeheer. In de Provinciale Milieuverordening (bijlage 10 onder A) zijn de regels opgenomen over het beperken van geluidhinder in stiltegebieden. Voor sommige, kortdurende lawaaimakende activiteiten kan de provincie een ontheffing verlenen. Door middel van de bestemmingsplannen (Wet ruimtelijke ordening) kunnen lawaaimakende activiteiten in stiltegebieden zoveel mogelijk worden voorkomen.

De provincie is momenteel bezig met de ontwikkeling van nieuw stiltebeleid waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen permanente en kortdurende geluidsbronnen. Voor de uitvoering en handhaving zoekt de provincie uit welk bestuursorgaan het meest geschikt is.

Tussen de noordzijde van het plangebied en het riviertje de Graafstroom bevindt zich een stiltegebied.

In en nabij milieubeschermingsgebieden voor 'milieuzone-stiltegebied' worden geen nieuwe ontwikkelingen toegelaten die het natuurlijk heersende geluidsniveau van 40 dB(A) structureel aantasten.

Lawaaiigerige vormen van recreatie worden hier tegen gegaan en bij vestiging van nieuwe bedrijven in vrijkomende agrarische bebouwing geldt als randvoorwaarde dat deze niet worden toegestaan in het stiltegebied, wat concreet betekent niet langs de Heiweg, de Geerweg, de Donk of de Brandwijkse Dijk. Concreet betekent de regelgeving dat onderstaande functies niet zijn toegestaan:

- lawaaisporten
- nieuwvestiging van intensieve recreatie
- nieuwvestiging van niet-agrarische bedrijvigheid
- laagvliegbewegingen

Een geluidsrapport dient te worden overlegd wanneer nieuwe functies zijn gepland binnen het stiltegebied.

De gemeente heeft geen gemeentelijk geluidsbeleid of een hogere grenswaardenbeleid.

5.11.2 Luchtkwaliteit

De Eerste Kamer heeft op 9 oktober 2007 het wetsvoorstel voor de wijziging van de 'Wet milieubeheer' goedgekeurd. Deze wet is op 15 november 2007 in werking getreden en vervangt het 'Besluit luchtkwaliteit 2005'. De wet is één van de maatregelen die de overheid heeft getroffen om:

- negatieve effecten op de volksgezondheid als gevolg van te hoge niveaus van luchtverontreiniging aan te pakken,
- mogelijkheden voor ruimtelijke ontwikkeling te creëren ondanks de overschrijdingen van de Europese grenswaarden voor luchtkwaliteit,

De paragraaf luchtkwaliteit in de 'Wet milieubeheer' voorziet ondermeer in een gebiedgerichte aanpak van de luchtkwaliteit via het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). De programma-aanpak zorgt voor een flexibele koppeling tussen ruimtelijke activiteiten en milieugevolgen. Van bepaalde projecten met getalsmatige grenzen is vastgesteld dat deze 'niet in betekenende mate' (NIBM) bijdragen aan de luchtverontreiniging. Deze mogen zonder toetsing aan de grenswaarden voor luchtkwaliteit uitgevoerd worden.

Luchtkwaliteitseisen vormen onder de nieuwe 'Wet luchtkwaliteit' geen belemmering voor ruimtelijke ontwikkeling als:

- er geen sprake is van een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde,
- een project, al dan niet per saldo, niet tot een verslechtering van de luchtkwaliteit leidt, wat wil zeggen dat een project 'niet in betekenende mate' van bijdraagt aan de luchtverontreiniging (meer dan 1% ten opzichte van de grenswaarde),
- een project is opgenomen in een regionaal programma van maatregelen of in het NSL, dat in werking treedt nadat de EU derogatie heeft verleend.

NIBM-grens woningbouwlocatie, 1% criterium:

< 500 woningen (netto) bij minimaal 1 ontsluitingsweg,
met een gelijkmatige verkeersverdeling,
< 1000 woningen bij minimaal 2 ontsluitingswegen met
een gelijkmatige verkeersverdeling

De Regeling NIBM noemt de volgende subcategorieën van
landbouwinrichtingen:

- akkerbouw- of tuinbouwbedrijven met open grondteelt.⁹
- inrichtingen die uitsluitend of in hoofdzaak bestemd zijn voor
witloftrek of teelt van eetbare paddenstoelen of andere gewassen in
een gebouw.
- permanente en niet-verwarmde opstanden van glas of van kunststof
voor het telen van gewassen.
- permanente en verwarmde opstanden van glas of van kunststof voor
het telen van gewassen, mits niet groter dan 0,7 hectare (1%
criterium) respectievelijk 2 hectare (3% criterium).
- kinderboerderijen.

Plangebied

Uit de rapportage luchtkwaliteit 2005 van de gemeente Graafstroom blijkt
dat er in 2005 op de lokale wegen geen overschrijdingen van de
luchtkwaliteitsnormen (grenswaarden en plandrempel) zijn
geconstateerd. Wel zijn binnen een smalle strook aan de noordzijde van
de A15 en langs de eerste kilometer van de provinciale weg N214
(gerekend vanaf de aansluiting op de A15) overschrijdingen opgetreden.
(Milieudienst Zuid-Holland Zuid, PR.05.9128,8 sept. 2006)

Het bestemmingsplan Buitengebied geeft de mogelijkheid (onder
voorwaarden) van uitbreiding van het bouwblok van agrarische
(grondgebonden) bedrijven naar een maximum van 1 hectare.

Uitbreidingen van agrarische bedrijven kunnen leiden tot een mogelijke
verslechtering van de luchtkwaliteit, in het bijzonder de concentraties van
PM10 (fijn stof). Het merendeel van de ontwikkelingsmogelijkheden die in
dit ruimtelijk plan zitten zullen door een wijzigingsbevoegdheid mogelijk
worden gemaakt. Concreet houdt dit in dat ten tijde van de aanvraag (van
de wijziging) een aanvullend onderzoek moeten worden verricht. Hieruit
kan blijken dat bepaalde uitbreidingsmogelijkheden onder de NIBM grens
(van 1%) kunnen liggen.

5.11.3 Bodem

In het kader van het bestemmingsplan dient de bodem onderzocht te
worden op eventuele verontreinigingen. Op 7 juli 2006 heeft de gemeente
een bodemkwaliteitskaart vastgesteld. De bodemkwaliteitskaart geeft een
beeld van de gebiedseigen bodemkwaliteit en dient als basis voor het
opstellen van een bodembeheerplan waarin de regels voor grondverzet
zijn uitgewerkt. De kaart dient tevens als toetsingskader bij onder andere
aanvragen voor bouwvergunning. Uit de bodemkwaliteitskaart blijken
geen locaties met bodemverontreiniging.

⁹ Al deze inrichtingen zijn NIBM, ongeacht de omvang van het bedrijf.

De vraag dient te worden beantwoord of de bodem geschikt is om de op basis van het bestemmingsplan toe te kennen functies te vervullen. Daartoe moet inzicht gegeven worden in de bodemkwaliteit van locaties voor:

- nieuwe bestemmingen;
- bestemmingen die nog niet zijn verwezenlijkt.

Voor de locaties waar dit aan de orde is, zal historisch bodemonderzoek uitgevoerd moeten worden. Bij gemeentelijke initiatieven zal de gemeente dit onderzoek uitvoeren. Bij particuliere initiatieven zal de particulier dit onderzoek zelf moeten uitvoeren. Voorafgaande aan de bouwvergunningverlening dient door de desbetreffende aanvrager zo nodig een bodemonderzoek te worden overlegd.

Het bestemmingsplan is een overwegend conserverend plan. De bestaande situatie wordt hierin bevestigd. In het kader van het bestemmingsplan hoeven dan ook geen bodemonderzoeken uitgevoerd te worden.

Daar waar in de toekomst gebruikt wordt gemaakt van een in de regels opgenomen wijzigingsbevoegdheid zal in dat kader, op het moment van de ontwikkeling, een bodemonderzoek naast eventuele andere noodzakelijke onderzoeken overlegd moeten worden.

Voor een aantal flexibiliteitsbepalingen in de regels is daarom opgenomen dat uit een ingesteld bodemonderzoek blijkt, dat de bodem geschikt is voor het beoogde gebruik. Bij functieverandering zal er een bodemonderzoek uitgevoerd moeten (evt. bij de bouwvergunningaanvraag) wanneer er sprake is van bijvoorbeeld functieverandering van agrarisch gebruik naar wonen.

5.11.4 Externe veiligheid (bedrijven)

De risiconormen voor externe veiligheid zijn vastgelegd in het "Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen" (Bevi). In dit besluit zijn milieukwaliteitseisen op het gebied van externe veiligheid geformuleerd. De bij het besluit behorende ministeriële regeling "Regeling externe veiligheid inrichtingen" (Revi) werkt de afstanden, de referentiepunten en de wijze van berekenen van het plaatsgebonden risico en het groepsrisico verder uit ter uitvoering van het Bevi. Op 3 april 2007 is de Regeling tot wijziging van de Revi gepubliceerd. De wijziging is op 1 juli 2007 in werking getreden en heeft onder andere betrekking op de gewijzigde afstanden voor bestaande LPG tankstations. De Revi II; regeling van 20 december 2007 en Revi III; regeling van 5 december 2008 zijn vervolgens in werking getreden. Daarnaast zijn de Handreiking Verantwoording Groepsrisico van VROM en de Handleiding externe veiligheid inrichtingen hulpmiddelen voor de wijze waarop volgens het Bevi met het externe veiligheidsrisico's moet worden omgegaan.

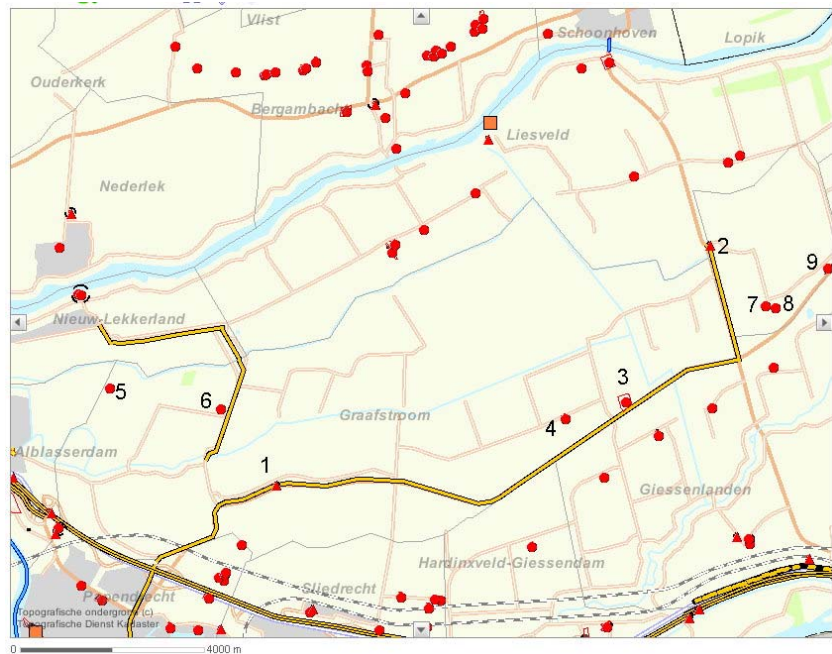
Het Bevi verplicht het bevoegd gezag op basis van de Wet milieubeheer om veiligheidsafstanden aan te houden tussen gevoelige objecten en risicovolle bedrijven. In het besluit zijn gevoelige objecten gedefinieerd als kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten.

Plaatsgebonden risico (PR)

In het Bevi zijn normen opgenomen voor de kans dat één persoon buiten het inrichtingsterrein overlijdt als gevolg van een calamiteit bij het bedrijf (plaatsgebonden risico).

Groepsrisico (GR)

In het Bevi zijn normen opgenomen voor de kans dat meerdere personen buiten het inrichtingsterrein overlijden als gevolg van een calamiteit bij het bedrijf (groepsrisico). Voor het groepsrisico wordt een oriëntatiewaarde gegeven en geldt voor nieuwe situaties een verantwoordingsplicht voor het bevoegd gezag.

Afbeelding: locatie Bevi bedrijven

In de afbeelding Locatie Bevi bedrijven zijn de bedrijven met de nummers 1 en 2 aangeduid. De met de cijfers 3 tot met 7 aangeduide bedrijven zijn overige (gevaarlijke stoffen) bedrijven. In onderstaand overzicht zijn de Bevi-bedrijven weergegeven.

Nr.	Naam bedrijf	Type	Pr 10 ⁻⁶
1	BP Jongeneel	Lpg	45 m
2	De Haan min. Olie	Lpg	45 m

Type bedrijf: lpg: lpg tankstation;

Pr 10⁻⁶: grootste plaatsgebonden risicocontour van het bedrijf.

Het invloedsgebied van lpg-tankstations bedraagt 150 meter vanaf het lpg-vulpunt. Het tankstation Jongeneel ligt aan de Provincialeweg N214. De doorzet van dit tankstation is beperkt tot 1000 m³/jaar, hierdoor

Risicocontouren tankstation Jongeneel

bedraagt de 10^{-6} /jr pr contour 45 meter¹⁰. De 10^{-6} /jr risicocontour van de afleverzuil bedraagt 15 meter en van de ondergrondse lpg-tank bedraagt 25 meter. In het invloedsgebied van dit bedrijf liggen geen woningen of andere objecten, zodat geconcludeerd kan worden dat er geen kwetsbaar of beperkt kwetsbaar object binnen de 10^{-6} /jr pr contour ligt en dat er geen mensen langdurig in het invloedsgebied aanwezig zijn. In dit gedeelte van het bestemmingsplan vinden ook geen ontwikkelingen plaats. Geconcludeerd kan worden dat de oriënterende waarde nihil is en dat er geen ontwikkelingen in de nabijheid van het lpg-tankstation zijn gepland. De oriënterende waarde blijft nihil.

Omdat er binnen de veiligheidscontouren geen bestemmingen liggen waarbinnen (beperkt) kwetsbare objecten opgericht kunnen worden heeft het opnemen van deze contouren geen ruimtelijke relevantie en zijn daarom niet opgenomen op de verbeelding.

Het lpg-tankstation De Haan is gelegen in de kern van Goudriaan. De doorzet van dit tankstation is minder dan $1000 \text{ m}^3/\text{jaar}$. Hierdoor bedraagt de 10^{-6} /jr pr contour ook 45 meter (wordt in januari 2010 35 meter). De 10^{-6} /jr contour van de afleverzuil bedraagt hier ook 15 meter en van de ondergrondse lpg-tank ook 25 meter. De 10^{-6} /jr pr contouren kennen geen overlap met het plangebied.. Het invloedsgebied kent wel een overlap met het plangebied, hierbinnen zijn geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk.

Risicocontouren tankstation de Haan

De totale verantwoordelijkheid van het groepsrisico zal binnen het bestemmingsplan Kernen Graafstroom plaatsvinden.

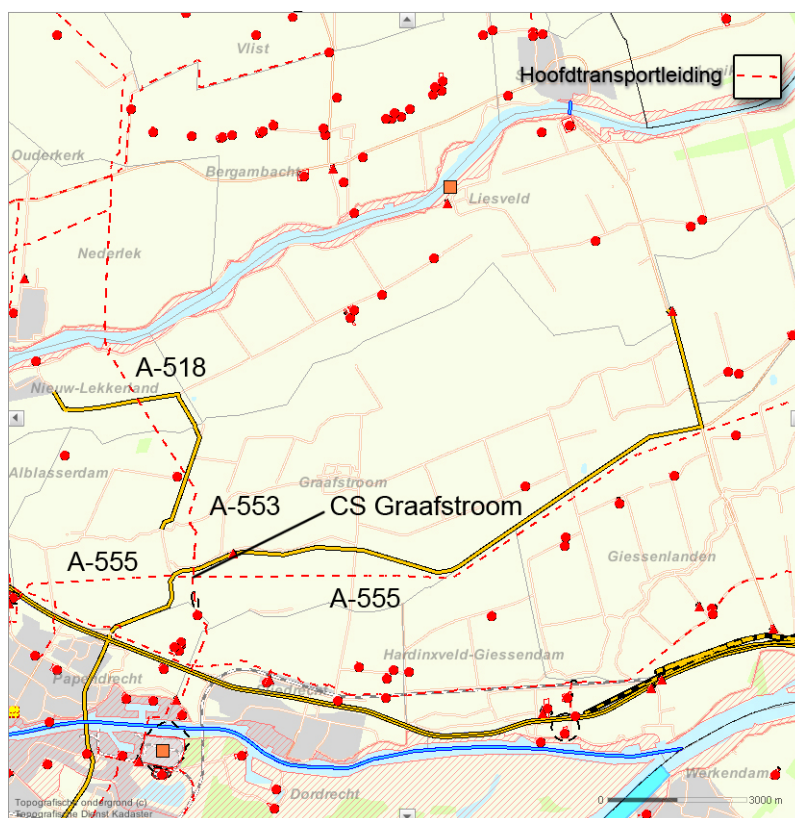
De overige bedrijven 3 t/m 9 hebben een bovengrondse propaantank, allen kleiner dan 10 m^3 . De grootste 10^{-6} pr contour bedraagt 25 meter van het vulpunt (RIVM Afstandentabel propaanreservoirs, briefnr. 263/06 CEV). Over het algemeen liggen deze contouren op eigen terrein in zijn geen belemmering voor de omgeving.

5.11.5 Aardgastransportleidingen

Van toepassing is op dit moment de zogenaamde Circulaire 1984 (Zonering langs hogedruk aardgastransportleidingen). Waarschijnlijk zal voor de vaststelling van dit bestemmingsplan de AMvB Buisleidingen worden vastgesteld. De AMvB zal in grote lijnen overeenkomen met het BEVI. Dit houdt in dat de 10^{-6} /jr plaatsgebonden risicocontour zal moeten worden berekend. Uit een inventariserend onderzoek en aan de hand van gemaakte afspraken van de Gasunie is gebleken dat over het algemeen de 10^{-6} /jr pr-contour tot 5 meter uit de as van de leiding ligt.

Door het plangebied lopen drie hogedruk aardgastransport-leidingen (zie afbeelding hogedruk aardgastransportleidingen) en twee regionale gastransportleidingen. De leidingen komen tezamen bij het in (plan) ontwikkeling zijnde Compressor Station Graafstroom.

¹⁰ De lpg-branche is bezig met het uitvoeren van de lpg-convenant. Dit houdt in dat alle lpg-tankwagens een betere hittewerende coating krijgen en de lpg-vulpunten betere afsluiters. Hierdoor zal de 10^{-6} pr contour per januari 2010 verkleinen naar 35 meter uit het vulpunt.

Afbeelding hogedruk aardgastransportleidingen

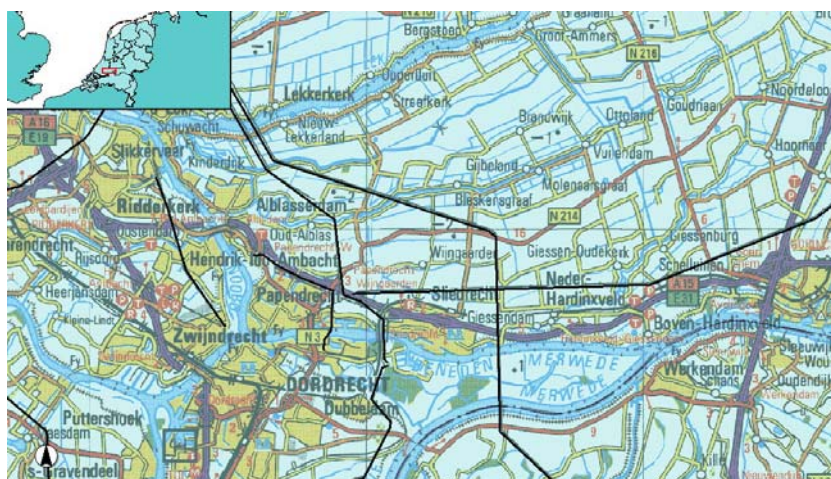
In onderstaand tabel staat de druk, diameter en inventarisatieafstand (vanuit de leidingas) weergegeven. De 10-6/jr plaatsgebonden risicocontour ligt tussen de 0 en de 5 meter uit as van de leiding.

Leidingaanduiding	Diameter	Druk	Inventarisatieafstand
A-555	42"	66 bar	490 meter
A-553	36"	66 bar	430 meter
A-518-06	30"	66 bar	380 meter
W-530-01	12"	40	140
W-530-05	6"	40	70

De ontwikkelingen binnen deze inventarisatieafstanden zijn dusdanig beperkt dat er vanuit gegaan kan worden dat er geen toename of hooguit een zeer beperkte toename van het groepsrisico zal plaats vinden.

5.11.6 Hoogspanningsleidingen

Door de gemeente lopen twee hoogspanningsleidingen, allen komend vanaf Krimpen aan den IJssel (zie afbeelding hoogspanningsleidingen).

Afbeelding hoogspanningsleidingen

De een gaat naar Geertruidenberg en de ander gaat naar Drayestein, beiden zijn 380 kV hoogspanningsleidingen. In verband met draadbreek, elektrische ontleding en ijzelafzetting zijn zoneringsafstanden voor hoogspanningsleidingen gehanteerd. In onderstaande tabel zijn deze zoneringsafstanden opgenomen.

Spanningsniveau	Afstand/zoneringsnorm
50 kV	2 x 10 m vanuit het hart van de leiding
150 kV	2 x 25 m vanuit het hart van de leiding
380 kV	2 x 36 m vanuit het hart van de leiding

Internationaal onderzoek wijst erop dat kinderen die in de buurt van bovengrondse hoogspanningslijnen wonen, meer kans hebben op leukemie. Het magnetische veld afkomstig van de hoogspanningslijnen zou voor het verhoogd risico verantwoordelijk kunnen zijn. De staatssecretaris heeft het beleid voor hoogspanningslijnen in oktober 2005 vastgelegd in een brief aan gemeenten, provincies en netbeheerders. Het beleidsadvies voor hoogspanningslijnen richt zich op nieuwe situaties. Beoordeling van het (ontwerp)bestemmingsplan vindt plaats op basis van de indicatieve zone. De indicatieve zone voor de leiding naar Geertruidenberg bedraagt 2 x 160 meter, voor de leiding naar Drayestein bedraagt de indicatieve zone 2 x 215 meter. Binnen de indicatieve zone worden geen nieuwe gevoelige functies (zoals woningen, scholen) ontwikkeld. Derhalve kan worden geconcludeerd dat de indicatieve zone voor de hoogspanningsleidingen geen beperkingen opleveren.

5.11.7 Vervoer gevaarlijke stoffen wegen

De veiligheidsnormen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen zijn vooralsnog niet wettelijk verankerd op dezelfde manier als de veiligheidsnormen die gelden voor inrichtingen in het Bevi. Voor het vervoer gelden op dit moment de normen uit de nota Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen en de circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen.

De Wet vervoer gevaarlijke stoffen bepaalt dat provincies en gemeenten routes kunnen aanwijzen voor het vervoer van routeplichtige stoffen. Gevaarlijke stoffen mogen dan alleen over de aangewezen wegen vervoerd worden. Vervoerders van routeplichtige stoffen kunnen in een gemeente met een routebesluit alleen na verkregen ontheffing afwijken van de vastgestelde route voor gevaarlijke stoffen.

De Nota Vervoer gevaarlijke stoffen bevat nieuw beleid dat erop is gericht de belangen van vervoer, ruimtelijke ontwikkeling en veiligheid meer met elkaar in evenwicht te brengen. Met dit doel is het Basisnet ontstaan: een project dat het ministerie van Verkeer en Waterstaat samen met onder andere het ministerie van VROM, gemeenten, provincies en bedrijfsleven uitvoert.

Binnen het bestemmingsplan Buitengebied zijn wegen en de Betuwespoorlijn aanwezig. De wegen hebben als hoogste status regionale ontsluitingen, hierdoor is het transport over de weg van gevaarlijke stoffen in dit plan beperkt (weinig risicobronnen in het plangebied en buiten het plangebied). Voor een eerste indicatie zijn de risicokaarten behorende bij het project Anker (onderzoek naar de toekomstige effecten van voor van gevaarlijke stoffen) bestudeerd. Hieruit bleek dat de wegen in het bestemmingsplan niet bestudeerd zijn, zodat geconstateerd kan worden dat de onderzoekers er niet van uit gaan dat de wegen in het plangebied tot knelpunten zullen leiden.

Het plangebied grenst aan de autosnelweg A15 (afrit Alblasterdam – Papendrecht) en het plangebied ligt binnen het invloedsgebied van deze weg. Derhalve is het Basisnet Weg bestudeerd.

Het Basisnet Weg moet de bereikbaarheid van de belangrijkste industriële locaties in Nederland en het aangrenzende buitenland garanderen voor wat betreft de gevaarlijke stoffen. Daarnaast moeten ruimtelijke ontwikkelingen langs het hoofdwegennet op verantwoorde wijze mogelijk blijven. Dit alles binnen de normen van externe veiligheid. Over de wegen in Nederland worden gevaarlijke stoffen vervoerd. Bij een verkeersongeluk kunnen die stoffen vrijkomen. Dat kan in de omgeving van die weg tot slachtoffers leiden. De kans dat dit gebeurt is klein vanwege de strenge regelgeving rond het vervoer van gevaarlijke stoffen. Maar er blijft altijd wel een risico bestaan. Dat risico moeten we aanvaardbaar klein houden. Een ongeremde groei van het vervoer van gevaarlijke stoffen en steeds dichtere bebouwing rond de wegen kunnen tot te grote risico's leiden.

Uit het voorstel Basisnet Weg Eindrapportage (d.d. 22 januari 2009) blijkt dat er voor het betreffende wegvak A15 (tussen afritten Alblasterdam – Papendrecht een veiligheidszone¹¹ wordt voorgesteld van 88 meter. Een deel van het plangebied ligt binnen deze veiligheidszone. Binnen dit gedeelte liggen geen kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten. Daarnaast is een 'groepsrisico' gebied van 200 meter uit de wegas aangegeven. Binnen dit gebied dient bij nieuwe ontwikkelingen het groepsrisico bepaald te worden. Ook binnen dit gedeelte liggen geen kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten.

¹¹ Een bepaald zone (gemeten uit de as van de weg) langs de weg waarbinnen geen nieuwe kwetsbare objecten zijn toegestaan. Nieuwe beperkt kwetsbare objecten zijn hier alleen in uitzonderingsgevallen toegestaan.

5.11.8 Overige leidingen

Watertransportleidingen en rioolwaterpersleidingen zijn binnen het plangebied gelegen. De watertransportleidingen hebben een doorsnede van 600 mm en 400 mm. De bij de afzonderlijke trajecten behorende beschermingszones zijn aangeduid op de verbeelding en hebben de volgende breedte:

Doorsnede leiding	Totale strookbreedte
600 mm Ø te Oud Alblas	6 m (3 meter aan weerszijden van de leiding)
400 mm Ø te Bleskensgraaf	5 m (2,5 meter aan weerszijden van de leiding)
400 mm Ø te Brandwijk	5 m (2,5 meter aan weerszijden van de leiding)
600 mm Ø te Goudriaan	6 m (3 meter aan weerszijden van de leiding)

De rioolwatertransportleidingen (afvalwaterpersleidingen) zijn eveneens aangeduid. Het betreft een aantal trajecten verspreid over de gemeente. Aan weerszijden van deze leidingen dient rekening te worden gehouden met een beschermingszone van minimaal 3 meter.

Een aanlegvergunning voor grondwerkzaamheden binnen deze beschermingszones voorkomt dat de leidingen kunnen worden aangetast. Er mag evenmin worden gebouwd.

5.11.9 Vervoer gevaarlijke stoffen Betuwespoorlijn

Het Basisnet Spoor moet de bereikbaarheid van de belangrijkste industriële locaties in Nederland en het aangrenzende buitenland garanderen, ook voor het transport van gevaarlijke stoffen. Daarnaast moet ook de ruimtelijke ontwikkeling rond het spoor op verantwoorde wijze mogelijk blijven. Dit alles binnen de normen van externe veiligheid. Over het spoor in Nederland worden gevaarlijke stoffen vervoerd. Bij een ongeluk zouden die stoffen vrij kunnen komen. Dat zou in de omgeving van het spoor tot slachtoffers kunnen leiden. De kans dat een dergelijk incident plaatsvindt is klein vanwege de strenge regelgeving rond het vervoer van gevaarlijke stoffen. Maar er blijft altijd een risico bestaan. Dat risico moet aanvaardbaar klein blijven. De groei van het vervoer van gevaarlijke stoffen en steeds dichtere bebouwing rond het spoor kunnen tot te grote risico's leiden.

De 10^{-6} /jr pr-contour van de Betuwespoorlijn bedraagt circa 30 meter. Binnen dat gebied bevinden zich geen kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten. Het invloedsgebied bedraagt minder dan 1000 meter. Binnen dit gebied vinden geen nieuwe of slechts beperkte ontwikkelingen plaats (geen toevoeging kwetsbare objecten).

5.11.10 Wet geurhinder en veehouderij

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt vanaf 1 januari 2007 het toetsingskader voor de milieuvergunning, als het gaat om geurhinder vanwege dierenverblijven van veehouderijen. De Wgv vervangt de Wet stankemissie veehouderijen die van toepassing is in reconstructiegebieden en de drie 'stankrichtlijnen' die van toepassing zijn in de rest van Nederland: de Richtlijn Veehouderij en Stankhinder 1996, de Brochure Veehouderij en Hinderwet 1985 en het Cumulatierapport.

De Wgv schrijft voor op welke wijze een bevoegd gezag de geurhinder vanwege dierenverblijven moet beoordelen indien een veehouderij een milieuvergunning aanvraagt. Indirect heeft de Wgv ook consequenties voor de totstandkoming van geurgevoelige objecten en dus voor de ruimtelijke ordening, dit wordt wel de 'omgekeerde werking' genoemd. De reden hiervoor is duidelijk: een geurnorm is bedoeld om mensen te beschermen tegen overmatige geurhinder, omgekeerd moet een bevoegd gezag dan ook niet toestaan dat mensen zichzelf blootstellen aan die overmatige hinder. De ruimtelijke plannen waarvoor de omgekeerde werking moet worden beoordeeld, zijn met name bestemmingsplannen waarin locaties voor woningbouw, zoals een woonwijk of een ruimte-voor-ruimte- woning, of recreatie en toerisme worden vastgelegd.

Bij besluitvorming omtrent (wijziging van) een bestemmingsplan moet worden bepaald of sprake is van een goede ruimtelijke ordening en of het plan niet in strijd is met het recht. Ten behoeve van een zorgvuldige besluitvorming moet worden nagegaan of een partij onevenredig in haar belangen wordt geschaad; de rechtspositie van de betrokkenen moet worden gehandhaafd. Dat is tevens van belang voor eventuele planschade op basis van de Wro. Er zijn in ieder geval twee relevante partijen: de veehouderij en de toekomstige bewoner of andere ondernemer (bijvoorbeeld recreatie en toerisme). De veehouderij heeft twee belangen: voortzetting van de bestaande bedrijfsactiviteiten en indien hij concrete uitbreidingsplannen heeft (bijvoorbeeld een reeds vergunde uitbreiding), deze ook te realiseren. De toekomstige bewoner heeft belang bij een goed woon- en verblijfklimaat. Voor wat betreft geurhinder van veehouderijen betekent dit dat de volgende aspecten in ogenschouw moeten worden genomen:

- a) Is ter plaatse een goed woon- en verblijfklimaat gegarandeerd? (belang geurgevoelig object)
- b) Wordt overigens niet iemand onevenredig in zijn belangen geschaad? (belangen veehouderij en derden)

Volgens bestaande jurisprudentie geldt dat bouwen binnen stankcirkels niet toelaatbaar is.

Als binnen de contour van de norm al geurgevoelige objecten liggen, wordt de veehouderij niet in alle gevallen in zijn belangen geschaad door nieuwbouw binnen de contour. Als de veehouderij niet in zijn belangen wordt geschaad en tevens een goed woon- en verblijfklimaat kan worden gegarandeerd, is het toelaatbaar om binnen de contour van de geldende norm geurgevoelige objecten.

De Wgv geeft gemeenten de beleidsvrijheid om maatwerk te leveren dat is afgestemd op de ruimtelijke en milieuhygiënische feiten en omstandigheden in een concreet gebied en de gewenste (toekomstige) ruimtelijke inrichting. De Wgv verplicht niet meer tot een aparte cumulatieve beoordeling zoals dat onder de eerdere geurwetgeving wel verplicht was. Toetsing aan de toegestane geurbelasting en de minimumafstanden is voor de individuele vergunningverlening voldoende. Ten behoeve van de beoordeling of er sprake is van een goede ruimtelijke ordening, dient de cumulatieve stankbelasting echter wel beschouwd te worden.

De veehouderijen moeten voldoen aan individuele wettelijke normen voor de geurbelasting op een geurgevoelig object. De wet biedt de gemeente

mogelijkheid op basis van een eigen geurbeleid af te wijken van de wettelijke normen binnen een in de wet vastgelegde bandbreedte. Daarvoor dient op gebiedsniveau worden gezocht naar normen die aansluiten bij de gewenste ruimtelijke ontwikkeling en het gewenste woon- en leefklimaat. De gewenste normen dienen in een gemeentelijke verordening worden vastgelegd. De verordening wordt onderbouwd met een gebiedsvisie. In de gebiedsvisie wordt de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van het gebied weergegeven en gekoppeld aan een beoordeling van de geurbelasting van het gebied.

Op basis van de gebiedsvisie voor de gemeente Graafstroom (*Geur gebiedsvisie geur extensieve veehouderijen*, RBOI, 5 maart 2009) zijn verschillende knelpunten geconstateerd tussen gewenste ruimtelijke ontwikkelingen (m.n. in de (cultuurhistorische) lintbebouwing) en de geurafstanden zoals deze zijn opgenomen in de Wgv. Dit is aanleiding geweest voor de gemeente Graafstroom om op 20 april 2009 een geurverordening vast te stellen, waarin de minimale afstand van een veehouderij tot een geurgevoelig object binnen de bebouwde kom wordt verkleind tot 50 meter en buiten de bebouwde kom tot 25 meter in de daarvoor aangewezen gebieden (zie onderstaande figuur). Tevens is de vereiste afstand van een veehouderij ten opzichte van de voormalige eigen inrichting teruggebracht tot 0 meter.

Kaart behorend bij de geurverordening. Groene gebied is het gebied waarbinnen de vereiste minimale afstanden van een veehouderij tot een geurgevoelig object binnen de bebouwde kom is verkleind tot 50 meter en buiten de bebouwde kom tot 25 meter.

Het bestemmingsplan Buitengebied geeft de mogelijkheid (onder voorwaarden) van uitbreiding van het bouwblok van agrarische bedrijven naar een maximum van 1 hectare.

Uitbreidingen van agrarische bedrijven kunnen leiden tot een mogelijke verslechtering van de geur. De ontwikkelingsmogelijkheden die in dit ruimtelijk plan zitten zullen aanvullend onderzocht moeten worden ten tijde van het wijzigingsplan.

Voor het toestaan van geurgevoelige objecten en terreinen vindt tevens een toetsing plaats of wordt voldaan aan de geldende geurnormen of afstanden.

5.11.11 Duurzame energie

Co-vergisting van mest wordt steeds meer gezien als één van de meest kansrijke opties om enerzijds duurzame energie uit biomassa te produceren en anderzijds mest te verwerken tot een stabiel eindproduct om daarmee de afzet van mest te verbeteren.

De 'Handreiking (co)-vergisting van mest' biedt de basis voor de regeling in voorliggend bestemmingsplan, dat de realisatie van voorzieningen mogelijk maakt via ontheffing.

5.12 (Mantel)zorgvoorzieningen

Als gevolg van het sterk toenemende aantal ouderen neemt de vraag naar zorg toe terwijl de mantelzorg onder invloed van individualisering en ontgroening van de bevolking rap afbrokkelt.

Tegelijkertijd schiet de zorgsector door personeelstekorten en bezuinigingen tekort. Mede als gevolg van deze ontwikkelingen is de professionele particuliere zorg in opkomst.

Zorgconcepten

Het buitengebied van de gemeente Graafstroom biedt goede mogelijkheden voor de ontwikkeling van nieuwe zorgconcepten zoals een zorgboerderij (initiatieven op het gebied van verpleging, en reïntegratie waarbij op therapeutische basis op de boerderij wordt gewerkt) (zie 5.4.1 Nevenactiviteiten);

De meerwaarde van dergelijke initiatieven in het buitengebied ligt voor de gebruiker besloten in de rust en ruimte van het platteland.

De gemeente ondersteunt dergelijke initiatieven waar mogelijk omdat ze bijdragen aan meervoudige doelstellingen. Hiervoor gelden onder meer de volgende argumenten:

- de initiatieven leveren een impuls aan de economische draagkracht van het buitengebied;
- het hergebruik kan bijdragen aan de instandhouding van waardevolle gebouwen in het buitengebied;
- er wordt bovendien in een belangrijke sociale functie voorzien.
- vanuit het bestemmingsplan krijgen voorzieningen gericht op dagverblijf voorrang op voorzieningen gericht op langdurig verblijf.

Mantelzorg

Onder mantelzorg wordt in zijn algemeenheid verstaan het bieden van zorg aan eenieder die hulpbehoevend is op het fysieke, psychische en/of sociale vlak, op vrijwillige basis en buiten organisatorisch verband. Deze zorg leidt tot een behoefte voor huisvesting van ouders bij hun kinderen. De voorzieningen voor mantelzorg gelden in principe voor zowel de agrarische bedrijven, als voor de burgerwoningen in het gehele buitengebied. In het buitengebied valt het begrip "rustende boer" mede onder de mantelzorg.

Binnen het bestaande beleid en regelgeving bieden de volgende twee vormen op korte termijn een oplossing, te weten:

Inwoning

De voorkeur gaat uit naar vormen van huisvesting in de woning zelf (inwoning). Inwoning wordt in de bestemmingsplannen rechtstreeks toegestaan. Bij inwoning is en blijft er sprake van de huisvesting van één huishouden in (een complex van) gebouwen die op grond van het bestemmingsplan bestemd zijn voor wonen. Om van inwoning te kunnen spreken dient op zijn minst sprake te zijn van gemeenschappelijke voorzieningen en een gezamenlijke toegang. Door de mogelijkheden voor aan- en uitbouw optimaal te benutten, kan de vorm van inwonen in veel gevallen een oplossing bieden aan de behoefte van tijdelijke huisvesting ten behoeve van mantelzorg.

Afhankelijke woonruimte

In de praktijk blijkt ook behoefte te bestaan aan een meer zelfstandige (in de vorm van een eigen toegang en eigen voorzieningen) woonvorm in een (vrijstaand of aangebouwd) bijgebouw. Onder strikte condities kan aan een tijdelijke bewoning van het bijgebouw medewerking worden verleend. De uitdrukkelijke voorwaarde hierbij is dat er aantoonbaar sprake moet zijn van een zorgbehoefte, welke naar zijn aard tijdelijk van aard is. Het uitgangspunt is dat er sprake is en blijft van één huishouden op het perceel, waarbij een gedeelte van het huishouden in een bijgebouw is gehuisvest. Er kan dus nooit en te nimmer sprake zijn van een zelfstandige woning.

Het leveren van mantelzorg van kinderen aan de ouders impliceert, dat bij toepassing van deze regeling in principe uit wordt gegaan van de toevoeging van één wooneenheid per woning, terwijl het ruimtelijk één object blijft.

Om per situatie een goede afweging te maken, is een ontheffingsmogelijkheid in het bestemmingsplan opgenomen. Dit

waarborgt een zorgvuldige afweging van belangen. Deze wordt gekoppeld aan onder meer de volgende voorwaarden:

- afweging ten opzichte van het karakter van een bepaald gebied;
- er moet sprake zijn van noodzaak vanuit het oogpunt van mantelzorg;
- de gemeente moet de eventuele doelgroep naar eigen inzicht beperken;
- het gebruik van het bijgebouw als afhankelijke woonruimte mag niet leiden tot een onevenredige aantasting van de omgeving;
- rekening moet worden gehouden met aspecten zoals veiligheid en milieu (geluid, geur).

Dit zijn de minimale voorwaarden waaraan in ieder geval dient te worden voldaan. Er kunnen aanvullende voorwaarden worden gesteld ten aanzien van de wijze van ontsluiting of parkeren of de ligging van het bijgebouw ten opzichte van buurpercelen. Omdat de eventuele regeling zich uitsluitend beperkt tot de bijgebouwen bij de (bedrijfs)woning, is voldoende verzekerd dat de regeling zich niet kan uitstrekken tot bijgebouwen buiten de betreffende bestemming (de woonbestemming, het agrarisch bouwblok of de bedrijfsbestemming) of tot bedrijfsgebouwen.

Het betreft een tijdelijke situatie. Dit dient voor alle betrokken partijen kenbaar en voldoende verzekerd te zijn. Deze tijdelijkheid is niet vooraf in tijd te bepalen. Zodra de noodzaak van mantelzorg is komen te vervallen (als gevolg van verhuizing of overlijden) moet het gebruik van het bijgebouw als afhankelijke woonruimte worden beëindigd. Dit betekent, dat de specifieke voorzieningen moeten worden verwijderd of afgebroken. Uit dit oogpunt heeft overigens de situering van de voorziening in het hoofdgebouw of aangebouwd bijgebouw de voorkeur. Dit betekent, dat in dat geval deze vertrekken bij de woning kunnen worden gevoegd.

De gemeente heeft in deze een actieve opstelling, in die zin dat op het moment van beëindiging van bewoning de ontheffing zonder nadere afweging wordt ingetrokken en vervolgens op de handhaving wordt toegezien. Bovendien verdient het aanbeveling dat in aanvulling op de ontheffing door middel van een overeenkomst tussen gemeente en belanghebbenden of door middel van een garantieverklaring de tijdelijkheid wordt gegarandeerd.

Nieuwbouw van een vrijstaand gebouw ten behoeve van de mantelzorg is niet toegestaan.

Een nieuwe aanbouw bij het hoofdgebouw voor de mantelzorg realiseren is mogelijk indien wordt voldaan aan navolgende voorwaarden:

- Inwoning (binnen het hoofdgebouw) is niet mogelijk;
- Het creëren van een zelfstandige woonruimte in een bestaande aanbouw bij het hoofdgebouw is niet mogelijk;
- Een bestaand bijgebouw dat eveneens ongeschikt is voor de mantelzorg wordt gesloopt;
- Er vindt per saldo geen toename van bebouwing plaats.

6. HET BESTEMMINGSPLAN EN WATERBEHEER

Een waterparagraaf is verplicht in een bestemmingsplan. In deze waterparagraaf moet de watertoets tot uiting komen. Met de watertoets wordt beoogd uiteenlopende wateraspecten vroegtijdig en op een goede manier in te brengen in ruimtelijke plannen. Aspecten waar het hier om gaat zijn onder andere wateroverlast, watertekort, waterkwaliteit en veiligheid.

Water vormt een belangrijke voorwaarde voor talloze processen in (en buiten) het landelijk gebied, waarvan landbouw en natuur twee belangrijke voorbeelden zijn. Ook is water van grote invloed op de belevingswaarde van de omgeving.

De betrokken instanties

In het buitengebied zijn drie instanties werkzaam die zaken regelen die voor de gebruiker van belang zijn; de gemeente, het waterschap Rivierenland en de Waterleiding maatschappij.

Voor het bestemmingsplan is de verhouding tot het beleid en de regelgeving van de waterschappen van belang. Het is immers noodzakelijk dat het gemeentelijke beleid en dat van waterschappen elkaar ondersteunen. Daarnaast moet voorkomen worden dat het bestemmingsplan zaken juridisch regelt die al in de Keur zijn geregeld. Afstemming met de Milieuverordening is noodzakelijk met betrekking tot grondwaterbeschermingsgebieden.

Sinds de fusie van het Hoogheemraadschap van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden en (een gedeelte van) Zuiveringsschap Hollandse Eilanden en Waarden per 1 januari 2005 houdt het Waterschap Rivierenland zich ook bezig met de waterkwaliteit. Het waterschap zorgt binnen de gemeente Graafstroom verder voor:

- de waterkwantiteit (een juist waterpeil en alles wat daarbij komt kijken);
- de wegen (beheer en onderhoud van wegen buiten de bebouwde kom in de Alblasserwaard);
- het beheer van de vaarwegen;
- beheer en onderhoud van de waterkeringen (boezemkades).

6.1 Huidige situatie

In de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden zijn waterhuishoudkundig gezien drie regio's te onderscheiden. Elke regio heeft een eigen boezemstelsel en gemaal. De gemeente Graafstroom ligt in twee regio's, te weten de Nederwaard en Overwaard. In een regio zijn meerdere bemalingsgebieden aanwezig. Per bemalingsgebied is een gemaal aanwezig dat het water uitslaat op de boezem. Een bemalingsgebied bestaat meestal uit meerdere peilgebieden. Een peilgebied is een waterstaatkundige eenheid waarin één oppervlaktewaterpeil wordt gehandhaafd.

Vanaf de boezem van de Nederwaard en de Overwaard wordt het water via twee boezemgemalen in Kinderdijk op de Lek uitgeslagen. Langs de boezems liggen de boezemkaden (figuur 21).

Ook de inlaat vindt voornamelijk plaats via de Elshoutsluizen te Kinderdijk. Het ingelaten rivierwater gaat via de hoge boezem en inlaatwerken naar de lage boezem. Alleen in juli en augustus wordt water ingelaten.

In een aantal peilgebieden in de gemeente Graafstroom is een waterbergingsstekort aanwezig. Bij hevige neerslag is daardoor de kans aanwezig dat er wateroverlast in de stedelijke gebieden en/of het omringende landelijk gebied optreedt.

Waterkeringen

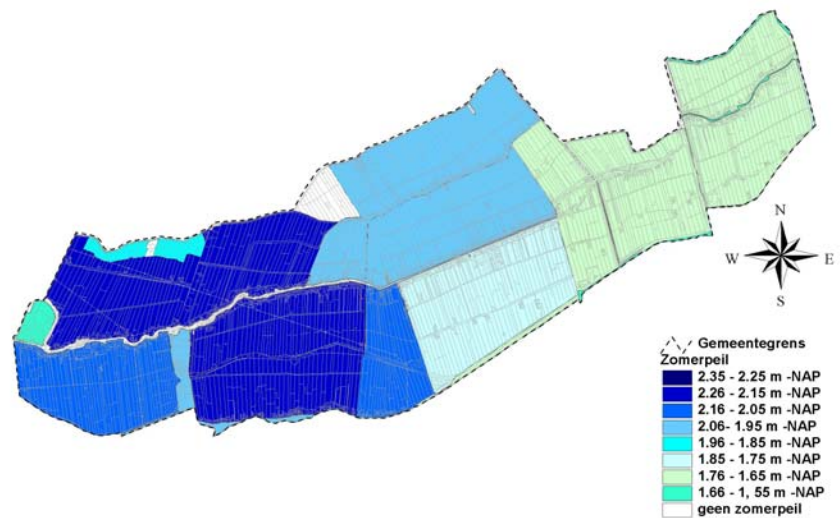
Figuur 21 Waterkeringen. Bron: Waterschap Rivierenland

Grondwater

De regio staat onder invloed van kwel. In het centrale deel van de Alblasserwaard is de kwel plaatselijk brak tot zout, afkomstig van het diepe grondwater. Voor het grootste gedeelte is de kwel zoet en afkomstig van het plaatselijk zeer diepe regionale Waalsysteem. De veengronden zijn door het optreden van kwel en hun relatief lage ligging van nature nat. Over het algemeen kan gezegd worden dat daar waar het kleidek dun is en het veenpakket daaronder dik, de waterstand hoog is.

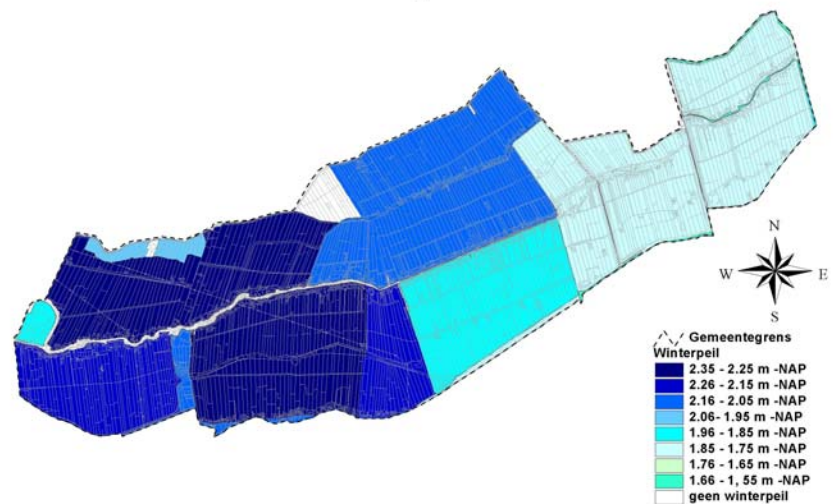
In figuur 22 en 23 zijn zomer- en winterpeil weergegeven.

Zomerpeil

Figuur 22 Zomerpeil. Bron: Waterschap Rivierenland

Winterpeil

Figuur 23 Winterpeil. Bron: Waterschap Rivierenland

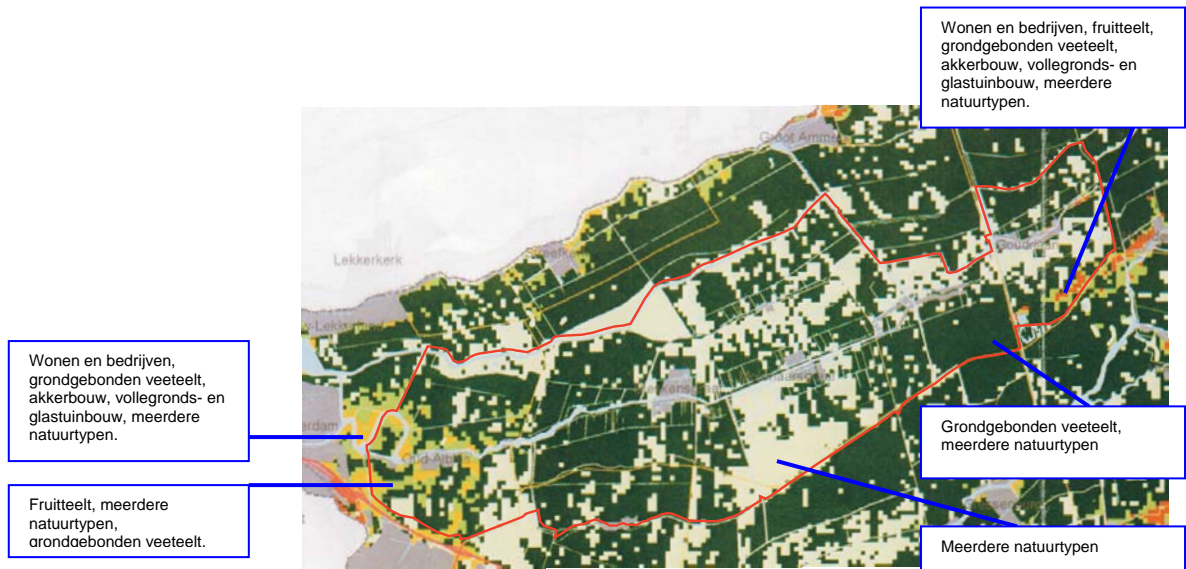
Het waterschap heeft een nieuw peilbesluit vastgesteld voor het peilgebied Molenaarsgraaf en Giessen Oudebenedenkerk (figuur 24). In het nieuwe peilbesluit wordt de kern Molenaarsgraaf als peilgebied geïsoleerd en krijgt een zomerpeil van -1,85 m NAP en een winterpeil van -1,95 m NAP. Deze peilen en peilgebiedsgrenzen zijn onder voorbehoud van de definitieve vaststelling van het peilbesluit. Inmiddels is voor de gehele Alblasserwaard een nieuw peilbesluit voorbereid dat naar verwachting in het najaar van 2009 wordt vastgesteld.

Figuur 24: peilgebied Molenaarsgraaf en Giessen Oudebenedenkerk

Functiegeschiktheid

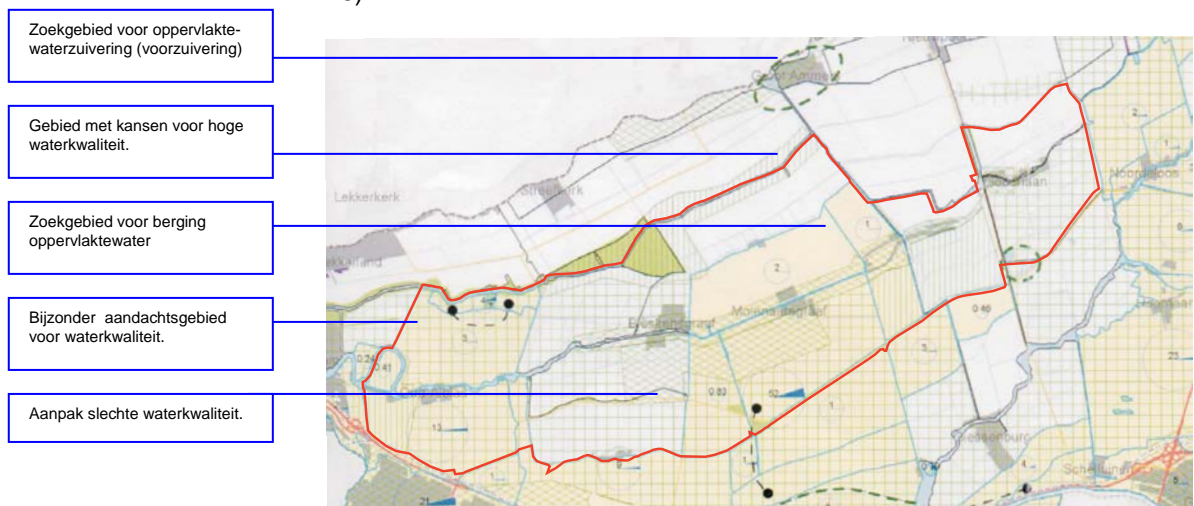
Met betrekking tot water is de gemeente niet geschikt voor woningbouw en bedrijventerreinen. Met name rondom Oud-Alblas is fruitteelt mogelijk, verder in het gebied niet. Vollegrondstuinbouw, glastuinbouw en akkerbouw is slechts op een beperkt aantal plaatsen (rondom Oud-Alblas) mogelijk. Vrijwel de gehele gemeente is geschikt voor grondgebonden veeteelt, met uitzondering van de Donkse Laagten en een gebied ten zuiden van Molenaarsgraaf (figuur 25). Vanwege de aanwezigheid van veengronden en/of hoge natuurwaarden is de drooglegging gering. In vrijwel de gehele gemeente is de bodem geschikt voor natte, voedselarme of (matig) voedselrijke natuur in water en op het land. Droge natuur is mogelijk op de lichtere minerale gronden ten westen van Oud-Alblas en ten zuiden van Goudriaan.

Figuur 25 Geschiktheden. Bron: Waterstructuurplan Alblasserwaard/ Vijfheerenlanden

Waterkwaliteit

De kwaliteit van het oppervlaktewater in de regio wordt mede bepaald door de kwaliteit van het ingelaten rivierwater, de kwel en de belasting in het plangebied zelf (veenoxidatie, verontreiniging vanuit de landbouw, het stedelijk gebied en de riolering/ zuivering). Hoewel de waterkwaliteit de laatste jaren is verbeterd, voldoet de regio nog niet overal aan de norm voor biologisch gezond water. De waterkwaliteit in de Donkse Laagten is goed. In de kernen langs de Graafstroom is de kwaliteit slecht door de beperkte doorstromingsmogelijkheden en ongerioleerde lozingen. Ten zuiden van Bleskensgraaf is de kwaliteit slecht door verzilting (figuur 26).

Figuur 26 Waterstreefbeelden. Bron: Waterstructuurplan Alblasserwaard/ Vijfheerenlanden

6.2 Waterrelevant beleid

Om de speelruimte en de (mogelijke) ontwikkelingsrichtingen op het gebied van ruimtelijke ordening in relatie tot water helder te krijgen, wordt in deze paragraaf inzicht gegeven in het relevante overheidsbeleid.

Nationaal bestuursakkoord Water

In het kader van het Nationaal bestuursakkoord Water (NBW) heeft het Waterschap Rivierenland de taak gekregen om voor haar gehele beheersgebied het regionale watersysteem te toetsen aan de normen voor wateroverlast uit het NBW. Het waterschap heeft in de normenstudie de exacte wateropgave (m³) geformuleerd en vertaalt deze naar maatregelen (in ha).

De normenstudies geven een goed beeld van de wateroverlast in het landelijk gebied. Voor het deelgebied Alblasserwaard en Vijfheerenlanden is eveneens een normenstudie uitgevoerd (figuur 6) en vastgesteld.

Zie ook paragraaf 3.3

Kaderrichtlijn Water

De Kaderrichtlijn water (KRW) is een Europese richtlijn die gericht is op de verbetering van de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater. De KRW is sinds december 2000 van kracht en maakt het mogelijk om waterverontreiniging van oppervlaktewater en grondwater internationaal aan te pakken. De kaderrichtlijn is geen vrijblijvende richtlijn, maar vormt een Europese verplichting. Hier kan de waterbeheerder (Rijk, waterschappen, provincies en gemeenten) niet omheen.

De KRW verplicht tot een pakket maatregelen in het deelstroomgebied Alblasserwaard. Vanaf 2007 geeft het waterschap in overleg met de gemeenten en overige organisaties invulling aan deze verplichting. Een belangrijk onderdeel vormen de maatregelen in het watersysteem zelf. Deze kunnen bij een integrale aanpak ook bijdragen aan de ecologische en landschappelijke kwaliteit van het gebied. Daarnaast vormen peilbesluiten van het waterschap een belangrijke basis voor de gebruiksmogelijkheden van het gebied.

Waterbeleid voor de 21e eeuw

Het rijk en de provincie hebben zich uitgesproken voor duurzaam waterbeheer. De consequentie hiervan is dat water mede sturend moet worden voor het ruimtelijke beleid. Water staat daarom hoog op de politieke agenda. Om voldoende aandacht voor de waterkwantiteit, maar ook de waterkwaliteit in ruimtelijke plannen te garanderen is de watertoets in het leven geroepen. Doel van de watertoets is het eerder en explicieter in het planproces betrekken van water. Hiertoe hebben Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen een 'Bestuurlijke notitie Waterbeleid in de 21e eeuw' en een 'Handreiking watertoets' ondertekend. In het kort betekent dit dat ten behoeve van de waterkwantiteit het principe: 'vasthouden, bergen en afvoeren' dient te worden gehanteerd, en voor de waterkwaliteit: schoonhouden, scheiden, schoonmaken.

Nationaal Bestuursakkoord Water

In 2003 is het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) opgesteld. Het doel van het akkoord is om in de periode tot 2015 het watersysteem in Nederland op orde te krijgen en daarna op orde te houden. Hierbij worden de gevolgen van de zeespiegelstijging, bodemdaling en een veranderend klimaat aangepakt. Nederland krijgt hierdoor steeds meer te maken met extreem natte en extreem droge periodes.

Dit landelijke akkoord is ondertekend door alle overheden en bevat afspraken over de taken van Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen. Zo moeten de waterschappen zorgen dat alle problemen

vanuit het oppervlaktewatersysteem voor 2006 in kaart gebracht zijn. Hiervoor zijn de volgende werknormen vastgesteld:

Grasland: 1/10 (eens per 10 jaar inundatie);
Akkerbouw: 1/25 (eens per 25 jaar inundatie);
Hoogwaardige land- en tuinbouw: 1/50 (eens per 50 jaar inundatie);
Glastuinbouw: 1/50 (eens per 50 jaar inundatie);
Bebouwd gebied: 1/100 (eens per 100 jaar inundatie);

Vierde Nota waterhuishouding

De vierde Nota waterhuishouding bouwt voort op de derde Nota waterhuishouding. De hoofddoelstelling luidt als volgt: "het hebben en houden van een veilig en bewoonbaar land en het instandhouden en versterken van gezonde en veerkrachtige watersystemen, waarmee een duurzaam gebruik blijft gegarandeerd".

De vierde nota pleit voor meer samenhang tussen het beleid voor water, ruimtelijke ordening en milieu, gericht op verschillende belangen zoals veiligheid, landbouw, natuur, drinkwatervoorziening, transport en visserij. De functietoekenning van het waterhuishoudkundig systeem, zoals opgenomen in de derde nota blijft gehandhaafd. Dit wordt voor ieder type waterhuishoudkundig systeem geconcretiseerd in de vorm van streefbeelden.

Beleidsnota Water (2005)

In de Beleidsnota Water formuleert de provincie tien agendapunten voor water. De agendapunten hebben als doel de sturingsfilosofie concreet te maken.

1. Afspraken maken over kaderstelling;
2. Uitwerken Kaderrichtlijn Water (KRW) als maatschappelijke opgave;
3. Verder in praktijk brengen van afspraken Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW);
4. Waarborgen van de Waterveiligheid;
5. Stimuleren van integraal stedelijk waterbeheer;
6. Inzetten op waterneutraal bouwen in 'diepe polders';
7. Bewust omgaan met water en bodem in veenweidegebieden;
8. Water door laten klinken in de Zuidplaspolder;
9. Water op de kaart zetten in de Oude Rijnzone en de As Leiden-Katwijk;
10. Een blauwe ontwikkeling in Westland/Midden Delfland.

In de beleidsnota zijn deze agendapunten geformuleerd voor de periode 2005-2006. De planperiode van het beleidsplan loopt tot en met 2009. De *Beleidsnota Water* vormt het vertrekpunt voor het Waterdeel uit het *Beleidsplan Groen, Water en Milieu*.

Beleidsplan Groen, Water en Milieu (2006)

Het *Beleidsplan Groen, Water en Milieu* vervangt het *Beleidsplan Milieu en Water 2000-2006*.

In het waterdeel van het *Beleidsplan Groen, Water en Milieu* (BGHM) staat weergegeven dat de wateropgave in de Alblasserwaard tussen de 0 en 10 m³ per hectare is. De wateropgave in deze regio is, vergeleken met andere delen van Zuid-Holland, klein. De cijfers geven een indruk van de omvang van het probleem. De doelstelling is om in 2015 het regionale watersysteem op orde te hebben. Het watersysteem voldoet aan de normen om extreme neerslag op te vangen en wateroverlast te voorkomen.

Het peilbeheer en het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR) zijn eveneens relevant voor Graafstroom. Goed peilbeheer moet enerzijds het grondgebruik zo goed mogelijk faciliteren en daarbij rekening houden met de soms tegenstrijdige eisen van het waterbeheer. Anderzijds moet door goed peilbeheer ook de bodemdaling, verzilting, versnippering van peilgebieden worden beperkt. Hierbij moeten belangen worden afgewogen. Het resultaat van die afweging is een gewenst grond- en oppervlaktewaterregime. Prioriteit bij het opstellen van een GGOR wordt gegeven aan Natura 2000 gebieden (Donkse Laagten).

'Functie volgt peil' is een belangrijk principe voor het westelijk veenweidegebied. Dit principe is opgenomen in het Ontwikkelingsprogramma voor het Groene Hart. De kern is: de drooglegging bepaalt het ruimtegebruik. Op basis van de ondergrond, maaiveldhoogte en waterbeheer wordt een functie toegekend aan het peil. Dit principe betekent een wijziging in de onderlinge verhouding tussen water(peil)beheer en ruimtegebruik, omdat tot op heden de drooglegging wordt afgestemd op het ruimtegebruik. Toepassing van dit principe kan leiden tot een ingrijpende herinrichting van het veenweidegebied en grotere peilgebieden, waarin de ligging van de functies gekoppeld is aan het bestaande hoogteverschil. De hoogteverschillen hangen samen met de bodemeigenschappen

In het kwetsbare veengebied zijn de volgende uitgangspunten belangrijk voor het peilenbeleid: de bodemdaling vertragen, de waterkwaliteit verbeteren, natuur- en landschapswaarden behouden en voorkomen dat gebouwen en infrastructuur schade lijden als gevolg van een peilverlaging.

Een aanvaardbaar evenwicht tussen functie-eisen en belangen is hierbij vereist. Om dit evenwicht te vinden heeft de provincie er daarom voor gekozen het peilenbeleid in veengebieden te flexibiliseren.

Aan de flexibilisering van de peilen zijn voorwaarden verbonden. Voor veengebieden met een agrarische functie wordt een richtwaarde van 60 cm drooglegging (ten opzichte van de gemiddelde maaiveldhoogte) aangehouden. Dit betekent dat het mogelijk is om binnen marges, die bepaald worden door de gebiedsdoelen, af te wijken van de 60 cm. Er ontstaat onderhandelingsruimte om het peil te kiezen. Als een grote drooglegging niet nodig is voor de functies en de gebiedsdoelen, dan dient droogleggingreductie te worden onderzocht (als de drooglegging groter is dan 60 cm).

Voor ANL-gebieden/veen+ gebieden (veen+gebieden zijn de oude ANL gebieden die in het veengebied liggen) is een stringenter beleid van toepassing. In de gebieden is deze onderhandelingsruimte beperkter dan in het agrarisch gebied en hangt vooral van af of de aangetaste natuur – en landschapswaarden kunnen worden gecompenseerd. In veen+ gebieden is 60 cm drooglegging het maximum en mag peil alleen worden aangepast aan de maaiveldaling.

De provincie heeft de intentie om wateren die vanuit aquatisch ecologisch oogpunt (in potentie) waardevol zijn (waterparels) tegen achteruitgang te beschermen en waar mogelijk te verbeteren. Dit gebeurt door deze, als dit maatschappelijk haalbaar is, de functie 'waternatuur' en eventueel de status KRW-water toe te kennen.

Wateren die belangrijk zijn voor de natte landnatuur (natte natuurparels) wil de provincie beschermen door deze de functie 'beschermingszone natte landnatuur' te geven, als dit maatschappelijk haalbaar is. Omdat

waternatuur doorgaans goed verenigbaar is met natte landnatuur zijn ook deze wateren in beeld als potentiële waterparel.

De Donk, Polder Grote Nes en Polder Ottoland zijn aangewezen als potentiële natte natuurparel / potentiële waterparel. Van deze paretls onderzoekt de provincie samen met de waterschappen en de terreinbeheerders of de functie 'waternatuur' en of de functie 'beschermingszone natte landnatuur' en eventueel de status van KRW-waterlichaam in 2009 kan worden toegekend¹².

Integraal Waterbeheersplan 2 Zuid-Holland Zuid

In het provinciaal Waterhuishoudingsplan 1990-1995 zijn aan bodem en water functies toegekend. Deze functietoekenning is gekoppeld aan de legenda-eenheden in het (voormalige) streekplan en is in het Integraal Waterbeheersplan 2 (IWB2) onveranderd overgenomen.

Dit plan beschrijft het gemeenschappelijk waterbeleid en beheer van de hoogheemraadschappen van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden (NB Vanaf 1 januari 2005 Waterschap Rivierenland) en van de Krimpenerwaard, de waterschappen De Brielse Dijkkring, Goeree-Overflakkee, De Groote Waard en IJsselmonde en het zuiveringsschap Hollandse Eilanden en Waarden, voor de periode 1999 - 2003. (Grote) delen van de gebieden aangewezen als EHS hebben gebiedsfunctie natuur met aquatische waarde (kwaliteitsdoelstelling klasse IIIB/ IIIA). De waterkwantiteitsdoelstelling is handhaving van het natuurlijk peilverloop of een peilverloop dat is afgestemd op de aanwezige natuurwaarden.

De ANL-gebieden uit het oude streekplan (komen overeen met de Veen+ gebieden uit het nieuwe streekplan) hebben eveneens aquatische waarde klasse IIIB of IIIA. In beginsel kan hier geen peilverlaging plaatsvinden, anders moet dit worden gecompenseerd.

Voor bovenstaande typen gebieden wordt verder natuurlijke ontwikkeling van oevers nagestreefd, worden verbindingzones gehandhaafd of gestimuleerd, wordt versnippering tegengegaan en worden ecologische oeververbindingen landschappelijk ingepast.

Tot slot hebben grote delen van het agrarisch gebied de functie ecologisch aandachtsgebied met aquatische waarde, eveneens kwaliteitsdoelstelling IIIA of IIIB.

De bestaande waterhuishoudkundige situatie moet hier worden gehandhaafd.

Voorts worden in meerjarenprogramma's de uit te voeren maatregelen per individuele organisatie opgesteld.

Momenteel ligt het ontwerp van de partiële herziening van het Integraal waterbeheersplan Zuid-Holland zuid ter inzage.

Keur van het Waterschap Rivierenland

De Keur voor waterkeringen en wateren van het waterschap Rivierenland is vastgesteld op 3 januari 2005 en is in werking getreden op 1 maart

¹² Waterlichamen zijn grote wateren in een gebied, die een goede ecologische en chemische kwaliteit hebben. Waterlichamen moeten voldoen aan de volgende landelijke criteria:

- Het binnen een polder (afwateringsgebied) ligt van minimaal 10 km²;
- En, het water een afwateringsgebied heeft van 5 km²;
- En, het hele jaar watervoerend is;
- Of, een belangrijke aanvoerwatergang is die in verbinding staat met de rivier;
- Of, het een geïsoleerd water is met een wateroppervlakte van minimaal 50 ha.

2005. De Keur bestaat uit twee delen; de Keur Waterkeringen en de Keur Waterbeheer.

In de Keur Waterkeringen staan de regels van het waterschap inzake de waterkeringen in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden. De Keur Waterbeheer betreffen de regels van het waterschap inzake het waterkwantiteitsbeheer. De Keur bevat o.a. gebods- en verbodsbepalingen gericht op onder meer het optimaliseren van de waterbeheersing in het beheersgebied. Een herziening van de keur wordt naar verwachting in het najaar van 2009 van kracht.

Waterstructuurplan Alblasserwaard en Vijfheerenlanden

In het waterstructuurplan uit 2002 komt aan de orde welke ruimte water nodig heeft, in de vorm van een waterstreefbeeldkaart. Het waterstreefbeeld is de visie voor de lange termijn (2050) voor het watersysteem.

Op de waterstreefbeeldkaart zijn de peilgebieden aangegeven waarbinnen een tekort aan open water bestaat. Inmiddels is uit de normenstudie gebleken dat de tekorten aanzienlijk kleiner zijn dan in het waterstructuurplan was berekend.

Gebieden met kansen voor hoge waterkwaliteit zijn gelegen ten westen van Oud-Alblas, rondom de Grote of Achterwaterschap en ten zuiden van Ottoland. Dit betreft gebieden met goede potenties voor het verbeteren van de waterkwaliteit, met name in de gebieden met een sterke invloed van schone kwel. Voor deze gebieden gelden aanvullende maatregelen op de maatregelen uit het Integraal Waterbeheersplan 2. Deze gebieden komen overeen met de waterparels uit het (voormalige) streekplan.

Probleemgebieden met een slechte waterkwaliteit zijn gelegen rondom Bleskensgraaf en Molenaarsgraaf en de Graafstroom. In de kernen langs de Graafstroom kan de waterkwaliteit verbeterd worden door de watergangen onderling (beter) te verbinden, barricades zoals te kleine duikers en dammen te verwijderen en constant een beetje water door de sloten te laten stromen. In het gebied met licht brakke kwel ten zuiden van Bleskensgraaf is het gewenst de negatieve effecten voor de landbouw en de waterkwaliteit te beperken.

Vrijwel de gehele rest van het gebied is bijzonder aandachtsgebied voor waterkwaliteit. Om tot een verbetering van de waterkwaliteit te komen wordt voor alle watergangen gekozen voor robuuste watergangen met voldoende diepte en natuurvriendelijke oevers.

Zuiveren van water is gewenst in waterrijke gebieden met een vrij groot oppervlak. Dit is mogelijk bij Smoutjesvlietplas, zuidelijk van Goudriaan op de kruising van N216 en N214. Hier ligt een zwemplas van het recreatieschap die een betere waterkwaliteit kan krijgen door het toevoegen van een voorzuiveringssysteem. De exacte locatie moet nader worden bepaald.

In deze peilgebieden wordt gezocht naar meer waterberging, door vergroting van het bestaande watersysteem. Hierbij kan gedacht worden aan het verbreden van bestaande watergangen.

Waterbeheerplan 2010-2015

De inhoud van het Waterbeheerplan is tot stand gekomen vanuit beleidskaders op Europees, nationaal en provinciaal niveau, gebiedsprocessen voor de verschillende waterthema's (waterveiligheid, waterkwantiteit, waterkwaliteit en ecologie) en eigen beleid van het waterschap. In het beheerplan wordt onder andere ingegaan op

waterkeringen en watersystemen. Het beheerplan vormt de basis voor uitvoeringsprogramma's. Het waterbeheerplan zal naar verwachting eind 2009 door het algemeen bestuur van het Waterschap Rivierenland worden vastgesteld.

6.3 Gewenste ontwikkelingen watersysteem/-beheer

Het Waterschap Rivierenland streeft ernaar het huidige systeem te consolideren en te beschermen met als doel een duurzaam watersysteem. In deze paragraaf wordt aangegeven welke ontwikkelingen in het watersysteem /-beheer mogelijk/ gewenst zijn voor het realiseren van een duurzamer watersysteem.

Doelstellingen van duurzaam waterbeheer in de gemeente zijn veiligheid, het voorkomen van wateroverlast en watertekort, het realiseren van een goede waterkwaliteit en het voorkomen van verzilting en bodemdaling.

Veiligheid

De boezemkaden waarborgen de veiligheid van de gemeente tegen overstromingen. Doelstellingen zijn daarom het garanderen van veilige boezems. Bij de huidige hoogten van de kades kan het systeem de te verwerken hoeveelheid water op een veilige manier aan. De boezemwaterkeringen zijn door de provincie aangewezen als regionale keringen waarvoor normen zijn afgesproken. In het kader daarvan worden in 2010 leggers vastgesteld en worden de waterkeringen getoetst op veiligheid (hoogte en stabiliteit) Naar verwachting voldoet een deel van de boezemkades niet aan de norm en zullen deze verbeterd moeten worden.

Wateroverlast en watertekort

Voor het voorkomen van watertekort of het voorkomen van wateroverlast ten gevolge van overvloedige neerslag is in het algemeen de drietrapsstrategie van toepassing, namelijk vasthouden- bergen en afvoeren.

Ten eerste wordt gestreefd naar vasthouden. Dit kan door meer open water te realiseren bijv door slootverbreding in de vorm van terrasoevers. Verder zal er onderzoek worden uitgevoerd naar flexibel peilbeheer en de mogelijkheden daarvan. Als er in het peilgebied zelf geen waterberging gerealiseerd kan worden dient er gezocht te worden naar mogelijkheden binnen het bemalingsgebied. Dit valt ook onder "vasthouden".

Wanneer vasthouden niet tot oplossingen leidt, worden maatregelen voor bergen nagegaan. Bergen gebeurt in het boezemsysteem. Hiervoor is het nodig dat de poldergemalen vergroot worden. Vergroting van de boezem is niet nodig, want deze heeft een voldoende waterbergend vermogen.

Als ook bergen geen oplossing biedt wordt gezocht naar maatregelen voor afvoeren of aanvoeren. Onder afvoeren wordt verstaan het uitmalen van water uit de boezem op de rivier.

Waterkwaliteit

Gestreefd wordt naar het bereiken en handhaven van een goede waterkwaliteit/ ecologische functies. De volgende variant bestaat op de drietrapsstrategie: voorkomen verontreiniging- scheiden schoon en vuil- zuiveren/ verdunnen. Maatregelen om de waterkwaliteit veilig te stellen in

het plangebied zijn in het waterstructuurplan aangegeven voor de aandachtsgebieden met een goede of slechte waterkwaliteit in de huidige situatie. In gebieden met kansen voor hoge waterkwaliteit gaat het onder andere om aspecten met betrekking tot de belasting van het oppervlaktewater, natuurvriendelijke oevers, doorstroming, scheiden van schoon en vuil en brak en zoet en het benutten van schone kwel.

In het algemeen moeten, om de waterkwaliteit veilig te stellen, de inrichting en het gebruik van de ruimte zodanig zijn dat zo min mogelijk vervuiling optreedt van het grond- en oppervlaktewater. Van de geschiktheidskaart uit het waterstructuurplan valt, in samenhang met de waterstreefbeeldkaart, af te lezen waar welke functies goed mogelijk zijn vanuit het perspectief van een duurzaam watersysteem. Ten zuiden van Bleskensgraaf komt bijvoorbeeld licht brakke kwel aan de oppervlakte. In deze gebieden is de waterkwaliteit slecht en is het gewenst dat het landgebruik wordt aangepast aan de hydrologische situatie. Wanneer dit niet wordt gedaan zal nog meer verzilting plaatsvinden in de toekomst en zullen de mogelijkheden voor de veeteelt nog verder achteruitgaan.

6.4 Afstemming beleid waterschap

De waterschapskeur is de door het waterschapsbestuur vastgestelde verordening inzake waterstaatkundige verzorging van een bepaald gebied. De Keur bevat gebods- en verbodsbepalingen, onder andere om waterkeringen en het profiel van waterlopen te beschermen en om het beheer en onderhoud van waterstaatsvoorzieningen te waarborgen.

Behalve onder de werking van de waterschapskeur, vallen sommige werken en activiteiten ook onder het bestemmingsplan. Het is de bedoeling dat het gemeentelijk beleid en dat van de waterschappen elkaar ondersteunen. Tegelijk moet worden voorkomen dat het bestemmingsplan zaken regelt die al in de Keur zijn geregeld. Aspecten die al geregeld zijn door de Keur zijn dus niet opgenomen in het bestemmingsplan.

Waterpeil

In het *Beleidskader Peilbeheer Zuid-Holland (2008)* is het beleid voor het peilbeheer vastgelegd. De nota volgt de *Nota Uitwerking Peilbeheer* uit 1998 op. Het *Beleidskader Peilbeheer Zuid-Holland* geeft de kaders waaraan een peilbesluit moet voldoen.

De provincie gaat voor delen van de provincie haar goedkeuringsbevoegdheid voor peilbesluiten loslaten. Alleen de peilbesluiten ter plaatse van zogenoemde kwetsbare gebieden zullen na vaststelling van voorliggend beleid nog ter goedkeuring aan de provincie worden voorgelegd. Graafstroom valt onder de kwetsbare gebieden en dus blijft hier het goedkeuringsbesluit van de provincie van toepassing.

Het peilenbeleid in Zuid-Holland omvat het volgende:

- Afweging van belangen;
- In veenweidegebied wordt de beperking opgelegd dat flexibel peilbeheer alleen mag worden toegepast als het minimumpeil niet lager is dan het huidige zomerpeil om zo bodemdaling zoveel mogelijk te voorkomen;
- Peilafwijkingen zijn niet mogelijk, behalve in uitzonderlijke gevallen;

- Het peilbeheer in natuurgebieden wordt afgestemd op de natuurdoelen of instandhoudingsdoelen. Echter ook bij peilbesluiten in en om een natuurgebied geldt: bij de keuze voor peilbeheer zal de waterbeheerder alle belangen inzichtelijk maken en afwegen;
- Het is raadzaam voor de waterbeheerder om al vroeg in het proces van belangenafweging na te gaan of een vergunning noodzakelijk is;
- In veengebieden volgt het oppervlaktewaterpeil alleen de daling van het maaiveld;
- Een drooglegging van 60 cm beneden het maaiveld geldt als maximum in veengebieden;
- Bij een drooglegging van meer dan 60 cm beneden het maaiveld, actief of passief terugbrengen tot een drooglegging van 60 cm beneden het maaiveld is bereikt.

Bij het opstellen van een peilbesluit weegt de waterbeheerder de belangen van de verschillende aanwezige functies af. Daarbij kan het waterschap de conclusie trekken dat bepaalde functies, in relatie tot het waterbeheer, niet of slecht verenigbaar zijn. Dit wordt gedaan volgens het 'functie volgt peil' principe.

Het waterpeil wordt geregeld door de Keur. Hiervoor hoeft dus geen aanlegvergunningstelsel te worden opgenomen. Ingrepen die de grondwaterstand of waterstroom echter indirect beïnvloeden worden wel gekoppeld aan het aanlegvergunningstelsel.

Waterkwaliteit

De Keur en de milieuwetgeving bieden een geschikt instrumentarium met betrekking tot de waterkwaliteit. Deze kan echter wel beïnvloedt worden door het grondgebruik. Met het vastleggen van de bestemmingen is daarom rekening gehouden met de geschiktheidskaart. Grondgebonden veehouderij en natuur is geschikt voor vrijwel het gehele gemeentelijk grondgebied. Ten zuiden van Bleskensgraaf en Molenaarsgraaf zijn gronden minder geschikt voor landbouw: maïsteelt is hier niet toegestaan.

Verkavelingspatroon

Met betrekking tot het dempen van sloten kan worden verwezen naar de Keur. Alleen is in de Keur niet geregeld dat het verkavelingspatroon moet worden behouden. Daarom is voor het dempen van langsloten een aanlegvergunningplicht opgenomen.

6.5 Bestemmingen

In de regels zijn de, voor het thema water relevante, bestemmingen "water", "water-oever", "waterstaat-waterkering" (dubbelbestemming) en water- en rioolwatertransportleidingen opgenomen. Verder is het artikel in de regels "afstand bebouwing tot wegen en waterlopen" relevant.

De diverse waterkeringen (inclusief de beschermingszones), zoals langs de Alblas, de Graafstroom, de Goudriaan, de Smoutjesvliet, de Ottolandse Vliet, de Ammerse boezem en de Groote of achterwaterschap dienen in het bestemmingsplan als "waterstaat-waterkering" te worden opgenomen.

Voor de gehele keurzone (kernzone en beschermingszone) van boezemkaden geldt de keur van het Waterschap. Deze bedraagt 12,5 meter aan twee zijden gerekend vanuit de as van de waterkering. Hierin zijn verbodsbepalingen met betrekking tot graven, bouwen etc. opgenomen.

Alle boezemwateren en hoofdwatgangen in het bestemmingsplan zijn tot "water" bestemd.

Langs de hoofdwatgangen geldt een keurzone van 5.00 meter vanuit de boveninsteek. Ter plaatse waar de afstand van de bestaande bebouwing tot hoofdwatgangen minder is dan 5.00 meter is deze bebouwing gehandhaafd, ervan uitgaande dat ten tijde van realisering van deze gebouwen het waterschap daartoe ontheffing heeft verleend. Voor de overige watgangen geldt een keurzone van 1 m. In de algemene regels is een bepaling "afstand tot waterlopen" opgenomen. De overige watgangen zijn niet als zodanig bestemd.

De in het buitengebied gelegen watertransportleidingen hebben een doorsnede van 400 en 600 mm. De op de verbeelding aangegeven rioolwatertransportleidingen zijn, naast de daarvoor aangewezen andere bestemming, tevens bestemd voor het transport van afvalwater door een rioolwatertransportleiding. Op of in de gronden die mede bestemd zijn als leiding-riool mag, in afwijking van het bepaalde bij de andere bestemming niet worden gebouwd. Aan weerszijden van de leidingen bedraagt de beschermingszone 3 meter.

7. JURIDISCHE TOELICHTING

Een bestemmingsplan is een planologische regeling die zowel de burger als de overheid rechtstreeks bindt. De regels en verbeelding dienen als één geheel te worden beschouwd en kunnen niet los van elkaar worden gezien.

De toelichting op de regels en verbeelding is niet juridisch bindend, maar biedt wel inzicht in de belangenafweging die tot de aanwijzing van bestemmingen heeft geleid en kan bovendien dienst doen bij planinterpretatie.

Om inzicht te geven in de juridische opzet zijn hierna de systematiek en de opbouw van het bestemmingsplan toegelicht. Eerst wordt ingegaan op de verbeelding. Vervolgens wordt aangegeven op welke wijze de regels in algemene zin zijn opgebouwd en de bestemmingsartikelen in het bijzonder. Daarna wordt ingegaan op een aantal toetsingsaspecten.

7.1 Plankaart/ verbeelding

De uitgangspunten voor de vormgeving van het juridische plan zijn:

- De kaarten worden in kleur opgezet waarbij de kleuren worden ondersteund met een letteraanduiding (bijv. W- wonen) een en ander afgestemd op de kleur en letteraanduiding in Standaard Vergelijkbare BestemmingsPlannen 2008, conform de wettelijke verplichting vanaf 1 juli 2009
- De schaal van de kaarten is 1: 2000
- Ten behoeve van de gebruiksvriendelijkheid en digitale raadpleegbaarheid wordt waar mogelijk informatie op de kaart gezet (bouwvlakken, goot-/bouwhoogten)
- In het onderhavige bestemmingsplan zijn deze vormgevende uitgangspunten toegepast.

De analoge verbeelding van het bestemmingsplan bestaat uit 13 detailkaarten. Op detailkaart 1 t/m 11 zijn bestemmingsvlakken en aanduidingen opgenomen. Deze spelen een belangrijke rol bij het bepalen van de gebruiks- en bebouwingmogelijkheden binnen het plangebied. Zo zijn agrarische bedrijfsgebouwen slechts toegestaan binnen de op de kaart ingetekende agrarische 'bouwvlakken'. Op de verbeelding is de begrenzing van bouwvlakken met vrij dikke belijningen uitgevoerd. Op detailkaart 12 staan de archeologische waarden (verwachtingswaarde) en op kaart 13 de gebieden waar ontwikkelingen dienen te worden afgestemd op aanwezige gebiedswaarden (stiltegebied, overgangsgebied etc.)

Aan op de verbeelding opgenomen ondergrondgegevens, zoals ingetekende gebouwen, kunnen geen rechten worden ontleend. Daar staat tegenover dat het ontbreken van dergelijke ondergrondgegevens ook niet leidt tot een beperking van rechten. De ondergrondgegevens hebben dus uitsluitend een illustratief karakter.

7.2 Regels

De regels zijn als volgt opgebouwd:

Hoofdstuk 1 bevat de begripsbepalingen en een bepaling over de manier waarop de in het plan genoemde maten zijn bepaald;
Hoofdstuk 2 bevat de regeling van de afzonderlijke bestemmingen;
Hoofdstuk 3 bevat een aantal algemene en aanvullende bepalingen, waaronder algemene ontheffings- en wijzigingsbevoegdheden en een gebruiksbeepaling.
Hoofdstuk 4 tenslotte bevat overgangsbepalingen en de titel van het bestemmingsplan.

De regels van een bestemming worden als volgt opgebouwd en benoemd:

- Bestemmingsomschrijving
- Bouwregels
- Nadere eisen
- Ontheffing van de bouwregels
- Specifieke gebruiksregels
- Ontheffing van de gebruiksregels
- Aanlegvergunning
- Wijzigingsbevoegdheid

De bestemmingen beginnen steeds met de *bestemmingsomschrijving*. Hierin wordt weergegeven voor welke doeleinden de betreffende gronden bestemd zijn. In geval er sprake zou kunnen zijn van conflicterende belangen, is er een nadere detaillering van de doeleinden opgenomen waarin wordt vermeld welke doeleinden prevaleren. Bovendien wordt in de nadere detaillering van de doeleinden een nadere invulling gegeven aan de doeleinden.

Vervolgens wordt in een *bouwregels* aangegeven welke bouwwerken mogen worden opgericht en welke situerings- en maatvoeringseisen hiervoor gelden. In sommige bestemmingen wordt bovendien nader ingegaan op de toegestane voorzieningen.

In een aantal gevallen is de bevoegdheid voor burgemeester en wethouders opgenomen om het sturingsinstrument van *nadere eisen* te hanteren. Met dit instrument is het mogelijk om voorgenomen initiatieven bij te sturen, zodat die beter passen binnen het ruimtelijke beleid. Het gaat daarbij dus niet om het stellen van algemene eisen, maar om eisen in een specifieke situatie. Zo kunnen er nadere eisen worden gesteld indien in de buurt van een rijksmonument een bouwwerk wordt geprojecteerd. De nadere eisen kunnen in dat geval bijvoorbeeld betreffen de situering of de maatvoering in verband met zichtlijnen op en beleving van het monument.

Om bepaalde ontwikkelingen, zoals ruimere gebruiks- en bouw mogelijkheden, te sturen of in de hand te houden, is bij sommige bestemmingen gekozen voor het opnemen van *ontheffingen* en *wijzigingsbepalingen*. Na het doorlopen van een procedure kan aan deze "flexibiliteitbepalingen" medewerking worden verleend.

Om te voorkomen dat gronden door ingrepen minder geschikt worden voor hun bestemming, is in diverse bestemmingen een *aanlegvergunningenstelsel* opgenomen. Een aantal werken en werkzaamheden is verboden, tenzij door burgemeester en wethouders een speciale (aanleg)vergunning is afgegeven. Wanneer een aanlegvergunningplicht geldt is het afwegen van de verschillende belangen nodig. Om een goede afweging te maken voor het nemen van

de beslissing om de vergunning wel of niet te verlenen zijn criteria in de regels opgenomen.

Wijze van toetsen

Om te kunnen beoordelen of bepaalde zaken of ontwikkelingen passen binnen het regiem van het bestemmingsplan, wordt de volgende werkwijze geadviseerd:

1. op de verbeelding nagaan welke bestemming(en) en aanduidingen voor de gronden zijn opgenomen waarop de onderzoeksvraag/aanvraag betrekking heeft;
2. in de regels kijken naar de bepalingen van het artikel van de bestemming die voor de gronden geldt;
3. beoordelen of het aangevraagde/ geconstateerde past binnen de bestemmingsomschrijving. Hierbij dienen meteen de nadere detaillering van de doeleinden en de gebruiksbepaling te worden meegenomen omdat die een nadere uitleg/inperking geven van de doeleindenomschrijving;
4. luidt het antwoord op punt 3 ja, dan moet in het geval van bouwwerken tevens worden gekeken of deze ook passen binnen de bebouwingsregels;
5. voor zover er tevens werken/werkzaamheden, geen bouwwerken zijnde, moeten worden uitgevoerd (waarbij gedacht kan worden aan werkzaamheden die bodem-/grondverzet met zich meebrengen) dan moet bovendien worden nagegaan of er een aanlegvergunning verplicht is gesteld;
6. indien aan de punten 3, 4 en 5 wordt voldaan of kan worden voldaan, dan kan medewerking worden verleend, waarbij door het College van Burgemeester en Wethouders eventueel nog gebruik kan worden gemaakt van de aan haar toekomende bevoegdheid tot het stellen van nadere eisen, teneinde de aanvraag beter te kunnen inpassen;
7. luidt het antwoord op de punten 3, 4 en/of 5 nee, dan kan nog worden gekeken of het plan voor dit aspect voorziet in een ontheffings- dan wel wijzigingsmogelijkheid (dit zijn de zogenaamde flexibiliteitsbepalingen). In dat geval dient een nadere afweging te worden gemaakt in hoeverre afwijken van het bestemmingsplan in dit geval gewenst is. Voorzien de flexibiliteitsbepalingen niet in een afwijkingsmogelijkheid of wordt afwijken niet gewenst geacht, dan dient het verzoek te worden afgewezen c.q. het geconstateerde (in principe) te worden gehandhaafd wegens strijd met het bestemmingsplan, tenzij het een situatie betreft waarop het overgangsrecht toeziet.

Deskundige

In bepaalde gevallen wordt als voorwaarde bij een ontheffing, wijziging of aanlegvergunning gesteld dat advies dient te worden gevraagd van een onafhankelijke terzake deskundige. De adviesinstantie is niet met naam genoemd. Dit is gedaan omdat het regelmatig voorkomt dat officiële instanties reorganiseren of worden opgeheven waardoor verwezen zou worden naar een onjuiste instantie. Ook plegen instanties wel mee te delen dat zij niet langer wensen te adviseren, waardoor uitvoering van het plan onmogelijk wordt. Voorts zijn er meer instanties die een deskundig advies kunnen verlenen.

Onder ter zake deskundige wordt in dit geval begrepen een officieel erkende persoon of instantie op het betreffende kennisgebied dan wel een persoon die op basis van zijn opleiding en ervaring over een goede

deskundigheid op het betreffende kennisterrein beschikt en dit ook in de praktijk heeft doen blijken. Tenslotte geldt als voorwaarde dat de persoon/ instantie de mogelijkheid heeft om over de relevante gegevens te beschikken.

Voor zover het onderdelen betreft die vooral een milieuhygiënische afweging behelzen, aantasting woon- en leefklimaat en het bepalen of bedrijven vergelijkbaar zijn met bedrijven in de categorieën 1 en 2 van de Bedrijvenlijst) behoort de Inspecteur van de Volksgezondheid voor de hygiëne van het milieu tot de mogelijke aanspreekpunten. Voor deskundigheid met betrekking tot molenbiotopen kan de Nederlandse Molenstichting of een andere rechtsmatige opvolger worden geïnformeerd. Deze deskundige dient in ieder geval affiniteit te hebben met zaken aangaande de molenbuutoop alsmede inzicht in de ruimtelijke kwaliteit van de molen.

Wat betreft de archeologische waarden is de Rijksdienst voor de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) de primair aangewezen adviesinstantie.

Onevenredig aantasting

Op deze open norm wordt op diverse plaatsen in de regels teruggegrepen. Vooral in de criteria die zijn opgenomen bij de flexibiliteitsbepalingen (onthefving- en wijzigingsbevoegdheden) en de aanlegvergunningbepalingen wordt regelmatig aangegeven dat “geen onevenredige aantasting” mag plaatsvinden van bepaalde waarden. Ook op een enkele plaats in de nadere detaillering van de doeleinden en in de nadere eisenregeling worden deze woorden aangetroffen.

Deze terminologie vraagt om een op de specifieke situatie toegesneden beoordeling. Zo zal het kappen van 5 knotwilgen binnen de overgangsgebied langs een weg met in totaal 8 knotwilgen waarschijnlijk leiden tot de conclusie dat er sprake is van een onevenredige aantasting, terwijl het kappen van 20 bomen in een bos van 5 hectare in beginsel geen onevenredige aantasting oplevert. In dit laatste geval kan wel weer sprake zijn van onevenredige aantasting indien het bijvoorbeeld een bijzondere boomsoort betreft of het bomen zijn van een vergevorderde leeftijd.

In het geval gesteld wordt dat de cultuurhistorische waarde van bebouwing niet onevenredig mag worden aangetast, moet bijvoorbeeld worden gekeken of nieuw op te richten bebouwing de cultuurhistorische bebouwing niet geheel of grotendeels aan het zicht onttrekt.

Cultuurhistorische bebouwing moet immers beleefd worden en het “inbouwen” is dan ook niet wenselijk.

Bij de beoordeling zullen dus steeds de bestaande situatie, de aanvraag, de tijdelijke gevolgen en de toekomsituatie tegen elkaar moeten worden afgewogen.

Er mag wel sprake zijn van een aantasting, maar deze mag niet dusdanig zijn dat de kwaliteit en/of kwantiteit van de te beschermen waarden in te grote mate afneemt.

In de toelichting worden diverse handreikingen geboden ten aanzien van de belangen die worden behartigd met het bestemmingsplan. Zo is in de voorgaande hoofdstukken uiteengezet welke waarden binnen het plangebied voorkomen en wat het karakter van die waarden is.

Noodzakelijk

In de regels wordt op een aantal plaatsen de eis van “noodzakelijkheid” gesteld. Dat is bijvoorbeeld het geval bij agrarische

bouwblokvergroting/verandering (deze dient noodzakelijk te zijn vanuit het oogpunt van doelmatige bedrijfsvoering of bedrijfsontwikkeling). De noodzakelijkheid duidt op een zwaarwegend bedrijfsmatig belang dat aan de orde moet zijn.

Ten aanzien van de bouwblokvergroting kan worden gesteld dat van noodzaak geen sprake is indien binnen het bouwblok zelf nog voldoende ruimte is om de activiteiten te ontwikkelen. Noodzaak is evenmin aan de orde indien de agrariër een groter bouwblok wenst omdat hij de hoeveelheid bijgebouwen ten behoeve van zijn bedrijfswoning wenst uit te breiden. Dit heeft namelijk geen betrekking op het bedrijfsmatige aspect dat gediend moet worden.

De noodzakelijkheid zal door de aanvrager moeten worden aangetoond. De onderbouwing vindt plaats via een advies van de Adviescommissie Agrarische Bouwaanvragen. De aanvraag voor het advies vindt plaats door de gemeente op kosten van de aanvrager.

8. FINANCIËLE UITVOERBAARHEID

Het grondexploitatieplan biedt de grondslag voor het publiekrechtelijk kostenverhaal. In artikel 6.12, eerste en tweede lid, Wro is bepaald in welke situatie een exploitatieplan gemaakt moet worden. In artikel 6.2.1 Bro worden de bouwplannen aangewezen waarvoor de gemeenteraad een exploitatieplan moet vaststellen. Een exploitatieplan wordt gelijktijdig vastgesteld met het ruimtelijk plan of besluit waarop het betrekking heeft, zoals een bestemmingsplan.

In het bestemmingsplan buitengebied is geen sprake van nieuwe bouw mogelijkheden waarvoor de noodzaak van het stellen van locatie-eisen of een kostenverhaal nog aanwezig is. Aan het bestemmingsplan buitengebied hoeft dan ook geen exploitatieplan te worden toegevoegd.

De in het buitengebied aan de orde zijnde ontwikkelingen, mogelijk gemaakt met voorliggend bestemmingsplan, in de vorm van functiewijzigingen, uitbreidingen dan wel nieuwvestigingen betreffen particulier initiatief. De kosten voor verwezenlijking van deze ontwikkelingen worden gedragen door de desbetreffende particulieren.

BIJLAGE 1 BELEIDSKADER

Bij de ontwikkeling van het gemeentelijk ruimtelijk beleid zullen gemeenten rekening moeten houden met het beleid van Europa, Rijk en provincie. In dit verband worden in dit hoofdstuk de hoofdlijnen van het beleid op Europees, rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau beknopt weergegeven.

Europees beleid en richtlijnen

Natura 2000

De Europese Unie (EU) wil in 2010 de achteruitgang van de biodiversiteit gestopt hebben. De EU wil dit doel realiseren door een netwerk van natuurgebieden van Europees belang aan te leggen: het Natura 2000-netwerk. Het hoofddoel van dit netwerk is de biodiversiteit in Europa te waarborgen. Daarnaast hebben EU lidstaten afgesproken alle maatregelen te nemen die nodig zijn om soorten en habitattypen van communautair belang in stand te houden. Bij de maatregelen die ze kiezen, moeten de lidstaten rekening houden met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied en met regionale en met de regionale en lokale en bijzonderheden.

Op 1 oktober 2005 is de nieuwe Natuurbeschermingswet in werking getreden. In de wet worden gebieden beschermd. Het gaat hierbij om 'oude' Staatsnatuurmonumenten, 'oude' Beschermd Natuurmonumenten, Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden. De gebieden zijn samengevat onder de Natura2000-gebieden. Voor deze gebieden zijn doelen geformuleerd in de vorm van soorten en habitattypen. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op alle ingrepen die gepleegd worden en van enige invloed kunnen zijn op gestelde doelen. Indien een ingreep in of nabij een Natura 2000- gebied gepland is, dient voor een ingreep onderzocht te zijn of er een effect wordt verwacht op de gestelde doelen (voortoets). Vaak wordt de voortoets voor de Natuurbeschermingswet gecombineerd met een quickscan voor de Flora- en faunawet.

Wanneer een effect, als gevolg van de ingreep, niet uitgesloten kan worden, is het angevragen van een vergunning bij de provincie verplicht. Er dient dan als eerste een vooroverleg met de provincie plaats te vinden. Wanneer uit verder onderzoek blijkt dat er wel een effect is, maar geen significant effect, zal een vergunning aangevraagd moeten worden middels een verslechterings- en verstoringstoets. Indien blijkt dat er een significant effect optreedt, dient er een vergunning aangevraagd te worden via een passende beoordeling.

De Natura 2000 gebieden die gelegen zijn in de provincie Zuid-Holland, zijn allen onderdeel van de PEHS. De Donkse Laagten is momenteel in procedure om aangewezen te worden als Natura 2000 gebied.

Verdrag van Malta

In 1992 is het Verdrag van Malta ondertekent. De doelstelling van dit verdrag is tweeledig. Ten eerste om de zorg voor het archeologisch erfgoed te verbeteren door het treffen van maatregelen ten behoeve van bescherming, conservering en instandhouding. Ten tweede om archeologie in een vroeger stadium bij planvorming te betrekken, waarbij behoud in de bodem voorop staat. Op 1 september 2007 is de Wet op de Archeologische Monumentenzorg in werking getreden. Deze wet regelt

de bescherming van archeologisch erfgoed, de inpassing ervan in de ruimtelijke ontwikkeling en de financiering van opgravingen. Leidend principe is dat de verstoorder betaalt: de veroorzaker van niet-vermijdbare verstoring van het archeologisch erfgoed is procedure en financieel verantwoordelijk voor het verrichten van archeologisch onderzoek. Dit onderzoek moet op wetenschappelijk verantwoorde wijze worden verricht, en omvat ook het beschrijven van de vondsten en het deponeren daarvan in een depot van bodemvondsten.

Rijksbeleid

Nota Ruimte (2006)

Het ruimtelijke rijksbeleid is vastgelegd in de Nota Ruimte (2006). Dit beleid zet in op vier hoofddoelen;

- versterking van de internationale concurrentiepositie van Nederland;
- bevordering van krachtige steden en een vitaal platteland;
- borging en ontwikkeling van belangrijke (inter)nationale ruimtelijk waarden en;
- borging van de veiligheid (onder meer tegen het water).

In de Nota Ruimte staan twee begrippen centraal: de nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur (RHS) en de basiskwaliteit. De RHS bestaat uit de belangrijkste gebieden in Nederland op het terrein van economie, infrastructuur en verstedelijking, water, natuur en landschap. De verantwoordelijkheid voor het beleid voor deze gebieden ligt (mede) bij het rijk. Voor de gebieden die geen deel uitmaken van RHS is het beleid gericht op het waarborgen van de basiskwaliteit. De verantwoordelijk voor deze basiskwaliteit ligt bij de provincies. Het rijk geeft aan het begrip basiskwaliteit slechts op een beperkt aantal punten invulling: bundeling van stedelijke activiteiten, waarborgen milieukwaliteit en investeren in kwaliteit landschap.

De Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur geeft de gebieden en netwerken aan die voor de ruimtelijke structuur en het functioneren van Nederland van grote betekenis zijn. Er spelen opgaven die rijksbemoeienis noodzakelijk maken. In de gemeente Graafstroom gaat om de ligging van de EHS (Groene Ruggengraat) en de aanwijzing van het gebied als Nationaal Landschap (Groene Hart) (figuur 28). Het rijk is samen met de provincies verantwoordelijk voor de realisatie van de EHS.

In zijn algemeenheid is het ruimtelijk beleid voor de EHS-gebieden gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied.

Figuur 28: Uitsnede Ruimtelijke hoofdstructuur (Groene Ruggengraat en Nationaal Landschap Groene Hart)

Voor elk van de gebieden (o.a. Randstad) zijn een op het betreffende gebied toegesneden vertaling van de doelen opgenomen met een samenhangend ontwikkelingsperspectief en specifieke beleidskeuzen. Leidraad voor het ontwikkelingsperspectief (gehele Randstad) is om voor de toekomst de ruimtelijke, culturele en economische diversiteit van de Randstad te behouden en te versterken en om de eigen ruimtevrage te accommoderen binnen de Randstad.

Uitgangspunt voor de ontwikkeling van het Groene Hart als geheel is de invulling en uitwerking van een kwaliteitszoning. Dit houdt in dat verschillende zones elk met eigen richting en snelheid ontwikkeld kunnen worden.

De gemeente Graafstroom is gelegen in het deel "Hollands-Utrechtse veenweidegebied". De kernkwaliteiten van dit deel zijn de grote mate van openheid, de strokenverkaveling met hoog percentage water-land en het veenweidekarakter. De aanleg van natuur in de Groene Ruggengraat kan tegelijk andere perspectieven in het gebied versterken, zoals recreatie, het waterbeheer en plattelandverbreding. Uitvoering van de Groene Ruggengraat vindt plaats via de strategische Groene Hart projecten. De Groene Ruggengraat is momenteel nog niet begrensd

In de Nota Ruimte wordt voor Graafstroom vooral een groen/blauwe ontwikkeling wordt voorgestaan.

Er zijn de volgende specifieke opgaven:

- Duurzaam behoud van de kwaliteiten in de veenweidegebieden. Er zijn scherpe en robuuste keuzen nodig om de kwaliteiten van het veenweidelandschap duurzaam te behouden. Voor het beheer is behoud van grondgebonden veeteelt een voorwaarde;
- Realisatie van de Groene Ruggengraat;
- Behoud en versterking van de economische vitaliteit van het gebied. Dit vraagt om ontwikkeling van nieuwe economische dragers;
- Benutting van de kansen die het water biedt. De deelstroomgebiedsvisionen moeten worden uitgevoerd;
- Benutting van functiecombinaties met wateropgaven;
- Integratie en snelle uitvoering van de lopende strategische

- Groene Hartprojecten.

Vierde Nationaal Milieubeleidsplan

In 2001 verscheen de nota 'Een wereld en een wil: werken aan duurzaamheid', beter bekend als het vierde Nationaal Milieubeleidsplan (NMP4). In dit beleidsplan licht het rijk het te voeren milieubeleid toe. De hoofdlijnen van het NMP4 zijn:

- Milieubeleid heeft zin. Er is in de afgelopen 30 jaar veel bereikt; veel milieuproblemen zijn opgelost of beheersbaar geworden. Toch is, vooral mondiaal, op een paar grote milieuproblemen nog steeds geen vat gekregen;
- Het gaat om zeven grote milieuproblemen. Klimaatverandering is daar een voorbeeld van, evenals het verlies aan biodiversiteit en de aantasting van de natuurlijke hulpbronnen. Het NMP4 formuleert een antwoord op deze milieuproblemen;
- Het NMP4 laat zien wat Nederland kan en moet doen om binnen dertig jaar deze problemen op te lossen en daarmee een duurzame samenleving te bereiken. Het doel van het NMP4 is geformuleerd in termen van de kwaliteit van leven;
- De aanpak van die grote problemen vraagt grote veranderingen. Zo zal de energievoorziening op de hele wereld anders moeten. Ook in Nederland. Het NMP4 wil de veranderingen actief organiseren via systeeminnovatie.

Nota Belvédère (1999)

Deze nota is geheel gewijd aan de relatie tussen cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting en geeft een visie op de wijze waarop met cultuurhistorische kwaliteiten van het fysieke leefmilieu in de toekomstige ruimtelijk inrichting van Nederland kan worden omgegaan. De doelstelling is een volwaardige integratie van cultuurhistorische waarden bij planvorming en uitvoering. De benutting van het cultureel vermogen moet leiden tot een verbrede inzet van cultuurhistorie als kwaliteitsimpuls voor de leefomgeving. Hierbij is een integrale benadering vanuit de drie cultuurhistorische disciplines (monumenten, archeologie en historische geografie) gewenst.

Delen van de *Nota Belvédère* zijn meegenomen in de latere rijksnota's. Zo zijn in de *Nota Ruimte* (2006) de Nationale Landschappen aangewezen op basis van de Belvédèregebieden en zijn de principes voor de ruimtelijke inrichting van Nederland vastgelegd tot 2020, waarbij de Ruimtelijke Hoofdstructuur van Nederland (RHS) een belangrijke rol zal spelen.

In het kader van het project Belvédère is een landsdekkend overzicht vervaardigd van de cultuurhistorisch meest waardevol geachte steden en gebieden. Graafstroom maakt deel uit van het Belvédèregebied Alblasserwaard. De Alblasserwaard is doorsneden door zeer lange lintvormige ontginningsassen. In het westen van de Alblasserwaard is het kreekruggensysteem te vinden met bewoningsresten uit de Romeinse tijd. Als fysieke dragers worden genoemd de huisterpen, de dubbele dorpslinten en de openheid van het landschap ten opzichte van de dichte bebouwing.

Als voorgestelde beleidsstrategieën worden provincies en gemeenten gevraagd het Belvédèrebeleid door te laten werken in streek- en bestemmingsplannen. Daarnaast wordt voorgesteld om aansluiting te zoeken bij bestaande (particuliere) initiatieven, zoals

Ontwikkelingsprogramma Groene Hart, dijkverbetering, agrarisch natuurbeheer, recreatie en toerisme.

Provinciaal en regionaal beleid

Provinciale Structuurvisie Zuid-Holland

Door de inwerkingtreding van de nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening (nWro) op 1 juli 2008 zijn de planologische kernbeslissing (PKB) en het streekplan komen te vervallen. In plaats van het streekplan komt de provinciale structuurvisie (PSV) die de basis vormt voor provinciale bestemmingsplannen en verordeningen

De provincie Zuid-Holland heeft besloten om één Provinciale Structuurvisie te maken, die de (voormalige) streekplannen en de nota Regels voor Ruimte op termijn zal gaan vervangen. Deze visie zal volgens planning eind juni 2010 door Provinciale Staten worden vastgesteld. Voor de periode tussen 1 juli 2008 tot de vaststelling van de Provinciale Structuurvisie is interimbeleid geformuleerd. Het interimbeleid geldt alleen voor ruimtelijke plannen die onder de werking van de nWro vallen.

Het vaststellen van interimbeleid heeft tot doel aan te geven welke onderdelen van het bestaande ruimtelijke beleid tot de vaststelling van de structuurvisie worden gezien als zijnde provinciaal belang. Het interimbeleid heeft echter niet tot doel nieuwe beleidsuitspraken te doen over kwesties die de provincie regelt in de Provinciale Structuurvisie

Door de inwerkingtreding van de nWro zal de goedkeuring van Gedeputeerde Staten ten aanzien van ruimtelijke plannen komen te vervallen. Dit betekent dat de provincie sinds 1 juli 2008 handelt vanuit het provinciaal belang. Alleen op die basis kan de provincie gebruik maken van het instrumentarium dat op grond van de Wro beschikbaar is. De provincie heeft, waar het gaat om rechtsbescherming bij het toetsen van gemeentelijke plannen, sinds 1 juli 2008 geen formele rol meer.

Het doel van het formuleren van interimbeleid is het aangeven hoe de provincie met het bestaande ruimtelijk beleid omgaat gedurende de interimperiode. Hierbij geldt dat het bestaand ruimtelijk beleid het vertrekpunt vormt voor het formuleren van interimbeleid. Hierbij geldt dat het bestaand ruimtelijk beleid het vertrekpunt vormt voor het formuleren van interimbeleid. Daarbij worden de (voormalige) streekplannen evenals de nota Regels voor Ruimte gezien als de bestaande beleidskaders.

De vier (voormalige) streekplannen (Oost, West, Zuid en Regio Rotterdam 2020), alsmede in procedure zijnde danwel vastgestelde-partiële herzieningen van deze (voormalige) streekplannen, zullen onder het overgangsrecht van de Wro komen te vervallen. Hierdoor hebben de (voormalige) streekplannen per 1 juli automatisch de status van structuurvisie gekregen.

De hoofdlijnen van huidige beleid zijn neergelegd in de geldende (voormalige) streekplannen in Concrete Beleidsbeslissingen (CBB), Structurerende Elementen (SE) en Kernpunten. Deze hoofdlijnen geven aan wat nu als "provinciaal belang" aangemerkt kan worden. Gelet op het feit dat de (voormalige) streekplannen allemaal vrij recent zijn vastgesteld zijn ze niet gewijzigd en wordt het provinciale ruimtelijke beleid volgens deze lijn gecontinueerd. Het bestaand ruimtelijk beleid dat is neergelegd

en wordt gecontinueerd is opgenomen in onder meer het (voormalige) Streekplan Zuid-Holland Oost (vastgesteld door PS op 12-11-2003), waaronder ondermeer de Partiële herziening Reparatie bebouwingscontouren (vastgesteld door PS op 28-06-2006)

Naast de (voormalige) streekplannen vormt de nota Regels voor Ruimte het kader waaraan gemeentelijke plannen dienen te voldoen. De nota is een uitwerking van algemeen in de (voormalige) streekplan geformuleerd beleid en kan hierom niet los worden gezien van de (voormalige) streekplannen. Daarom neemt de provincie de inhoud van de nota Regels voor Ruimte op in het interimbeleid. Ook voor de inhoud van de nota Regels voor Ruimte geldt dat deze gedurende de interimperiode blijft gehandhaafd

Nota Regels voor Ruimte (2007)

De Nota Regels voor Ruimte vormt samen met het (voormalige) streekplan het belangrijkste instrument om de provinciale ruimtelijke belangen te beschermen. In de (voormalige) streekplannen zijn de hoofdlijnen van het ruimtelijk en de bijbehorende opgave opgenomen. In de nota is verwoord waaraan vanuit provinciale optiek gemeentelijke en regionale ruimtelijke plannen moeten voldoen om die opgave te kunnen verwezenlijken. In de Nota Regels voor Ruimte heeft de provincie rekening gehouden met de nieuwe Wet ruimtelijke ordening

Streekplan Zuid-Holland Oost

Het (voormalige) streekplan Zuid-Holland Oost is op 12 november 2003 vastgesteld door Gedeputeerde Staten.

Het landelijk gebied van de gemeente Graafstroom maakt in de visie van de provincie Zuid-Holland deel uit van het deelgebied Alblasserwaard en Vijfheerenlanden.

De grondgebonden veehouderij functioneert als belangrijke drager van de openheid van het landschap en van de natuurwaarden. Voor de gehele gemeente is het beleid voor de landbouw “Agrarisch gebied plus” (A+). De + gaat vooral om de openheid van het landschap, de verkavelingsstructuur, de cultuurhistorisch waardevolle bebouwingslinten, de slotenpatronen en de verspreid in het gebied liggende monumentale boerderijen. Het is daarmee gericht op het beschermen van de verspreid voorkomende natuur-, landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het agrarisch gebied. In de agrarische gebieden, tevens weidevogelgebied, gaat het om het behouden en versterken van natuur- en landschapswaarden van vooral de weidegebieden met hun vaak karakteristieke kavelpatronen. In de gebieden met overige waarden gaat het om het behouden en versterken van natuur-, landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Grootschalige agrarische en niet agrarische ingrepen zijn in principe overal uitgesloten. Kleinschalige ingrepen worden aan een aanlegvergunning gekoppeld (egaliseren van graslanden, aantasten van houtopstanden, aanbrengen van harde oeverbeschoeiingen en het diepploegen). Er geldt een beperking met betrekking tot het scheuren van grasland, dat wil zeggen maximaal 20% van de bedrijfsoppervlakte. Toch is het van belang dat de grondgebonden veehouderij als de drager van die waarden voldoende bestaanskansen en ontwikkelingsperspectief houdt. Zo moet nieuwvestiging mogelijk blijven en moeten bestaande bedrijven naar redelijkheid kunnen uitbreiden. De doelstellingen worden niet alleen bereikt door het stellen van regels, maar vooral ook door het stimuleren van gewenste ontwikkelingen, het maken van afspraken en het verlenen

van subsidies (dit in de lijn van het convenant Alblasserwaard en Vijfheerenlanden).

Natuurkerngebied de Donkse Laagten is in procedure om aangewezen te worden als Natura 2000-gebied. Verder zijn er binnen de gemeente enkele provinciale natuurgebieden. Ter plaatse met de aanduiding “*natuurgebied*” (eventueel met (inter)nationale natuurbescherming) is de hoofdfunctie natuur. Extensief recreatief medegebruik is, waar inpasbaar, toegestaan. In of in de nabijheid zijn geen activiteiten toegestaan die een bedreiging vormen voor de kwaliteiten en kenmerken van deze gebieden, tenzij er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en het ontbreken van alternatieven. In dat geval moet er compensatie plaatsvinden.

Ter bescherming van ondermeer waardevolle populaties van weidevogels zijn de agrarische delen van het landelijk gebied aangeduid als agrarisch gebied tevens waardevol weidevogelgebied (A+). Er wordt verder gestreefd naar het realiseren van ecologische verbindingen (aanduiding “*groene verbinding*”) tussen de natuurgebieden, waar mogelijk gecombineerd met recreatief medegebruik. Ze zijn indicatief op de verbeelding opgenomen, omdat deze verbindingen op basis van vrijwilligheid worden gerealiseerd.

In de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden is sprake van een tekort aan open water waardoor er in tijden van veel neerslag wateroverlast optreedt. Creëren van meer open water is mogelijk door het verbreden van watergangen. Bij de Polder Nieuw-Goudriaan (voormalige streekplankaart 6) is een zoekgebied aangegeven waar voorzuivering van inlaatwater zal kunnen plaatsvinden.

Drie waterparels zijn (deels) binnen de gemeente gelegen. Hier zal bij ruimtelijke ontwikkelingen rekening gehouden moeten worden met de aanwezige (potenties voor) aquatische waarden. Deze waterparels komen overeen met de gebieden die in het waterstructuurplan zijn aangegeven als gebieden met kansen voor hoge waterkwaliteit.

Op de kaarten van de binnen het (voormalige) streekplan onderscheiden deelgebieden is een onderscheid gemaakt tussen veen- en veen-plusgebieden. Op deze gebieden is het beleid van toepassing zoals in het Beleidskader Peilbeheer Zuid-Holland (2008) is verwoord.

Het ontwikkelen van goede recreatieve netwerken is van belang. De hoofdfunctie is openluchtrecreatie waar “*openluchtrecreatie*” of “*stedelijk groen*” is aangegeven op de streekplankaart. Daarbinnen kunnen (verspreid) natuur-, landschappelijke en cultuurhistorische waarden voorkomen die beschermd dienen te worden. Alle op de kaart aangegeven openluchtrecreatiegebieden zijn al bestaand. Het Alblasserbos is een recreatieknooppunt. Hier moet ruimte zijn voor (uitbreiding van) voorzieningen ten dienste van de routegebonden recreatie.

In de verblijfsrecreatiegebieden (“*verblijfsrecreatiegebied*”) is uitbreiding van terreinen buiten de bebouwingscontour niet uitgesloten als dit noodzakelijk is ten behoeve van kwalitatieve verbetering van het bestaande terrein, onder voorwaarde van goede landschappelijke inpassing.

Het deelgebied Alblasserwaard en Vijfheerenlanden is bijna geheel als Topgebied Behoud Cultureel Erfgoed en als Belvederegebied

aangemerkt. Van bijzondere waarde binnen de gemeente zijn de verkavelingspatronen, de wegprofielen en de bebouwingsstroken. Het beleid is er allereerst op gericht op bescherming van waardevolle landschappen, structuren en objecten.

Op kaart 8 van het (voormalige) streekplan zijn de binnen de gemeente gelegen molenbiotopen opgenomen, behorende bij negen molens. Ook vier molenbiotopen van molens buiten de gemeente, waarvan de biotopen deels gelegen zijn binnen de gemeente Graafstroom zijn hierop weergegeven.

Een deel van de Oude Hollandse Waterlinie is gelegen binnen de gemeente. De Oude Hollandse Waterlinie geniet bescherming als Top- en als Belvédèregebied.

In het (voormalige) streekplan is een milieubeschermingsgebied voor stilte indicatief vastgelegd op de verbeelding. Ruimtelijke ontwikkelingen mogen in beginsel niet leiden tot aantasting van deze gebieden, structurele verstoringen moeten worden voorkomen.

Partiële herziening Streekplan Zuid-Holland Oost 2003, reparatie bebouwingscontouren c.a. (2006)

In de partiële herziening zijn een aantal wijzigingen in het (voormalige) *Streekplan Zuid-Holland Oost* aangebracht. Zo is de exacte ligging van de bebouwingscontouren nader gezien en indien nodig gecorrigeerd. Bij Graafstroom worden voor een aantal kernen technische wijzigingen doorgevoerd om de bebouwingscontour in overeenstemming te brengen met het van toepassing zijnde bestemmingsplan.

Het betreft hierbij:

- In de kern Bleskensgraaf wordt de contour zodanig aangepast dat de volgende onderdelen (geheel) binnen de contour worden gebracht: het bedrijventerrein transportbedrijf Wemmers, de woningen Kerkstraat 53 en 55 en Zevenhovenstraat 4 en de volkstuinen ten oosten van het Koekoekspad. Hiermee wordt de contour afgestemd op bestemmingsplan Dorpskern Bleskensgraaf;
- In de kern Molenaarsgraaf wordt de contour rond de volkstuinen Molenaarsgraaf zuidzijde zodanig aangepast dat alle volkstuinen binnen de contour worden gebracht. Voorheen lag nog één volkstuin buiten de contour;
- In de kern Brandwijk wordt het perceel Brandwijksedijk 22a binnen de contour gebracht. In het in 1998 goedgekeurde bestemmingsplan heeft dit perceel de aanduiding 'woonbestemming' gekregen.

Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie Zuid-Holland 2020: Dynamisch stedelijk veld, veelzijdig stadslandschap, vitaal landelijk gebied, verbindend netwerk (2004)

De status van een structuurvisie is anders dan die van het (voormalige) streekplan. De provinciale structuurvisie is, zoals ook in de nieuwe Wro is vastgelegd, zelfbindend. Dat wil zeggen dat de provincie de visie gebruikt als richtsnoer voor het eigen ruimtelijk beleid en dat de visie geen directe juridische consequenties heeft voor burgers of andere overheden. De *Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie Zuid-Holland 2020* (PRSZ 2020) is vastgesteld door Provinciale Staten op 13 oktober 2004.

Momenteel werkt de provincie aan een structuurvisie die, naar verwachting eind 2009 vastgesteld zal worden. De *PRSZ 2020* uit 2004 zal dan komen te vervallen.

De provinciale Ruimtelijke Structuurvisie Zuid-Holland 2020 geeft de voortzetting en actualisering van het ruimtelijk beleid weer

De *PRSZ 2020* heeft als doel om tijdig en actief in te spelen op actuele en toekomstige ruimtelijke processen. De provincie wil een samenhangende en richtinggevende ruimtelijke strategie schetsen, die inspeelt op rijksbeleid en die actuele provinciale en regionale plannen en visies integreert.

In de *PRSZ 2020* staan twee ruimtelijke ambities centraal. Ten eerste is dit de schaalsprong en differentiatie in gebieden en netwerken. Ten tweede is dit het streven ernaar stad en land duurzaam te versterken en onderling beter met elkaar te verbinden. De ambities zijn vertaald in vier strategische thema's, waarin de gewenste gebiedskwaliteiten, de ruimtelijke differentiatie en de samenhang integraal tot hun recht komen. Dit zijn 'dynamisch stedelijk veld', 'veelzijdig stadslandschap', 'vitaal landelijk gebied' en het 'verbindende netwerk'. Het thema landelijk gebied is voor Graafstroom van belang (figuur 29).

Figuur 29: Graafstroom ligt in het vitaal landelijk gebied, uitsnede Provinciale Ruimtelijke structuurvisie 2020

Op de kaart van de *PRSZ 2020* is te zien dat binnen Graafstroom zowel natuurlandschap, cultuurlandschap, dorpsgebied als zoeklocaties voor water voorkomen.

Het aanzien van het landelijk gebied wordt vooral bepaald door het cultuurlandschap van de grondgebonden landbouw en de karakteristieke occupatie in linten, langs dijken en in dorpen, afgewisseld met water- en natuurlandschappen. Deze diversiteit vormt een belangrijk deel van het cultuurhistorisch en ecologisch erfgoed van Zuid-Holland en verdient daarom gerichte bescherming en versterking. Het gaat om een brede en gevarieerde opgave: de toekomst van de landbouw, de wateropgave, de realisering van de ecologische hoofdstructuur, de versterking van de recreatieve gebruikswaarde en het vinden van een balans tussen de vitaliteit van de kernen en de kwaliteiten van landschap en cultuurhistorie.

De grondgebonden landbouw is en blijft een belangrijke drager en tevens beheerder van het landelijk gebied. Om de druk op deze sector te kunnen weerstaan is economische versterking nodig in de vorm van verbreding en schaalvergroting.

Graafstroom ligt in het Groene Hart en de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Als typisch Hollands veenweidelandschap is het Groene Hart een belangrijke drager van cultuurhistorie, ecologie en recreatie. Voor de Alblasserwaard –Vijfheerenlanden blijft het open, agrarisch veenweidelandschap dominant, verweven met kleinschalige natuur en waterberging. Robuuste ecologische en recreatieve verbindingen versterken de gewenste samenhang tussen de onderscheidende eenheden.

Beleidsplan Groen, Water en Milieu 2006-2010 (2006)

In dit beleidsplan is het provinciaal beleid voor milieu en water, en ook voor natuur en landschap, geïntegreerd.

Met het *Beleidsplan Groen, Water en Milieu* (BGWM) wil de provincie in Zuid-Holland een leef- en investeringsklimaat realiseren dat gezond, groen en veilig is.

De provinciale agenda voor 2006-2010 is geclusterd in vier thema's: 'Gezond en Veilig', 'Natuur, landschap en biodiversiteit', 'Economie en innovatie' en 'Energie en klimaat'. Deze thema's zijn onderverdeeld in tien integrale programma's, te weten:

1. Waterveiligheid vormgeven

Bij de ontwikkeling van de kustzone stelt de provincie veiligheid voorop, maar combineert zij dit waar mogelijk met verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Wanneer nieuwe stedelijke ontwikkelingen zouden leiden tot toename van het overstromingsrisico, zullen maatregelen moeten worden genomen om de kans op overstromingsrisico terug te dringen.

2. Ruimte voor water creëren

Water krijgt de ruimte die nodig is om wateroverlast te voorkomen en watertekorten aan te vullen. De provincie stimuleert actief innovatieve combinaties van water met natuur- en recreatieontwikkeling en stedelijke functies

3. Investeren in gezonde en veilige bereikbaarheid

De provincie concentreert functies en stimuleert ontwikkelingen rondom halteplaatsen van het Zuidvleugelnet. Verder wordt een bereikbaarheidsstrategie voor goederen en personen voorgestaan, die ook op de lange termijn een gezonde en veilige leefomgeving creëert.

4. Ruimtelijke inrichting optimaliseren

Milieu, water en groen werken via de lagenbenadering door in de ruimtelijke ordening. De provincie behoudt aangewezen plekken die relatief schoon zijn en waar rust heerst.

5. Ecologische hoofdstructuur en GIOS realiseren

In de periode tot 2018 realiseert de provincie tienduizend hectare groen in het kader van de PEHS en vijfduizend hectare in het kader van Groen in en om de Stad (GIOS).

Vooraf in het stedelijk gebied streeft de provincie ernaar de groen te combineren met andere opgaven, zoals het scheppen van voldoende ruimte voor water.

6. Cultuurlandschappen en landbouw behouden en ontwikkelen

De provincie kiest ervoor oorspronkelijke landschapskenmerken te ontwikkelen en te versterken. Daarnaast streeft zij naar een economisch sterke landbouw en nevenfuncties in aangewezen gebieden.

7. Milieukwaliteit en biodiversiteit verbeteren

De biodiversiteit wordt behouden en uitgebreid.

8. Bedrijventerreinen in balans brengen

De voorkeur van de provincie gaat ernaar uit bedrijventerreinen te herstructureren in plaats van nieuwe terreinen te ontwikkelen, mits er voldoende ruimte voor bedrijvigheid in Zuid-Holland beschikbaar is. Daarnaast blijft de provincie ruimte behouden en creëren voor HMC-bedrijven. Elk bedrijventerrein moet op een duurzame manier ontwikkeld worden.

9. Innovatiekracht vergroten

Samen wordt gewerkt aan procesinnovatie en de technische en ruimtelijke innovatiekracht in Zuid-Holland te versterken.

10. Energie besparen en alternatieve energiebronnen benutten

De provincie zet in op de meest kansrijke mogelijkheden in Zuid-Holland om de uitstoot van CO₂ te verminderen.

Doen wat werkt: Contourennota Levend Landschap (2007)

De Contourennota Levend Landschap vormt voor Gedeputeerde Staten het toetsingskader om de uitvoering van het provinciaal Meerjarenprogramma en het uitvoeringsprogramma van het BGWM voort te zetten.

De Contourennota Levend Landschap dient als input voor de verdere uitwerking van provinciale kwaliteitskaders voor landschap in de actualisering van de provinciale Structuurvisie.

De Contourennota vormt het beleidskader gericht op de ontwikkeling en versterking van landschap en landbouw bij gebiedsgerichte processen.

De nota staat in het teken van versterking van landschappelijke kenmerken en landbouwstructuren. De provincie kiest voor:

- Verdere ontwikkeling en versterking van oorspronkelijke landschapskenmerken, zoals lintbebouwing, molentochten, vergezichten, natuurwaarden en ontginningspatronen;
- Economisch sterke landbouw waar dat mogelijk en gewenst is. Waar ook andere functies belangrijk zijn naast landbouwproductie, zoals recreatie en natuur, kiest de provincie voor economisch sterke landbouw met nevenfuncties;
- Ondernemerschap en regionaal, lokaal en particulier initiatief spelen een belangrijke rol om deze visie gestalte te geven.

In de Contourennota zijn 17 landschappelijke deelgebieden beschreven. De gebieden zijn gekozen vanwege de regionale dynamiek en het commitment van partijen in de regio die iets willen en haar eigen inzet georganiseerd hebben. Tevens zijn de gebieden gekozen vanwege een inhoudelijke of planologische urgentie en het rendement (inhoudelijk resultaat of financieel van provinciaal optreden in het gebied)

De Alblasserwaard is één van de deelgebieden. In de Contourennota worden aan de Alblasserwaard de volgende landschappelijke kwaliteiten toegekend:

- Open landschap omgrens door oeverwallen;

- Lange, evenwijdig lopende weteringen, tiendwegen en bebouwingslinten.

Bijna 95% van de landbouwgronden in Alblasserwaard en Vijfheerenlanden is in gebruik als weidegebied voor melkvee. Het gebied is met afstand het belangrijkste gebied voor melkveehouderij in Zuid-Holland.

Omdat de melkveehouderij hier perspectief heeft, is een verdere verbetering van de agrarisch-economische structuur zinvol, waarbij rekening wordt gehouden met de kwaliteiten van het landschap. Een van de knelpunten daarbij is het beheer van kleine landschapselementen, waardoor deze blijken te verdwijnen.

De Alblasserwaard wordt aan de zuidzijde begrensd door een zeer dynamische transformatiezone, die gedragen wordt door de rivier de Merwede, A15, spoor en Betuwelijn (Merwedezone). De stedelijke druk heeft echter weinig effect op de achterliggende landschappen.

Natuurgebiedsplan Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (2003)

In het Natuurgebiedsplan Alblasserwaard –Vijfheerenlanden geeft de provincie aan hoe de EHS in dit gebied verder vorm zou kunnen krijgen. Verder wordt daarin aangegeven onder welke voorwaarden particulieren en natuurbeschermingsorganisaties subsidies kunnen krijgen als ze mee willen werken aan het realiseren van de EHS. De meeste grote natuurgebieden in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden zijn reeds gerealiseerd, zoals bijvoorbeeld het Graslandcomplex Donkse Laagte. De belangrijkste elementen van de EHS die nog gerealiseerd moeten worden in Graafstroom is een verbindingzone langs de Grote of Achterwaterschap. Het gaat hier om een zoekgebied voor een ecologische verbindingzone met een botanische/weidevogel doelstelling.

Archeologie Zuid-Holland: dat zit goed (2007)

Op 1 september is het Verdrag van Malta vertaald in de Nederlandse wetgeving. Hierdoor is de Monumentenwet uit 1988 ingrijpend gewijzigd. Daarnaast vonden er ook wijzigingen plaats in de Ontgrondingenwet, de Wet milieubeheer en de Woningwet. Al deze wijzigingen vormen tezamen de Wet op de archeologische monumentenzorg.

Het belangrijkste doel van de nieuwe wetgeving is de archeologie een niet-vrijblijvende plek te geven in de ruimtelijke ordening van Nederland. Daarom is ook de wet- en regelgeving op het terrein van de ruimtelijke ordening aangepast.

Algemeen uitgangspunt van de 'Malta-wetgeving is archeologische sporen zoveel mogelijk in de grond te behouden. Wanneer de schop toch de grond ingaat, geldt het principe: de verstoorder betaalt.

Om een inschatting te kunnen maken van de archeologisch 'gevaarlijke' gebieden heeft de provincie de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) ontwikkeld.

De provincie zal in een vroeger stadium van de ruimtelijke ordening de archeologie bovenaan de agenda zetten: 'Vooraf meedenken', in plaats van toetsen achteraf. Hierdoor kan archeologie veel beter worden meegewogen als een inspirerende factor bij de inrichting van Zuid-Holland. Tegelijk wil de provincie archeologie vaker in verband brengen met andere beleidslijnen zoals (cultuur)educatie, recreatie en toerisme. Met de invoering van de nieuwe wetgeving krijgen de Zuid-Hollandse gemeenten meer verantwoordelijkheden toebedeeld op het gebied van de archeologische monumentenzorg.

Het Verdrag van Malta, waarop de nieuwe wetgeving is gebaseerd, vraagt aandacht voor 'preventie'. Preventie betekent in een zo vroeg

mogelijk stadium van de ruimtelijke planvorming al rekening houden met de aanwezigheid van waardevolle archeologische sporen of de kans daarop. Dit kan door de CHS te raadplegen.

Archeologische sporen blijven het beste in de grond bewaard; een belangrijk uitgangspunt voor de nieuwe Wet op de archeologische monumentenzorg

Nota Wervel: Ruimtelijke visie windenergie (2003)

De *Nota Wervel* bevat een 'beleidskansenkaart' die het resultaat is van een analyse van kaartlagen met mogelijke beleidsbelemmeringen. Op de kaart zijn gebieden aangegeven waar plaatsing van windturbines uitgesloten is. In de overige gebieden is plaatsing van lijn- of clusteropstellingen onder voorwaarden mogelijk.

Het provinciaal beleid voor de plaatsing van windturbines heeft de volgende uitgangspunten:

- Plaatsing is uitgesloten in speciale beschermingszones die vallen onder de werking van de Natuurbeschermingswet en gebieden die behoren tot de PEHS
- plaatsing langs de randen van deze gebieden is onder bepaalde voorwaarden mogelijk, afhankelijk van de aard van de natuurwaarden en de mate van verstoring
- windturbines in belangrijke ganzengebieden zijn uitgesloten. Voorgebieden die belangrijk zijn voor weidevogels en wintergasten geldt dat windturbines alleen zijn toegestaan langs grote infrastructurele werken, mits ze de verstoring en barrièrewerking niet vergroten.

Om cultuurhistorische en landschappelijke waarden te beschermen onderscheidt het provinciaal ruimtelijk beleid een aantal gebieden waar windturbines alleen in bepaalde delen of onder voorwaarden kunnen worden toegestaan:

- In Topgebieden cultureel erfgoed kunnen slechts voor de randen en in combinatie met hoofdinfrastructuur plaatsing van windturbines worden overwogen. Dit geldt niet als de rand samenvalt met de grens van een ander 'topgebied' behoud cultureel erfgoed
- Nationale en provinciale landschappen en regionale parken, waar het beleid is gericht op het bewaren van de typische en waarden van het landschap. overigens is de beschermingswaarde tussen en in deze gebieden gedifferentieerd. Aan de rand en in combinatie met hoofdinfrastructuur kunnen wel lijnopstellingen van windturbines worden overwogen

De Ablasserwaard-Vijfheerenlanden valt als plaatsingsgebied voor windturbines grotendeels af. Het uiterste westen van de gemeente biedt, onder voorwaarden, mogelijkheden voor opstellingen (figuur 30)

Figuur 30: In het uiterste westen van Graafstroom zijn opstellingen voor windenergie mogelijk. Uitsnede kaart zoekruimte windenergie Zuid-Holland

Bodemvisie: duurzaam bodembeheer in relatie tot ruimtelijke ontwikkeling

Het doel van de bodemvisie van de provincie Zuid-Holland is het inzichtelijk maken van kansen en bedreigen van bodemgebruik. Met deze informatie wil de provincie de ruimtelijke besluitvorming verder optimaliseren en zo duurzaam bodemgebruik stimuleren. Een vijftal prioritaire thema's van de bodemvisie maakt onderdeel uit van het Beleidsplan Groen, Water en Milieu. De thema's zijn bodemdaling, verzilting, bodemverontreiniging, grondwaterkwaliteit en ondergronds ruimtegebruik.

De Ablasserwaard is aangemerkt als speciaal aandachtsgebied voor bodemgevoeligheid. Binnen de provincie moet bodemdaling worden tegengegaan en het huidige maaiveldniveau gehandhaafd. Daar waar dit niet mogelijk is moeten maatregelen worden genomen om dit proces zoveel mogelijk te vertragen.

De donken en stroomruggen in de Ablasserwaard worden in de nota genoemd als gebieden met aardkundige waarden van nationaal en internationaal belang. Binnen de provincie dienen de (inter)nationale aardkundige waarden behouden te worden. Daarnaast is het streven om aardkundige waarden te benutten, ook die met een provinciale of regionale betekenis, in de ruimtelijke planvorming. Zo kan bijgedragen worden aan de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en de versterking van de identiteit van een gebied. Ten slotte heeft het geven van (publieks)-informatie over de aardkundige waarden prioriteit.

In de Ablasserwaard is het doen van archeologisch onderzoek verplicht. Er dient een zorgvuldige afweging van de archeologische waarden in het ruimtelijk proces/planvorming en bij grondroerende werkzaamheden gemaakt te worden. Het behoud in de oorspronkelijke toestand staat voorop.

Ontwikkelingsprogramma Groene Hart (2005)

Regionale overheden, maatschappelijke organisaties en het rijk hebben gezamenlijk een ontwikkelingsperspectief voor het Groene Hart opgesteld, dat vier accenten kent:

- Het Groene Hart nationaal en internationaal op de kaart;
- Groene Hart-kwaliteit bij wonen en werken;
- De transitie van de veenweidegebieden;
- Een nieuwe toekomst voor de droogmakerijen.

Hiermee wordt invulling gegeven aan een centrale gemeenschappelijke ambitie: 'De provincies Zuid-Holland, Utrecht en Noord-Holland ontwikkelen samen met andere partijen een landschappelijk mooi en ecologisch waardevol en economisch vitaal Groene Hart, waarin het voor inwoners en recreanten goed toeven is'.

Met name de 'transitie van de veenweidegebieden' is relevant voor Graafstroom. Het is hierbij van belang dat alle opgaven die bijdragen aan de karakteristiek en de vitaliteit van deze landschappen (waaronder in elk geval de waterhuishouding, de landbouw, de natuur, de leefbaarheid, de cultuurhistorie en de toeristisch-recreatieve structuur) in samenhang wordt benaderd.

In het *Ontwikkelingsprogramma Groene Hart* geven de provincies aan in welke ontwikkelingen ze de komende jaren energie willen steken. Ze doen dat door drie categorieën projecten te benoemen:

- Iconen (of sleutelprojecten) die essentieel zijn voor het slagen van het ontwikkelingsprogramma;
- Gebiedsgerichte projecten waarbij sprake is van concrete uitvoeringszaken
- De beleidsagenda waarin projecten staan die weliswaar nog niet geheel concreet zijn maar wel juist van groot belang voor de ontwikkelingen op de lange termijn.

De volgende projecten uit het ontwikkelingsprogramma zijn relevant voor de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden:

Iconen:

- Organisatie voor merk en marketing;
- Recreatief routenetwerk;
- Groene Ruggengraat.

Gebiedsgerichte projecten

- Gebiedsgerichte aanpak Alblasserwaard Vijfheerenlanden;
- Transformatie Merwedezone.

Verder zijn vrijwel alle onderwerpen uit de beleidsagenda relevant voor de ontwikkelingen in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden:

- Agenda Westelijke veenweidegebieden (voorbereiden claim uit het Fonds Economische Structuurversterking);
- Waterkwaliteit;
- Economische dynamiek;
- Ontwikkelings woningbouw;
- Grondgebonden Landbouw.

Het Groene Hart, icoon van Nederland: uitvoeringsprogramma 2007-2013 (2006)

Het uitvoeringsprogramma concentreert zich op vier uitvoeringsaccenten en tien icoonprojecten. Het uitvoeringsaccent 'het Groene Hart nationaal en internationaal op de kaart' is voor het buitengebied van Graafstroom van belang.

Het Groene Hart kan nationaal en internationaal op de kaart komen door het actief op de markt te zetten. Het icoon Strategie voor Merk en Marketing is hierop gericht. Het heeft de volgende prestatiedoelen:

- Opbouwen van een aantrekkelijke merknaam waar de verschillende partijen in het Groene Hart graag gebruik van maken;
- Oprichten van een stichting die eigenaar wordt van het merk en die opdrachtgever wordt van de organisatie die het merk gaat exploiteren;
- De stichting kan optreden als uitgever van een (huis-aan-huis) magazine in het Groene Hart en als beheerder van de webportal www.groene-hart.nl.

Het andere icoon is 'Recreatief Routenetwerk'. De prestatiedoelen hierbij zijn het ontwikkelen en uitvoeren van een visie op het totale routenetwerk, met inbegrip van:

- Ontwikkeling van een fijnmazig netwerk rond stedelijke gebieden;
- Koppeling van bestaande en nog te ontwikkelen voorzieningen zoals horeca, bezoekerscentra, openbaar vervoer, parkeerplaatsen en recreatieve knooppunten
- De aansluiting bij de recreatieve structuur van de overlappende nationale landschappen Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam;
- Goede sociale en fysieke veiligheid
- Een goede bewegwijzering, aansluitend op het landelijk systeem van Lange Afstand-Wandelpaden en het systeem van knooppuntbewegwijzering voor fietsers;

Daarnaast is het accent 'transitie van de veenweidegebieden' van belang. In het grootste deel van de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden zijn de agrarische productieomstandigheden goed. Dankzij een kleidek daalt de veenbodem nauwelijks. In het westen, het gedeelte bij de Merwedezone, deels liggend in Graafstroom, is dat kleidek dunner. Het veen daalt hier matig tot sterk (figuur 31). Het uitvoeringsprogramma beschrijft de te volgen ruimtelijke strategie voor deze gebieden.

Figuur 31: landschappelijke zonering, uitsnede uitvoeringsprogramma Groene Hart

Verduurzaming van de waterhuishouding in combinatie met herstructurering van de landbouw staat daarbij voorop.

De juiste koers wordt, in overleg met alle betrokken partijen, per gebied bepaald. De grondgebonden veehouderij kan plaatselijk te maken krijgen met veranderende productiecondities: 'in relatief natte gebieden liggen meer kansen op het gebied van natuur, landschap en water'. De ontwikkelingsstrategie van het Groene Hart is erop gericht tot een nieuw waterbeheer te komen. In de toekomst zal terughoudend moeten worden omgegaan met peilaanpassingen. Plaatselijk kan onder voorwaarden het ruimtegebruik worden aangepast aan het waterpeil (functie volgt peil).

De Groene Ruggengraat is één van de iconen die gericht is op de 'transitie van de veenweidegebieden'. De prestatiedoelen hierbij zijn:

- De belangrijkste natte natuurgebieden onderling verbinden;
- Ingepast worden binnen het integrale ontwikkelingsperspectief van de gebieden waar de zone doorheen loopt;
- Waar mogelijk begrensd worden overeenkomstig het principe 'functie volgt peil';
- Waar mogelijk ook met agrarisch (mede)beheer gerealiseerd kan worden;
- Mogelijkheden bieden voor beleving door recreanten door het aanleggen van recreatieve verbindingen en voorzieningen;
- In de vormgeving aansluiten bij waardevolle verkavelingspatronen en andere landschappelijke en cultuurhistorische structuren en elementen.

Daarnaast zijn de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden en de Mwerwedezone aangewezen als potentieële iconen.

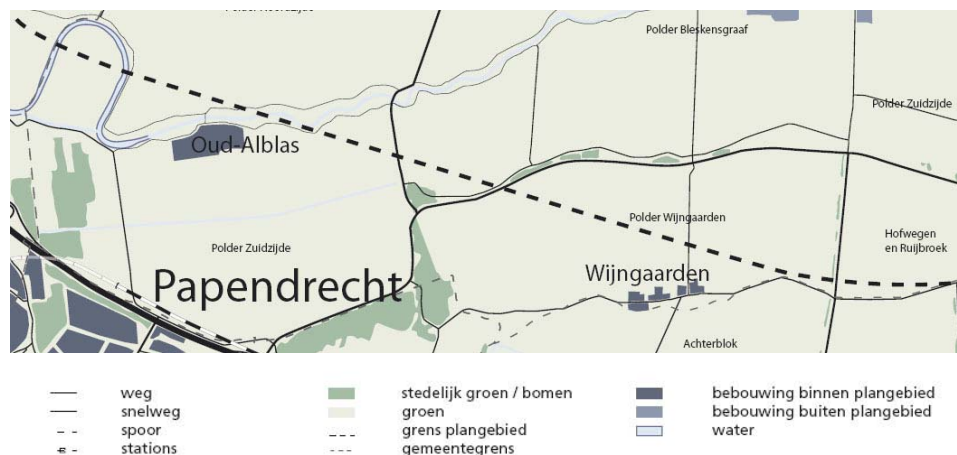
Ontwerp Transformatievisie Merwedezone (2007)

De Merwedezone is het gebied langs de rivier de Noord en de Merwede tussen Kinderdijk en Gorinchem (figuur 32). Het gebied ligt op de grens van het Groene Hart en de Zuidvleugel van de Randstad. De Betuweroute en de A15 vormen een scheidslijn tussen de twee landschappen. De ruimtelijke ontwikkelingen in stedelijk en landelijk gebied werken op elkaar in. Door een gebrek aan afstemming en samenwerking ontstaat verrommeling. In 2004 hebben de betrokken overheden besloten tot een gezamenlijke aanpak door de stuurgroep Merwedezone op te richten. In de Ontwerp Transformatievisie (februari 2007) geeft de stuurgroep haar beeld van wat samenwerking voor de Merwedezone kan betekenen. De transformatievisie is vastgesteld, maar heeft geen wettelijke status. De visie kan wel aanleiding zijn voor wijzigingen in bestemmingsplannen en (voormalige) streekplannen

Figuur 32: Merwedezone

De Merwedezone vormt een belangrijke schakel tussen de stedelijke gebieden en het Groene Hart. De zone ligt aan de zuidrand van de Alblasserwaard en loopt door tot in het zuidwesten van Vijfheerenlanden. Alblasserwaard –Vijfheerenlanden maakt deel uit van Utrechts-Hollandse veenweidegebied en behoort tot de grote landschapseenheden in het nationaal landschap Groene Hart. Het deel van Graafstroom dat binnen de Merwedezone valt, behoort hier eveneens toe (figuur 33).

Figuur 33: Graafstroom binnen de Merwedezone

Een van de kernkwaliteiten van dit gebied is de openheid, de landbouw is hier de belangrijkste drager van het landschap. In de transitievisie wordt uitgegaan van het uitvoeringsprogramma Groene Hart. Vooral in de laaggelegen veengebieden met een sterke bodemdaling, zoals het westen van Graafstroom, is een andere benadering van de waterhuishouding noodzakelijk. Hier moet terughoudend worden omgegaan met aanpassingen van het waterpeil omwille van het grondgebruik. Het aanleggen van natte natuur wordt gezien als mogelijke oplossing.

De betekenis van het landschap als natuur- en recreatieruimte neemt toe. Bij Oud-Alblas zijn verscheidene beselementen gerealiseerd, waaronder het Alblasserbos-oost en west. Deze natuur heeft uitdrukkelijk de bedoeling om een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de woonomgeving.

Convenant Alblasserwaard en Vijfheerenlanden (1996)

In oktober 1996 hebben provincie, gemeenten, landbouworganisaties, waterschappen, natuurbeschermingsorganisaties en kamer van koophandel gezamenlijk een convenant afgesloten. Het convenant heeft een brede gebiedsgerichte invalshoek, waarin naast natuur en landschap ook problemen rond sociale leefbaarheid, economische vitaliteit, waterhuishouding en milieubeleid aandacht krijgen.

Ten aanzien van natuur en landschap zijn afspraken gemaakt om op ruim 300 ha landbouwgrond overeenkomsten voor particulier natuurbeheer af te sluiten. De partijen streven ernaar om de natuurdoelen op een flexibele manier te realiseren.

Daartoe is afgeweken van de bestaande regelingen. Aan de status van de bestaande, reeds verworven en begrensde reservaten en beheersgebieden zal niets worden veranderd.

In de gehele Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden kunnen resultaatsbeloningsovereenkomsten voor slootkanten of weidevogels

worden afgesloten. Beheersovereenkomsten en basis-bonus-overeenkomsten kunnen worden afgesloten in gebieden waarvoor de ruime jas begrenzing geldt. De mogelijkheid voor reservaatvorming blijft gehandhaafd. De exacte locaties zullen echter niet worden aangegeven om planologische schaduwwerking te voorkomen, hetgeen inhoudt dat de waarde van de gronden wordt beïnvloed voordat de functieverandering daadwerkelijk plaatsheeft. In het kader van de PEHS reserveert de provincie middelen voor zowel reservaatbeheer als duurzaam beheer door particulieren. Ook zullen de betrokken partijen zich inzetten voor ontwikkeling van ecologische verbindingzones.

Daarnaast wordt door vereniging Den Hâneker en de WLTO het Verbreed Agrarisch Gebruik (VAG) gepropageerd. Dit wil zeggen dat de agrariër in zijn bedrijfsvoering, voor zover dat redelijkerwijs en zonder veel extra inspanning inpasbaar is, zoveel mogelijk rekening houdt met de natuur. Tegenover VAG staat terughoudendheid in regelgeving en in principe geen vergoeding. Er bestaan geen vaste regels voor dit beheer, want iedere agrariër heeft weer andere aspecten die in de bedrijfsvoering kunnen worden ingepast, afhankelijk van de bedrijfsstijl.

Het convenant biedt op deze manier ruimte voor eigen initiatieven, waardoor een groot deel van de knelpunten tussen landbouw en natuur wordt ondervangen.

Landschapsplan Alblasserwaard en Vijfheerenlanden (1998)

Om de landschapswaarden te beschermen en te versterken is in het kader van het convenant een landschapsplan voor de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden opgesteld. Uitgangspunt van het landschapsplan is het veiligstellen van de eigen identiteit van het gebied. De landbouw wordt hierbij als drager van de belangrijkste kwaliteiten gezien. Zowel de natuurwaarden als de recreatieve en cultuurhistorische kwaliteiten zijn voor een belangrijk deel verbonden aan het agrarisch gebruik.

Het centrale deel van Alblasserwaard/ Vijfheerenlanden dient zijn agrarische en historische karakter zoveel mogelijk te behouden. In de Alblasserwaard zijn behoud van de openheid, behoud van de oost-westgerichtheid van de ruimtelijke opbouw en behoud van het waterrijke karakter uitgangspunten. In dit gebied is het ongewenst om op grote schaal beplantingselementen te ontwikkelen die leiden tot een verdere verdichting van het landschap. Versterking van de landschappelijke kwaliteit moet hier met andere middelen worden bereikt:

Aan de randen van het middengebied zijn de invloeden van het aanliggend randstedelijk gebied soms dominant aanwezig. Door de voortschrijdende verstedelijking dringt de stad verder het landelijk gebied binnen en is deze visueel nadrukkelijker aanwezig.

Aan de zuidzijde van het gebied wordt een droge verbindingzone gerealiseerd, met een bos/ struweelachtig karakter. Met name aan de noordzijde zijn de te ontwikkelen verbindingzones nat van aard.

Op de kaart van het landschapsplan zijn opgenomen de voorgenomen aanplant van bossen welke bestuurlijk zijn vastgelegd.

Visie Landelijk Gebied Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (2007)

In de regionale gebiedsvisie Alblasserwaard-Vijfheerenlanden geven de gezamenlijke gemeenten van dit gebied in grote lijnen aan hoe zij de ontwikkeling de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden in de komende decennia zien. De visie is een andere uitwerking van deze visie voor het landelijk gebied van deze gemeenten. Daarnaast vervult de visie de functie van actualisering van het landschapsplan Alblasserwaard-Vijfheerenlanden uit 1998 en het Convenant Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (1996).

De formele looptijd van het convenant Alblasserwaard-Vijfheerenlanden is verstreken. Het Landschapsplan Alblasserwaard-Vijfheerenlanden dat voortvloeide uit het in 1996 afgesloten convenant Alblasserwaard-Vijfheerenlanden is in het afgelopen decennium voor alle partijen een belangrijke leidraad geweest voor hun bijdrage in de ontwikkelingen in het landelijk gebied.

Er bestaat geen behoefte aan een ingrijpende koerswijziging. Het Convenant en het Landschapsplan hebben goed gefunctioneerd en veel vruchten afgeworpen, en er is daarom ook veel draagvlak voor het verder vervolgen van de koers die tien jaar geleden is ingeslagen. Er is behoefte om het beleid op een aantal punten bij te stellen en slagvaardiger te maken

In deze visie geven de gezamenlijke gemeenten van de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden hun visie op de gewenste ontwikkelingen in dit gebied. Daarbij geven zij ook in grote lijnen aan welke rol zij voor zichzelf zien wegelegd in het geleiden en stimuleren van deze ontwikkelingen . Deze visie vormt daarmee een zwaarwegende interne richtlijn voor de vormgeving van het meer concrete beleid, zoals dat in bestemmingsplannen, onderhoudsplannen en bij subsidieverordeningen. vorm krijgt.

De gemeenten hebben beleidslijnen geformuleerd op het gebied van agrarische economie, landschap, recreatie en natuurwaarden.

Beleid agrarische economie:

- een helder en transparant planologisch beleid om de opwaartse druk op grondprijzen ten gevolge van rode ontwikkelingen zoveel mogelijk te temperen;
- het binnen de eisen van landschapskwaliteit en regelgeving van hogere overheden zoveel mogelijk faciliteren van schaalvergroting van nieuwe melkveehouderij bedrijven. Een punt van aandacht daarbij is oppervlakte van het bouwblok. Grootschalige bedrijven, die een noodzaak zijn om de sector gezond te houden, vereisen grotere gebouwen.;
- Daar waar de landbouw positief bijdraagt aan de instandhouding van de landschappelijke kwaliteit wordt grote terughoudendheid betracht bij het onttrekken van gronden aan de agrarische bestemming;
- Het binnen bovengenoemde randvoorwaarden zoveel mogelijk faciliteren van verbredingsactiviteiten, waaronder het scheppen van zoveel mogelijk ruimte voor agrarisch natuurbeheer;
- Het creëren van een aantrekkelijk landschap en een goede recreatieve infrastructuur die een positieve invloed hebben op het rendement van verbredingsactiviteiten die gericht zijn op recreatie;

Beleid landschap

- Het door middel van planologisch beleid zoveel mogelijk in stand houden van openheid en rust in het gebied;
- Het beschermen van de huidige landschapselementen;
- Het toezien op en desnoods zelf zorgdragen voor een adequaat beheer van de bestaande landschapselementen;
- Het beschermen van de huidige cultuurhistorische monumenten;
- Het weren en mitigeren van verstorende elementen;
- Het bevorderen van het tot stand komen van nieuwe landschapselementen;
- Het zorgen dat nieuwe ontwikkelingen zo goed mogelijk in het landschap passen;

Beleid recreatie

- Het in stand houden en versterken van de belangrijkste landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische kwaliteiten in het gebied;
- Het profileren van de streek als uniek Hollands agrarisch cultuurlandschap;
- Het versterken van de recreatieve infrastructuur voor wandelen en fietsen door:
 - Beschermen bestaande recreatieve infrastructuur;
 - Opheffen knelpunten in de infrastructuur;
 - Aanleg nieuwe fiets- en wandelpaden;
- Het ondersteunen van de VVV en van bezoekerscentra bij hun beleid van toegangspoorten en achterland;
- Het versterken van de opvangcapaciteit voor dagrecreatie in de directe nabijheid van het stedelijk gebied;
- Het duidelijker profileren en op de kaart zetten van het molencomplex Kinderdijk o.a. in samenhang met nieuwe mogelijkheden om kennis op te nemen van de geschiedenis van de strijd tegen het water.

Beleid natuurwaarden

- Als rentmeesters van de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden streven de gemeenten ernaar om onderdak te bieden aan al die natuurwaarden die karakteristiek zijn voor het gebied, daartoe ondersteunen zij de uitvoering van de EHS;
- De gemeenten van de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden willen de doelstelling van de EHS realiseren op een wijze waarop de lokale economie daarvan zoveel mogelijk kan profiteren;
- In de praktijk betekent dat, dat doelstellingen zoveel mogelijk via agrarisch natuurbeheer worden gerealiseerd, dat daar waar mogelijk agrariërs zoveel mogelijk betrokken worden bij het beheer van reservaten, dat particulier natuurbeheer gestimuleerd wordt;
- Verder streven de gemeenten ernaar dat bewoners en recreanten optimaal kunnen genieten van de natuurinvesteringen;
- Daarnaast streven de gemeenten naar uitbreiding van de mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer;
- De gemeenten streven verder een natuurvriendelijk groenbeheer na voor gebieden buiten de EHS (bijvoorbeeld bloemrijke bermen, kades en dijken).

Welstandsnota

De welstandsnota geeft beleidsintenties en richtlijnen die van belang zijn voor herzieningen van bestemmingsplannen. De visie op beeldkwaliteit kan vastgelegd worden in de beschrijving in hoofdlijnen of in de toelichting.

Behoud van het open slagenverkavelingpatroon met dicht begroeide bebouwings- ontginnings- en waterlinten is vanwege de hoge cultuurhistorische waarde een uitgangspunt. Waar mogelijk dient deze karakteristiek versterkt te worden. In de slagenverkaveling dient opgaande beplanting daarom vermeden te worden. Verkeersstructuren dienen zo veel mogelijk op de oude linten te blijven, nieuwe elementen in het open landschap maken veel inbreuk. Door het overwegend open karakter is veel van hetgeen dat hier gebouwd wordt al van grote afstand zichtbaar. Daarom is het belangrijk om ruime aandacht te besteden aan de inpassing van nieuwbouw in het bestaande landschap. Nieuwe ingrepen dienen zoveel mogelijk in te spelen op de specifieke kenmerken van het gebied, op de 'eigenheid' van de streek en daarmee architectuur en inrichting van het erf af te stemmen op de bijzondere kwaliteiten van dit veenontginningslandschap. Er wordt een onderscheid gemaakt naar vier linten, waarvoor elk een andere visie.

In het half-open type dorpslint (Brandwijk en Wijngaarden) dient het bestaande open en weidse karakter gewaarborgd te worden door tussenruimtes en de onbebouwde zijde van de weg vrij te houden van bebouwing en dichte begroeiing; Nieuwe ingrepen, bijvoorbeeld vervangende nieuwbouw, dient te worden afgestemd op het aanbod aan bestaande kenmerken.

Openheid is het belangrijkste kenmerk van het linttype 'stromentype' en dient te worden behouden; kenmerkende en structurerende elementen zoals begeleidende bomenrijen en eendenkooien kunnen worden behouden/ versterkt. Verder liggen er kansen voor ontwikkeling van natuur en recreatie voorzieningen. Het gaat om de linten langs de Groote- of Achterwaterschap en het lint langs de N214.

Het grillig-besloten lint is het lint rondom de Alblas. Dit lint heeft een kenmerkend groen en besloten karakter. Het gedifferentieerde bebouwingsbeeld dient te worden behouden of versterkt. Er zijn mogelijkheden tot verdichting met vrijstaande bebouwing in een groene setting.

Het begeleidende type is te vinden vanaf iets ten westen van Bleskensgraaf verder naar het oosten (Molenaarsgraaf, Ottoland, Goudriaan).

Het strakke en rechtlijnige karakter moet worden behouden of versterkt. Verder dienen incidentele open ruimtes tussen dichte lintbebouwing behouden te blijven. Er bestaan mogelijkheden van verdichting d.m.v. tweede rang en/of herbestemming. Dit moet nader worden onderzocht.

Op basis van de beschreven en geïllustreerde hoofdlijnen is per deelgebied aangegeven of het gaat om een consolidatiegebied, een aandachtsgebied, een ontwikkelingsgebied of een gebied waar men kan voldoen met het regulier beleid (welstand, vigerende bestemmingsplannen, beheer en onderhoud).

(Tussenproduct)Structuurvisie Graafstroom

De gemeente Graafstroom stelt momenteel een Structuurvisie op. De aspecten die hierin worden uitgewerkt zijn wonen, werken, infrastructuur, groen/ natuur, voorzieningen, milieu, water en recreatie. De belangrijkste (voorlopige) conclusies:

- Er wordt gekozen voor een demografisch scenario, waarin ruimte geboden blijft worden aan ouderen en jongeren die in Graafstroom willen blijven wonen.
- Werken en landbouw: voor de industrie wordt gekozen voor locaties nabij de infrastructuur, voor de landbouw zal economisch de ruimte worden geboden op locaties zonder milieuhinder, dus buiten de kernen en linten. In de linten komt dan bouwvolume vrij voor woon-werk-functie in de dienstverlening.
- Het bedrijventerrein in Bleskensgraaf, volgens het (voormalige) Streekplan een nader af te wegen gebied, wordt primair ingezet voor noodzakelijke bedrijfsverplaatsingen binnen Graafstroom, waarmee elders woonlocaties beschikbaar komen. Langs de randen van alle kernen wordt de noodzakelijke woningbouw gesitueerd in de vorm van opgerekte contouren en plaatselijke verdichting van de lintbebouwing.

De demografische keuze leidt tot een woningbehoefte van 500- 700 woningen tot 2015. Hiervoor is volgens de regionale inventarisatie binnen de contouren onvoldoende capaciteit aanwezig. In de meeste kernen is de opgave groter dan de beschikbare capaciteit. Dan is een afweging noodzakelijk: oprekken van de contouren in deze kernen of concentratie in de nader af te wegen locatie in Bleskensgraaf, die het gemeentebestuur wil inzetten voor een duurzame economische ontwikkeling.

In 2009 stelt de raad deel A van de structuurvisie vast het ruimtelijk casco. Daarna volgt een uitwerking naar een projectplan.

BIJLAGE 2 WEIDEGANG

In het veenweideproject in de Vlietpolder bij Hoogmade werd vijf jaar getracht uitspoeling van meststoffen terug te dringen zonder dat het bedrijfsresultaat van de melkveehouders eronder lijdt. De zes deelnemers boerden vijf jaar lang op het scherp van de snede. Mede door de forse besparingen op kunstmest konden ze de daling in grasopbrengst en de afname in melkproductie (van 15.000 naar 13.000 kg melk/ha) compenseren.

„De boeren verliezen er niet op; ze verdienen eraan”, aldus DLV-adviseur Barend Meerkerk bij de presentatie van de resultaten. Na vijf jaar fijnslijpen was het fosfaatoverschot teruggelopen van 19 naar 13 kilo en het stikstofoverschot van 250 naar 175 kilo. In de hele polder werd in vijf jaar tijd 27 ton stikstof en 12 ton fosfaat bespaard.

Weidegang in de veenweiden blijft mogelijk door het scherp bemestingsbeleid, is een van de conclusies in het project dat wordt begeleid door hoogheemraadschap Rijnland, DLV, de WLTO en nog een groot aantal andere organisaties. Tegelijk blijkt dat de veestapel op het gemiddelde veenweidebedrijf in deze polder (6 bedrijven met in totaal 202 ha) niet kan worden uitgebreid zonder dat mest wordt afgevoerd of grond wordt bijgekocht.

Mineralisatie

Door mineralisatie van het veen kon de kunstmestgift worden teruggebracht van 222 kilo naar 143 kilo stikstof per ha zonder dat de grasopbrengst erg terugliep. Niet alleen de boer profiteert daarvan. Ook de kwaliteit van het slotwater ging met sprongen vooruit.

De zes bedrijven in de Vlietpolder hebben niet alleen de bemesting aangepast. Ook het rantsoen werd onder de loep genomen. Gestreefd wordt naar een ureumgehalte in de melk van 20. Daarvoor werd de energie-eiwitverhouding in het voerrantsoen aangepast. Belangrijk is te zorgen voor goed en voldoende ruwvoer en een betere benutting daarvan zodat er minder verliezen optreden via de mest, aldus Meerkerk. Om zoveel mogelijk ruwvoer te benutten worden de koeien in het najaar iets vroeger naar binnen gehaald. Op die manier kan wat meer ruwvoer worden ingekuuld en hoeven er minder ‘vreemde’ mineralen de polder ingevoerd te worden.

Bron: www.wlto.nl

In de gemeente Graafstroom zijn bovenstaande normen vergelijkbaar: Weidegang lijkt dus nu en in de toekomst, gezien bovenstaand onderzoek, ook binnen de gemeente Graafstroom haalbaar

BIJLAGE 3 ACHTERGRONDEN M.B.T. MOLENBIOTOPEN

De *Goudriaanse molen* is gelegen binnen de plangrenzen van het bestemmingsplan "buitengebied". De biotoop is over het algemeen goed te noemen, al zijn er opmerkelijke verschillen per windrichting. Het huidige windvangpercentage is 90%, het peil +0,15m. NAP.

De *Kerkmolen* is gelegen binnen de gemeente, maar binnen de kern. Een deel van de biotoop is echter wel gelegen in het buitengebied en is als zodanig aangegeven op de verbeelding. De molen is aan vrijwel alle kanten erg ingepakt. De maximale windhoek bedraagt 90 graden, het peil +0,08m. NAP. De biotoop van de Kerkmolen is uit de zuid-westhoek goed en voor het overig deel slecht. Voor de Kerkmolen in is het huidige windvangpercentage slechts 60%. De onderste punt van de wiek in verticale stand begint op 0,08 meter boven ANP.

De *Middelmolen* is een wipwatermolen. De molen is gelegen binnen de plangrenzen van het bestemmingsplan "buitengebied" en heeft een biotoop dat is aangegeven op de verbeelding. De molen heeft weinig belemmering (windvangpercentage 90%) van bebouwing of beplanting en de biotoop is daarom goed te noemen.. De onderste punt van de wiek in verticale stand begint op 0,70 meter boven ANP. Het peil bedraagt +0,70m. NAP.

De *Hofwegense molen* is eveneens een wipwatermolen. De biotoop is niet erg goed. Het windvangpercentage is 70%. Met name begroeiing vormt hier een belemmering. De onderste punt van de wiek in verticale stand begint op 0,29 meter boven ANP. Het peil bedraagt +0,29m. NAP.

Korenmolen *De Vriendschap* in Bleskensgraaf is gedeeltelijk tot woning ingericht, maar toch nog bedrijfsvaardig. Door de ligging in het polderlandschap en de stellinghoogte van 6,5 meter heeft de molen een zeer goed biotoop met nauwelijks belemmerende factoren (windvang is 100%).

Wipmolen *De Wingerdse molen* in Oud-Alblas heeft een zeer goed biotoop. Het windvangpercentage is 90%. De molen is in eigendom van het waterschap en wordt zeer regelmatig gebruikt. De onderste punt van de wiek in verticale stand begint op 0,22 meter boven ANP. Het peil bedraagt +0,22m. NAP.

De *Peilmolen* heeft een goed biotoop en is eveneens meer dan gemiddeld in bedrijf. Net als alle andere biotopen is ook deze molen met biotoop aangegeven op de verbeelding behorende bij het bestemmingsplan "buitengebied". Het percentage windvang is 80%. De onderste punt van de wiek in verticale stand begint op 0,33 meter boven ANP. Het peil bedraagt +0,33m. NAP.

De korenmolen *De Hoop* maakt nog steeds op commerciële basis veevoerders. Het betreft een stellingmolen en heeft als zodanig relatief weinig last van windbelemmerende bebouwing of beplanting (80% windvang). De biotoop is dan ook goed. De onderste punt van de wiek in verticale stand begint op 0,33 meter boven ANP. Het peil bedraagt +5,31m. NAP.

De *Kooiwijkse molen* is een grondzeiler. Afhankelijk van de windrichting is de biotoop zeer goed tot behoorlijk slecht te noemen. De onderste punt van de wiek in verticale stand begint op 0,33 meter boven ANP. Het peil bedraagt +0,44m. NAP.

Achtergrond voor de regeling in het bestemmingsplan

In het verleden werden weinig beperkingen gesteld aan bebouwing en beplanting in de buurt van de molens. Bewoners in de buurt van een molen hebben voorheen alleen te maken gehad met de bebouwingsregels van de bestemmingen die rusten op hun perceel. Vaak was er geen molenbeschermingsregeling in een bestemmingsplan opgenomen. Nu er een nieuw bestemmingsplan wordt opgesteld krijgen de bewoners ineens te maken met beperkingen die worden gesteld ten aanzien van hun uitbreidingsmogelijkheden. Daarom is het noodzakelijk dat er een onderscheid wordt gemaakt naar bestaande en nieuwe functies, zodat zowel het molenbelang als belangen van bestaande bebouwing niet worden aangetast. In principe is de regeling uit de Nota Regels voor Ruimte van toepassing. Ontheffing kan worden verleend wanneer de windvang, het functioneren en de zichtbaarheid van de molen niet in onevenredige mate worden of kunnen worden aangetast. Verdere afwijking van de toegestane bouwhoogte is slechts mogelijk na schriftelijke verklaring van geen bezwaar van Gedeputeerde Staten, gehoord de beheerder van de molen.

BIJLAGE 4 LEDEN VAN DE KLANKBORDGROEP

Belangenorganisatie
WLTO Alblasserwaard & Vijfheerenlanden
Kamer van Koophandel Rotterdam
Ondernemersvereniging Graafstroom
Natuur- en Vogelwacht De Alblasserwaard
Stichting tot Instandhouding van Molens in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden (SIMAV)
Staatsbosbeheer
Waterschap Rivierenland
De Archeologische werkgemeenschap voor Nederland, afdeling Lek en Merwestreek